

Wojewódzki Urząd Pracy w Warszawie
Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej

Beata Kujszczyk

Pierwsze kroki w biznesie

Przewodnik początkującego przedsiębiorcy

Stan prawny na dzień 01.09.2011

Warszawa, 2011

Pierwsze kroki w biznesie. Przewodnik początkującego przedsiębiorcy

Autor:

Beata Kujszczyk

Opracowanie graficzne:

Marcin Rucki

Publikacja bezpłatna

Prawa autorskie zastrzeżone. Wojewódzki Urząd Pracy w Warszawie, Warszawa 2011

Nakład: 5100 egzemplarzy

Wydanie czwarte poprawione, Warszawa 2011

ISBN 978-83-62188-07-9

Skład i druk:

Drukarnia ARTPRESS.pl
ul. Pod Sikornikiem 17
30-216 Kraków
www.artpress.pl

SPIS TREŚCI

Wstęp	5
1. Czynniki motywujące do rozpoczęcia własnej działalności gospodarczej	6
2. Osobowości i predyspozycje przedsiębiorcy	8
3. Czemu się zajmować – źródła pomysłów na biznes	11
4. Pojęcie przedsiębiorcy i działalności gospodarczej w polskim ustawodawstwie ...15	
5. Ograniczenia swobody działalności gospodarczej	18
5.1. Działalność koncesjonowana.....	18
5.2. Działalność regulowana.....	20
5.3. Działalność licencjonowana.....	23
5.4. Działalność wymagająca zezwolenia.....	24
6. Formy organizacyjno–prawne prowadzenia działalności gospodarczej	28
6.1. Indywidualna działalność gospodarcza.....	29
6.1.1. Samozatrudnienie.....	30
6.2. Działalność w formie spółki.....	33
6.2.1. Spółka cywilna.....	33
6.2.2. Spółka jawna.....	36
6.2.3. Spółka partnerska.....	38
6.2.4. Spółka komandytowa.....	40
6.2.5. Spółka komandytowo-akcyjna.....	42
6.2.6. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością.....	44
6.2.7. Spółka akcyjna.....	46
7. Formy opodatkowania działalności	48
7.1. Ryczałt ewidencjonowany.....	50
7.2. Karta podatkowa.....	53
7.3. Opodatkowanie według skali progresywnej.....	55
7.4. Opodatkowanie według stawki liniowej 19%.....	58
8. Podatek od towarów i usług VAT	61
9. Składki na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne (ZUS)	66
10. Zatrudnienie osób spokrewnionych	69
11. Zawieszenie wykonywania działalności gospodarczej	71
12. Źródła finansowania działalności gospodarczej	73
12.1. Środki z Funduszu Pracy.....	73
12.2. Program Operacyjny Kapitał Ludzki Działanie 6.2.....	74

12.3. Polskie Stowarzyszenie Funduszy Pożyczkowych.....	75
12.4. Fundusze Poręczeń Kredytowych.....	76
12.5. Fundusze venture capital.....	76
12.6. Aniołowie biznesu.....	77
13. Inkubatory Przedsiębiorczości.....	78
13.1. Akademickie Inkubatory Przedsiębiorczości (AIP).....	78
14. Franczyza (Franchising).....	80
15. Informacja i doradztwo.....	81
15.1. Punkty Konsultacyjne Krajowego Systemu Usług na Mazowszu.....	81
15.2. Pojedynczy Punkt Kontaktowy.....	84
15.3. Krajowa Informacja Podatkowa.....	84
15.4. Punkty informacyjne nt. programów realizowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.....	84
Bibliografia.....	86

Wstęp

Szeroka promocja postaw przedsiębiorczych, możliwość pozyskiwania bezzwrotnych dotacji z Funduszu Pracy oraz środków z Europejskiego Funduszu Społecznego sprawia, że wiele osób rozważa możliwość pracy na własny rachunek.

Z roku na rok powstaje coraz więcej prywatnych firm i taka wzrostowa tendencja utrzymuje się od wielu lat, a największą grupę funkcjonujących na rynku przedsiębiorstw stanowią firmy, prowadzone w ramach jednoosobowej działalności gospodarczej.

Zarejestrowanie działalności gospodarczej nie jest procesem skomplikowanym, jednak zgłoszenie jej w odpowiednim rejestrze to dopiero początek. Zarządzanie własnym biznesem jest dużym wyzwaniem, niosącym ze sobą ryzyko określonych zobowiązań i konsekwencji finansowych oraz wymagającym dużego osobistego zaangażowania. To długotrwały proces, wymagający jasno określonego celu, do którego należy konsekwentnie dążyć, bez względu na pierwsze pojawiające się trudności i niepowodzenia.

Zakłada się, że czas niezbędny do weryfikacji pomysłu i wypracowania pierwszych satysfakcjonujących zysków, to około dwóch, trzech lat. Tyle mniej więcej potrzeba, aby firma zaczęła przynosić oczekiwane wyniki. Oczywiście są przedsiębiorcy, którzy sukces osiągają wcześniej, niestety, zdecydowanie więcej jest takich, którym nie udaje się przetrwać pierwszego roku działalności. Znajomość rynku i świadomość potencjalnych zagrożeń pozwalają znacznie zminimalizować ryzyko niepowodzenia i zaplanować odpowiednią strategię działania, dlatego tak ważne jest gruntowne przygotowanie się do otwarcia i prowadzenia własnego biznesu.

Każda osoba zastanawiająca się nad założeniem działalności gospodarczej, przed podjęciem ostatecznej decyzji, powinna dokonać rzetelnej oceny swojego pomysłu na biznes i szans jego powodzenia, przeprowadzić analizę rynku, m.in. zbadać potencjalnych klientów, kim są i jakie mają potrzeby, dokonać rozpoznania konkurencji, opracować plan wejścia na rynek zapewniający konkurencyjność i skuteczne pozyskanie klienta. Powinna również zastanowić się, jakie są jej osobiste predyspozycje, kwalifikacje, umiejętności i zdolności. Czy będzie miała dostatecznie dużo siły, samozaparcia i determinacji, aby samodzielnie podejmować wszelkie decyzje związane z funkcjonowaniem firmy, ponosić za nią pełną odpowiedzialność, stawiać czoła pojawiającym się problemom?

Bardzo ważne jest również, aby przed formalnym zgłoszeniem firmy, poznać wszelkie zagadnienia organizacyjno-prawne związane z jej prowadzeniem.

Niniejsza broszura ma na celu przybliżenie powyższej problematyki. Jej zawartość można podzielić na dwie podstawowe części. W pierwszej znajdują się zagadnienia dotyczące poszukiwania i analizy pomysłu na biznes, druga część poświęcona jest praktycznym aspektom zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej.

1. Czynniki motywujące do rozpoczęcia własnej działalności gospodarczej

Własna działalność gospodarcza często postrzegana jest jako atrakcyjna forma realizacji kariery zawodowej i życiowej. Prowadzenie firmy stanowi marzenie wielu ludzi, zarówno młodych, wchodzących dopiero na rynek pracy, jak i dojrzałych, mających już duże doświadczenie w pracy zawodowej.

Podjęcie wyzwania, jakim jest własny biznes, wiąże się ze zmianą dotychczasowego życia. W przeciwieństwie do pracy na etacie, prowadzenie działalności daje mniejsze poczucie bezpieczeństwa, nie gwarantuje stałych dochodów na określonym poziomie i wymaga większego poświęcenia własnego czasu i energii, a także, jeżeli jest to działalność jednoosobowa lub spółka cywilna, nakłada na przedsiębiorcę pełną odpowiedzialność całym posiadanym majątkiem. W zamian jednak daje duże poczucie niezależności i samodzielności, a przede wszystkim może być źródłem ogromnej satysfakcji, co jest wartością nie do przecenienia.

Powodów, dla których ludzie decydują się na otwarcie firmy, jest zapewne tyle, ile pomysłów na działalność. Czasami decydujący wpływ mają czynniki zewnętrzne. Pomysł na własny biznes może się zrodzić w reakcji na utratę zatrudnienia i konieczność dalszego zarobkowania. Może to być też potrzeba stworzenia sobie miejsca pracy, wynikająca np. z długotrwałych problemów ze znalezieniem satysfakcjonującego zajęcia.

Oczywiście może być też tak, że dana osoba nie ma negatywnych doświadczeń związanych z poszukiwaniem pracy. Ma stałe zatrudnienie, jednak trudno jest jej odnaleźć się w pracy pod czyimś kierownictwem lub w warunkach, gdzie nie może wykazać się samodzielnością myślenia i działania. Dlatego też na prowadzenie firmy często decydują się osoby poszukujące niezależności. Dla nich główną motywacją jest możliwość stania się szefem samego siebie, stworzenia swojego miejsca pracy, z zasadami tworzonymi przez siebie, ustaleniem elastycznego, dostosowanego do własnych potrzeb czasu pracy, i samodzielnego podejmowania decyzji.

Inspiracją do założenia firmy bywa też potrzeba urzeczywistnienia własnych pomysłów czy też chęć przekucia pasji życiowych w działalność zarobkową. Także brak perspektyw na awans lub rozwój zawodowy w miejscu pracy, dążenie do samorealizacji, potrzeba spełnienia zawodowego, często stanowią czynnik motywujący do pracy na własny rachunek.

Decyzja o prowadzeniu firmy może być wynikiem rodzinnych tradycji. Wychowanie w duchu przedsiębiorczym wyniesione z domu, czy też przejęcie dobrze prosperującej firmy, o wyrobionej na rynku marce i pozycji wprawdzie nie dają 100% gwarancji sukcesu, ale zdecydowanie zwiększają jego prawdopodobieństwo.

Czynnikiem wpływającym na podjęcie decyzji o założeniu własnej firmy może być też chęć „zaoszczędzenia” na podatkach i składkach ZUS. Ma to szczególne znaczenie

w przypadku osób, które z pracy etatowej osiągały wysokie dochody i chcą przejść na tzw. samozatrudnienie, czyli zastąpić wcześniejszy stosunek pracy działalnością gospodarczą i świadczyć byłemu pracodawcy usługi na podstawie umowy o współpracy. Nie zawsze jednak decyzja o samozatrudnieniu jest autonomiczną decyzją pracownika. Bywa, że zakłada on własną działalność pod presją pracodawcy, bo tylko w ten sposób może w dalszym ciągu wykonywać na jego rzecz pracę, ale nawet w takiej sytuacji własna firma może przynieść jej właścicielowi określone korzyści. Szerzej kwestie te omówione zostały w rozdziale 6.1.1. Samozatrudnienie.

Bez względu na to, jakie są główne przesłanki skłaniające człowieka do otwarcia własnej firmy, istotne jest, aby były na tyle ważne i silne, by pozwoliły doprowadzić przedsięwzięcie do zaplanowanego celu, pomimo pojawiających się po drodze przeciwności. Własny biznes to długofalowa strategia. Oczekiwane zyski rzadko pojawiają się w początkowym stadium działania firmy, z reguły trzeba poczekać na nie co najmniej kilka miesięcy, a nawet lat, a osoby nastawione na szybki zysk w krótkim czasie, osiągają z reguły gorsze wyniki, od przedsiębiorców stawiających na rozwój i konsekwentną realizację założonej strategii.

2. Osobowość i predyspozycje przedsiębiorcy

Nie można w sposób jednoznaczny i wyczerpujący określić cech osobowości, gwarantujących powodzenie w biznesie. Można natomiast wyodrębnić umiejętności i grupy cech, które w osiąganiu sukcesów pomagają. W publikacjach i opracowaniach na temat przedsiębiorczości najczęściej jako sprzyjające prowadzeniu firmy, wymieniane są takie cechy jak: motywacja osiągnięć, wewnątrzsterowność, skłonność do podejmowania ryzyka, ale także konsekwencja, pracowitość, inicjatywa, operatywność.

Osoby o **wewnętrznym poczuciu umiejscowienia kontroli (wewnątrzsterowne)**, są przekonane o swoim wpływie na otaczającą je rzeczywistość. Tacy ludzie mają przeświadczenie, że mogą wpływać na rezultat swoich działań i w znacznym stopniu kontrolować swój los. Przekonanie o posiadaniu kontroli nad otoczeniem i własnym życiem, zwiększa motywację do działania, wyzwala postawy proinnowacyjne, sprzyja samodzielnemu wyznaczaniu sobie celów oraz zwiększa sprawność w ich osiąganiu.

Wysoka potrzeba osiągnięć predysponuje i motywuje do działań przedsiębiorczych. Charakterystyczna dla osób o ponadprzeciętnej motywacji osiągnięć jest potrzeba rozwoju osobistego i odnoszenia sukcesów zawodowych. Takie osoby chętnie wyznaczają sobie nowe cele i zadania i konsekwentnie dążą do ich jak najlepszego zrealizowania. Wykazują przy tym dużą wytrwałość i odporność na niepowodzenia. Odznaczają się również realizmem w ustalaniu sobie celów. W przypadku przedsiębiorców silna potrzeba osiągnięć przejawiać się może np. w potrzebie podejmowania i realizowania nowych zadań, zmierzających do poprawy aktualnego stanu rzeczy, wzrostu zysków firmy, czy poprawy jej funkcjonowania. Osoby o wysokiej potrzebie osiągnięć są bardziej aktywne i zmotywowane do pracy, chętniej korzystają z nadarzających się okazji, poszukują nowych rozwiązań i sposobów usprawnienia działania przedsiębiorstwa, co zdecydowanie zwiększa szanse na jego przetrwanie. Ponadto im silniejsza jest motywacja, tym łatwiej wykształcić w sobie brakujące, a niezbędne do skutecznego prowadzenia firmy, umiejętności.

Przedsiębiorczość nieodłącznie związana jest z ryzykiem. Prowadząc firmę, przedsiębiorca niemal codziennie musi dokonywać analizy jej sytuacji i podejmować decyzje obciążone ryzykiem. Dobrze więc, aby był odważnym, postępowo myślącym człowiekiem, traktującym sytuacje ryzykowne jako szansę na sukces i rozwój. Powinna go jednak cechować umiarkowana, wyważona **skłonność do podejmowania skalkulowanego ryzyka**, nie zaś brawura, czy tendencja do nierealistycznego optymizmu. Jednocześnie nie może mieć skłonności do ciągłej asekuracji i unikania sytuacji obciążonych ryzykiem. Niezwykle ważne jest, aby był to człowiek **kreatywny i pomysłowy**, otwarty na nowe doświadczenia, mający umiejętność logicznego myślenia i planowania oraz przewidywania następstw swoich działań. Im przedsiębiorca chce w przyszłości więcej zarobić, tym zwykle ryzyko, które musi ponieść, jest większe.

Niezwykle istotnymi cechami charakteryzującymi właściciela firmy są również

wytrwałość i cierpliwość. Dobry przedsiębiorca nie kończy działalności, gdy tylko pojawiają się pierwsze kłopoty, ponieważ wie, że do osiągnięcia sukcesu, potrzebny jest czas i ciężka praca. Bardzo ważna jest więc **zdolność do odraczania nagrody w czasie.** Ktoś, kto oczekuje szybkich rezultatów, nie umie czerpać satysfakcji z samego dążenia do osiągnięcia celu, prawdopodobnie szybko wycofa się z wcześniejszych zamierzeń, kiedy tylko nie będzie widział efektów lub kiedy pojawią się pierwsze przeciwności. **Zdecydowanie i konsekwencja** w realizacji obranej strategii jest gwarantem osiągnięcia sukcesu.

Nie można również zapominać o **elastyczności i umiejętności dostosowywania się do nowych warunków** oraz odpowiedniego reagowania na zachodzące zmiany.

Każdemu przedsiębiorcy z pewnością przyda się do efektywniejszego działania duża **pewność siebie**, wyrażająca się w adekwatnym poczuciu własnej wartości, wierze we własne możliwości, umiejętności i pomysły. Tylko wtedy można przekonać innych do swoich koncepcji, kiedy samemu jest się do nich przekonany. Pewność siebie sprawia, że łatwiej jest podejmować się trudnych zadań o zwiększonym stopniu ryzyka, a także sprzyja pozytywnemu myśleniu i koncentrowaniu się na możliwościach odniesienia sukcesu.

Przedsiębiorcę powinna cechować również wysoka **odporność psychiczna.** Dzięki temu łatwiej mu będzie skutecznie funkcjonować w warunkach podwyższonego ryzyka i trudnym, niesprzyjającym otoczeniu.

Istotne jest również, aby **charakter wykonywanej pracy nie był w sprzeczności z osobistymi predyspozycjami.** Mówiąc najogólniej, jeżeli ktoś z natury jest osobą otwartą, lubiącą kontakty z ludźmi, powinien wybrać taki rodzaj pracy, w której będzie mógł je wykorzystywać, np. firma usługowa, szkoleniowa, public relation. Natomiast jeśli ktoś jest samotnikiem, powinien wybierać zajęcia, w których nie będzie musiał często kontaktować się z innymi ludźmi lub kontakt ten będzie bardzo ograniczony, np. praca z danymi, pracownia graficzna, zajęcie dające możliwość pracy zdalnej.

Jest również szereg umiejętności, których posiadanie znacząco pomaga w prowadzeniu biznesu. Jedną z nich jest **wnikliwa umiejętność obserwacji otoczenia,** która pozwala na szybkie dostrzeżenie pojawiających się zmian oraz nowych trendów rynkowych, i dostosowanie się do nich na tyle szybko, aby wyprzedzać w tym względzie konkurencję. I nie chodzi w tym przypadku wyłącznie o uważne przyglądanie się najbliższemu środowisku, czy działaniom konkurencji z regionu, choć jest to również bardzo ważne, ale także o śledzenie zachowań konsumentów, ich zmieniających się gustów, preferencji czy potrzeb, pojawiających się mód, nowych tendencji w branży, ale także tego co dzieje się w gospodarce w szerokim ogólnokrajowym kontekście.

Niezwykle pomocna wszystkim przedsiębiorcom jest **umiejętność perspektywicznego myślenia i długoterminowego planowania.** Usystematyzowana wizja rozwoju firmy ułatwia konkurowanie na rynku i pomaga podejmować trafne decyzje i właściwe działania, zmierzające do osiągnięcia zaplanowanego celu.

Prowadzenie własnej firmy obarczone jest dużym ryzykiem. Nigdy nie można mieć pewności, że interes, który w danym momencie idzie dobrze i się rozwija, za kilka miesięcy wciąż będzie istniał, czy nie załamie się koniunktura, albo na rynku nie pojawi się bardzo silna konkurencja. Dlatego bardzo ważna jest **umiejętność radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych**, przekuwania ich w szansę i traktowania jako przyczynku do dalszego rozwoju i bodźca do poszukiwania nowych rozwiązań.

Wszystkie wymienione cechy i umiejętności są niewątpliwie bardzo pomocne w prowadzeniu własnej działalności. Niezależnie jednak od tego, czy się je ma, równie ważne jest, aby posiadać **odpowiednie przygotowanie merytoryczne**. Kwalifikacje, wiedza i umiejętności z obszaru, w którym zamierza się prowadzić firmę, zdecydowanie zwiększają szanse powodzenia biznesu. Bardzo często, szczególnie na początku działania firmy, właściciel jest jednocześnie jej jedynym pracownikiem, trudno więc sobie wyobrazić, aby mógł dobrze wykonywać np. usługi, których nigdy wcześniej nie świadczył. Ale nawet jeżeli w firmie zatrudnieni są pracownicy, dobrze jest, gdy jej właściciel zna branżę, w której zamierza działać. Kiedy więc ktoś chce np. prowadzić firmę budowlaną, a nie ma w tym zakresie niezbędnej wiedzy, szanse powodzenia jego firmy są zdecydowanie mniejsze, niż w przypadku, gdy tego rodzaju działalność otworzy osoba posiadająca kwalifikacje czy doświadczenie w tej dziedzinie. Czasami odpowiednie wykształcenie i kwalifikacje zawodowe są wręcz niezbędne do prowadzenia niektórych działalności gospodarczych objętych regulacją.

Ważne jest także, aby **lubić to, co będzie się wykonywało** w ramach prowadzonej firmy, bo gdy oddajemy się zadaniu z pasją, istnieje duże prawdopodobieństwo, że będzie ono wykonywane dobrze, co z kolei zwiększa szanse na osiągnięcie sukcesu.

Predyspozycje osobowościowe, choć ważne, nie gwarantują jednak, że człowiek idealnie sprawdzi się jako samodzielny przedsiębiorca. Z kolei brak pewnych cech osobowościowych nie przekreśla szans, na bycie skutecznym przedsiębiorcą. Wiele umiejętności można osiągnąć poprzez naukę, pracę, praktykę zawodową.

Poza czynnikami zależnymi od samego przedsiębiorcy jest też szereg uwarunkowań zewnętrznych, które mogą pomóc lub utrudnić, czy wręcz uniemożliwić prowadzenie działalności. Zaliczyć można do nich np. sytuację gospodarczą w kraju, obowiązujące przepisy, posiadane środki finansowe, ale także znajomości czy zwyczajny łut szczęścia, zbieg okoliczności, czyli znalezienie się we właściwym miejscu o właściwym czasie, gdzie pojawiła się szansa na zrobienie interesu.

Najważniejszy jest jednak gruntownie przemyślany pomysł na biznes i konsekwencja w jego realizacji.

3. Czym się zajmować – źródła pomysłów na biznes

Pomysłem na biznes może być w zasadzie wszystko, jest tylko jeden warunek – musi znaleźć się klient, który będzie gotów za to zapłacić.

Pomysł na firmę może być **oparty na własnym potencjale**, tj. posiadanym wykształceniu, umiejętnościach, wykonywanym zawodzie, doświadczeniu zawodowym wyniesionym z poprzednich miejsc pracy, pasji czy ulubionych czynnościach. Po przeanalizowaniu posiadanych zasobów, należy się zastanowić, gdzie i w jaki sposób znaleźć klientów na daną usługę lub produkt, który chce się zaoferować.

Poszukując pomysłu warto wziąć również pod uwagę posiadane **zasoby materialne**. Może się zdarzyć, że ktoś jest właścicielem jakichś pomieszczeń, obiektów, wyposażenia czy maszyn, które można byłoby wykorzystać do prowadzenia działalności gospodarczej.

Innym sposobem jest poszukiwanie **niszy rynkowej**. W tym celu należy dokładnie przeanalizować i zdiagnozować, jakie niezaspokojone potrzeby pojawiają się na danym rynku oraz jakie są możliwości ich realizacji. Trzeba zastanowić się, czy pozyska się stałych nabywców i czy znajdzie się ich na tyle dużo, że firma będzie miała szanse nie tylko przetrwać, ale także się rozwijać.

Obserwacji rynku można dokonać m.in. przez pryzmat własnych niezaspokojonych potrzeb. Istnieje tu jednak ryzyko, że pomysł okaże się nietrafiony, bo osób z takimi samymi jak nasze potrzebami jest zdecydowanie za mało, aby biznes przetrwał. Jako przykład może posłużyć sklep z odzieżą dla małych dzieci, na osiedlu zamieszkanym głównie przez osoby w wieku emerytalnym.

Na rynek można wejść z powodzeniem, oferując **nowy lub udoskonalony produkt/usługę**. Można zaoferować usługę, której jeszcze nikt w okolicy nie świadczy lub usługę, która wprawdzie jest dostępna, ale jej forma czy zakres są niewystarczające. Punkt gastronomiczny sprzedający posiłki na miejscu, z ofertą poszerzoną o dania na wynos i/lub dostawę na telefon, może być dobrym pomysłem na biznes, w pobliżu nowopowstającego kompleksu biurowców. Nie zawsze jednak usługa lub produkt, który chce się sprzedawać, musi być oryginalny i niedostępny na danym rynku. Czasami można znany produkt lub usługę zbyć w zupełnie nowy, atrakcyjniejszy od konkurencji sposób.

Pomysłów na działalność mogą dostarczyć **pojawiające się na rynku okazje**, np. nowe preferencje klientów. Moda na naukę tańca spowodowała, że powstało wiele szkół tańca, promocja zdrowego i aktywnego stylu życia daje perspektywy rozwoju klubów fitness czy sklepów ze zdrową żywnością.

Jeżeli posiada się odpowiednie środki finansowe, a brakuje dobrej koncepcji biznesowej lub odwagi podjęcia się niesprawdzonego na rynku przedsięwzięcia, swoją działalność można oprzeć na **systemie franczyzowym**, czyli zakupie gotowego pomysłu lub na **nabyciu już istniejącej firmy**.

Do znalezienia odpowiedzi na pytanie, czym się zajmować i jakie są szanse osiągnięcia sukcesu, niezbędna jest **wstępna ocena pomysłu**. W tym celu dobrze jest odpowiedzieć sobie na szereg pytań, związanych zarówno ze wstępną fazą poszukiwania pomysłu, analizą rynku, jak i planowaniem przedsięwzięcia. Można je podzielić na trzy główne obszary:

I. Dotyczące predyspozycji i umiejętności:

1. Jakie jest twoje formalne wykształcenie i specyficzne umiejętności z tym związane, może masz jakieś wyjątkowe zdolności lub umiejętności, które mógłbyś wykorzystać w prowadzonej działalności?
2. Jakie masz doświadczenia zawodowe? Na czym się znasz, czy jest może jakaś dziedzina, w której jesteś ekspertem?
3. Co lubisz robić i co robisz dobrze, realizacja jakich zadań przynosi ci największą satysfakcję?

II. Związane z planowanym przedsięwzięciem, służące zbadaniu rynku. Dokładne określenie klientów i ich preferencji oraz działającej na rynku konkurencji, jest niezbędne dla prawidłowego rozwoju firmy:

1. Jaki produkt/usługę chcesz świadczyć, czy jest na nią zapotrzebowanie w miejscu, w którym chcesz działać?
2. Gdzie będziesz prowadzić działalność, jak duży jest rynek, jaka jest jego struktura? Czy będzie to osiedle, dzielnica, miasto, region, czy może cała Polska?
3. Gdzie będzie mieścić się firma, czy konieczne jest wynajęcie lokalu i dostosowanie go do specyficznych wymagań?
4. Do kogo adresowana będzie Twoja oferta? Kim będą potencjalni klienci?
 - czym się zajmują?
 - w jakim są wieku?
 - jaka jest ich sytuacja finansowa?
 - jakie są ich potrzeby?
 - jak można do nich dotrzeć?
5. W jaki sposób trafić do potencjalnych klientów?
6. Jaka jest konkurencja?
 - czy dużo firm o podobnym profilu znajduje się na terenie, na którym zamierzasz wykonywać działalność?
 - jak duża jest grupa ich odbiorców?
 - jaką mają ofertę?
 - czy jest jeszcze miejsce na kolejną firmę, proponującą taką samą usługę?
7. Czy oferowany przez ciebie produkt/usługa różni się od dostępnych na rynku, ewentualnie, w czym tkwi jego wyjątkowość? A może trafiłeś w niszę rynkową i nikt inny nie zaspokaja jeszcze danej potrzeby lub jest ona zaspokojona w niewystarczającym stopniu?

III. Dotyczące kwestii organizacyjnych i prawnych związanych z prowadzoną działalnością gospodarczą:

1. Jaka forma organizacyjno-prawna będzie dla Ciebie najodpowiedniejsza? Jednoosobowa działalność, spółka cywilna czy spółka prawa handlowego?
2. Jaki będzie rozmiar planowanego przedsięwzięcia? Od tego zależy m.in. wybór sposobu rozliczania się z osiągniętych przez firmę dochodów?
3. Jaka forma opodatkowania dochodów będzie dla Ciebie najkorzystniejsza?
4. Czy działalność, którą będziesz wykonywać, objęta jest reglamentacją, a jeżeli tak, jakich będziesz potrzebował zezwoleń, zanim rozpoczniesz działalność firmy?
5. Skąd pozyskasz środki na finansowanie działalności, kapitał na start i późniejszy rozwój firmy?

Kolejnym krokiem w analizie pomysłu, po określeniu profilu firmy i dokonaniu badania rynku, jest sporządzenie wstępnego **kosztorysu wydatków, które trzeba będzie ponieść przed rozpoczęciem działalności**. Oczywiście są one bardzo różne i zależą od charakteru planowanego przedsięwzięcia. Najczęściej jednak składają się na nie:

- opłaty związane z rejestracją działalności (jeżeli będzie to spółka wymagająca wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego, zgłoszenie VAT);
- koszty związane z uzyskaniem zezwoleń i koncesji lub certyfikatów (jeżeli działalność tego wymaga);
- koszty zapasów początkowych (surowców lub towarów);
- wydatki na wyposażenie lokalu;
- wydatki na niezbędne maszyny i urządzenia;
- koszty wynajmu i ewentualnej adaptacji biura/lokalu;
- wydatki na promocję (szyld, ulotki, ogłoszenia, wizytówki);
- pozyskanie środka transportu (jeżeli będzie on potrzebny do wykonywania działalności).

A następnie określić w przybliżeniu **koszty bieżącej działalności**, na które składają się głównie:

- składki na obowiązkowe ubezpieczenie społeczne i zdrowotne;
- eksploatacja biura/lokalu (czynsz, opłaty za energię elektryczną, wodę, telefony);
- płace (jeżeli w firmie zatrudnieni są pracownicy);
- obsługa prawno-księgową (jeżeli przedsiębiorca zleca tę usługę na zewnątrz);
- wydatki na towar/materiały/surowce;
- wydatki na eksploatację samochodu służbowego;
- obsługa pożyczki lub kredytu;
- obsługa rachunku bankowego;
- wydatki na promocję i reklamę.

Dysponując wiedzą dotyczącą orientacyjnych kosztów uruchomienia i prowadzenia firmy, można ocenić, czy posiada się wystarczające na ten cel środki finansowe, a jeżeli nie, to gdzie i o jaką pożyczkę należy wnioskować.

Otwierając własny biznes, już na wstępie dobrze jest mieć opracowany plan działania i sprecyzowany cel, do którego firma powinna konsekwentnie dążyć. Im rzetelnniejsze i dokładniejsze będą odpowiedzi na powyższe pytania, tym większa szansa na powodzenie planowanego przedsięwzięcia.

Podsumowując, można powiedzieć, że o tym, czy przedsięwzięcie okaże się sukcesem, decydują zarówno cechy osobowości, posiadana wiedza i umiejętności, dobry pomysł i rzetelna analiza szans jego powodzenia oraz siła motywacji do wyboru takiej właśnie ścieżki zawodowej i wytrwałość w jej realizacji.

4. Pojęcie przedsiębiorcy i działalności gospodarczej w polskim ustawodawstwie

Podstawowym aktem prawnym regulującym sferę działalności gospodarczej w Polsce jest ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (tekst jednolity Dz. U. 2010 nr 220 poz. 1447 z późn. zm.). Do działalności spółek cywilnych zastosowanie ma dodatkowo Kodeks cywilny (Dz. U. 1964 r. nr 16, poz. 93 z późn. zm.), natomiast działalność spółek osobowych i kapitałowych regulowana jest przez Kodeks spółek handlowych (Dz. U. 2000 r. nr 94 poz. 1037, z późn. zm.).

Zgodnie z zapisami ustawy o swobodzie działalności gospodarczej (usdg) **działalnością gospodarczą** jest zarobkowa działalność wytwórcza, budowlana, handlowa, usługowa oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodowa (tzw. wolne zawody), wykonywana we własnym imieniu, bez względu na jej rezultat, w sposób zorganizowany i ciągły.

Z przepisów ustawy wyłączona jest działalność wytwórcza w rolnictwie w zakresie upraw rolnych oraz chowu i hodowli zwierząt, ogrodnictwa, warzywnictwa, leśnictwa i rybactwa śródlądowego, a także wynajem przez rolników pokoi, sprzedaż posiłków domowych i świadczenie w gospodarstwach rolnych innych usług związanych z pobytem turystów.

Firma może mieć status osoby fizycznej lub osoby prawnej. Pojęcie **osoby fizycznej** odpowiada używanemu w języku potocznym pojęciu człowieka. Definicja osoby fizycznej wywodzi się z przepisów kodeksu cywilnego. Każdy człowiek w momencie urodzenia ma **zdolność prawną**, co oznacza, że może być podmiotem praw i obowiązków, natomiast pełną **zdolność do czynności prawnych**, czyli zdolność do samodzielnego nabywania praw i zaciągania zobowiązań, uzyskuje w chwili osiągnięcia pełnoletniości. Zdolność do czynności prawnych może być pełna (osoby powyżej 18 r. ż.), ograniczona (osoby od 13 r. ż., osoby częściowo ubezwłasnowolnione) lub można jej w ogóle nie mieć (dzieci do 13 r. ż., osoby ubezwłasnowolnione).

Elementem istotnym dla oceny, czy osoba fizyczna może być przedsiębiorcą, jest zdolność do czynności prawnych tej osoby. Przedsiębiorcami, co do zasady zostają osoby fizyczne pełnoletnie, które nie zostały ograniczone w swojej zdolności do czynności prawnych.

Osobami prawnymi są Skarb Państwa i jednostki organizacyjne (np. spółki kapitałowe, przedsiębiorstwa państwowe, spółdzielnie, fundacje, stowarzyszenia, fundusze inwestycyjne). Jednostka organizacyjna uzyskuje osobowość prawną z chwilą jej wpisania do właściwego rejestru, chyba że co innego wynika ze szczególnych przepisów. Rejestry osób prawnych mogą być prowadzone przez sądy lub organy administracyjne.

Osobami prawnymi nie są natomiast: spółka cywilna oraz spółki osobowe – jawna, partnerska, komandytowa, komandytowo-akcyjna.

Osobowość prawną, czyli zdolność do czynności prawnych, w tym do nabywania praw i zaciągania zobowiązań własnym działaniem i na własny rachunek, oraz dysponowania własnym majątkiem, a także samodzielnego występowania przed sądami i organami administracji, mają **spółki kapitałowe prawa handlowego** (patrz rozdział 6.2. Działalność w formie spółki). Natomiast **spółki osobowe** prawa handlowego **nie posiadają osobowości prawnej**, mogą jednak zawierać w swoim imieniu umowy, pozywać i być pozywane oraz posiadają swój majątek. Również **spółka cywilna nie posiada osobowości prawnej**, podmiotem praw i obowiązków są wszyscy jej wspólnicy jako osoby fizyczne, którzy za zobowiązania spółki odpowiadają solidarnie całym majątkiem (również osobistym).

Rozpoczynający działalność gospodarczą mogą w zasadzie swobodnie podejmować decyzje, w jakiej formie organizacyjnej ma być ona prowadzona. Należy jednak pamiętać, że niekiedy przepisy wymagają, aby określona działalność gospodarcza była prowadzona w konkretnej formie prawnej (np. banki tworzone są w formie spółek akcyjnych).

Przedsiębiorca zawsze działa pod firmą (nazwą). **Firmą osoby prowadzącej jednoosobową działalność gospodarczą** jest jej nazwisko, co nie wyklucza włączenia do firmy dodatkowych określeń np. pseudonimu, określenia wskazującego na przedmiot działalności itp. **Firmą osoby prawnej** jest jej nazwa, która musi zawierać oznaczenie formy prawnej (np. sp. z o.o., sp. j.).

Ustawa o swobodzie działalności gospodarczej dokonuje klasyfikacji małych i średnich przedsiębiorców ze względu na kryteria ilościowe, zgodnie z którymi:

1. Za **mikroprzedsiębiorcę** uważa się przedsiębiorcę, który w co najmniej jednym z dwóch ostatnich lat obrotowych:
 - zatrudniał średniorocznie mniej niż 10 pracowników oraz
 - osiągnął roczny obrót netto ze sprzedaży towarów, wyrobów i usług oraz operacji finansowych nie przekraczający równowartości w złotych 2 milionów euro lub sumy aktywów jego bilansu sporządzonego na koniec jednego z tych lat nie przekroczył równowartości w złotych 2 milionów euro.
2. Za **małego przedsiębiorcę** uważa się przedsiębiorcę, który w co najmniej jednym z dwóch ostatnich lat obrotowych:
 - zatrudniał średniorocznie mniej niż 50 pracowników oraz
 - osiągnął roczny obrót netto ze sprzedaży towarów, wyrobów i usług oraz operacji finansowych nie przekraczający równowartości w złotych 10 milionów euro lub sumy aktywów jego bilansu sporządzonego na koniec jednego z tych lat nie przekroczył równowartości w złotych 10 milionów euro.
3. Za **średniego przedsiębiorcę** uważa się przedsiębiorcę, który w co najmniej jednym z dwóch ostatnich lat obrotowych:
 - zatrudniał średniorocznie mniej niż 250 pracowników oraz

- osiągnął roczny obrót netto ze sprzedaży towarów, wyrobów i usług oraz operacji finansowych nie przekraczający równowartości w złotych 50 milionów euro lub sumy aktywów jego bilansu sporządzonego na koniec jednego z tych lat nie przekroczyły równowartości w złotych 50 milionów euro.

5. Ograniczenia swobody działalności gospodarczej

Pomimo ogólnej zasady ustanawiającej swobodę działalności gospodarczej, istnieją rodzaje działalności, do których podjęcia, poza uzyskaniem wpisu do rejestru przedsiębiorców, należy uzyskać wpis do rejestru działalności regulowanej, koncesję, zezwolenie lub licencję. Ze względu na warunki umożliwiające prowadzenie działalności reglamentowanej w Polsce, wyróżnić można cztery podstawowe grupy działalności gospodarczej podlegającej ograniczeniu:

- 1) działalność koncesjonowana,
- 2) działalność regulowana,
- 3) działalność licencjonowana,
- 4) działalność wymagająca zezwolenia lub zgody.

Odrębną kategorią ograniczeń objęte są działalności, do których prowadzenia wymagane jest posiadanie odpowiednich kwalifikacji zawodowych. Jednak w większości przypadków nie będzie wymagane, aby to właściciel firmy posiadał takie uprawnienia, a wystarczające będzie, że w firmie zatrudniona zostanie osoba, która takie niezbędne kwalifikacje posiada.

5.1. Działalność koncesjonowana

Decyzje o udzieleniu, odmowie udzielenia, zmianie, cofnięciu lub ograniczeniu zakresu koncesji wydaje minister właściwy ze względu na przedmiot działalności gospodarczej, wymagającej uzyskania koncesji. Koncesji udziela się na czas oznaczony, nie krótszy niż 5 lat i nie dłuższy niż 50 lat, chyba że przedsiębiorca wnioskuje o udzielenie koncesji na czas krótszy.

Uzyskania koncesji wymaga wykonywanie działalności gospodarczej w zakresie:

- 1) poszukiwania lub rozpoznawania złóż kopalin, wydobywania kopalin ze złóż, bezzbiornikowego magazynowania substancji oraz składowania odpadów w górotworze, w tym w podziemnych wyrobiskach górniczych – ustawa z 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz.U. 2011 nr 163 poz. 981), koncesji udziela Minister Środowiska;
- 2) wytwarzania i obrotu materiałami wybuchowymi, bronią i amunicją oraz wyrobami i technologią o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym – ustawa z 22 czerwca 2001 r. o wykonywaniu działalności gospodarczej w zakresie wytwarzania i obrotu materiałami wybuchowymi, bronią, amunicją oraz wyrobami i technologią o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym (Dz. U. 2001 nr 67, poz. 679 z późn. zm.), koncesje wydaje Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji;

- 3) wytwarzania, przetwarzania, magazynowania, przesyłania, dystrybucji i obrotu paliwami i energią – ustawa z 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (tj. Dz. U. 2006 nr 89, poz. 625 z późn. zm.) – organ koncesyjny – Prezes Urzędu Regulacji Energetyki;
- 4) ochrony osób i mienia – ustawa z 22 sierpnia 1997 r. o ochronie osób i mienia (tj. Dz.U. 2005 nr 145 poz. 1221) koncesje wydaje Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji;
- 5) rozpowszechniania programów radiowych i telewizyjnych – ustawa z 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji (tj. Dz. U. 2004 nr 253, poz. 2531 z późn. zm.) – organ koncesyjny – Przewodniczący Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji;
- 6) przewozów lotniczych – ustawa z 3 lipca 2002 r. Prawo lotnicze (tj. Dz. U. 2006 nr 100, poz. 696 z późn. zm.) – koncesje wydaje Prezes Urzędu Lotnictwa Cywilnego;
- 7) prowadzenie kasyna gry – ustawa z 19 listopada 2009 r. o grach hazardowych (Dz.U. 2009 nr 201, poz. 1540 z późn. zm.) – koncesje wydaje Minister właściwy do spraw finansów publicznych.

Szczegółowe warunki wykonywania ww. działalności koncesjonowanych regulują przepisy odrębnych aktów prawnych.

O **udzielenie koncesji** występować mogą wszyscy przedsiębiorcy na równych prawach. Wniosek o udzielenie lub zmianę koncesji zawiera:

- 1) firmę przedsiębiorcy, jego siedzibę i adres,
- 2) numer w rejestrze przedsiębiorców (KRS) lub numer w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (CEIDG) oraz numer identyfikacji podatkowej (NIP),
- 3) określenie rodzaju i zakresu wykonywania działalności gospodarczej, na którą ma być udzielona koncesja,
- 4) dodatkowe informacje oraz dokumenty (załączniki) określone w przepisach regulujących działalność gospodarczą wymagającą uzyskania koncesji.

Za udzielenie koncesji lub jej zmianę, bądź za wydanie promesy (przrzeczenia wydania koncesji) pobierana jest opłata skarbową, chyba że przepisy odrębnych ustaw stanowią inaczej. Wysokość opłaty określona jest w załączniku do ustawy z dn. 16.11.2006 r. o opłacie skarbowej (Dz. U. 2006 nr 225, poz. 1635 z późn. zm.).

Organ koncesyjny **może odmówić udzielenia koncesji** lub ograniczyć jej zakres w stosunku do wniosku o udzielenie koncesji:

- gdy przedsiębiorca nie spełnia warunków wykonywania działalności objętej koncesją;
- ze względu na zagrożenie obronności i bezpieczeństwa państwa i obywateli;
- jeżeli w wyniku przeprowadzonego przetargu udzielono koncesji innemu przedsiębiorcy.

5.2. Działalność regulowana

Działalnością regulowaną określa się działalność gospodarczą, której wykonywanie wymaga spełnienia szczególnych warunków, określonych przepisami prawa. Jeżeli przepis odrębnej ustawy branżowej stwierdza, że dany rodzaj działalności jest działalnością regulowaną, przedsiębiorca może ją wykonywać, jeżeli spełnia warunki określone przepisami tej ustawy i po uzyskaniu wpisu do rejestru działalności regulowanej. Rejestr ten jest prowadzony przez organ wskazany w danej ustawie.

Organ prowadzący rejestr **wpisuje** przedsiębiorcę na podstawie złożonego przez niego wniosku wraz z oświadczeniem o spełnianiu warunków wymaganych do wykonywania tej działalności. Organ prowadzący rejestr działalności regulowanej wydaje z urzędu zaświadczenie o dokonaniu wpisu do rejestru.

Odmowa wpisu przedsiębiorcy do rejestru działalności regulowanej następuje w przypadku, gdy:

- wydano prawomocne orzeczenie zakazujące przedsiębiorcy wykonywania działalności objętej wpisem;
- przedsiębiorcę wykreślono z rejestru tej działalności regulowanej, z powodu złożenia oświadczenia niezgodnego ze stanem faktycznym.

Przepisy regulujące szczegółowe zasady wykonywania działalności regulowanej, zawarte są m.in. w następujących ustawach i dotyczą następujących zakresów działalności:

lp.	Rodzaj działalności	Podstawa prawna	Organ prowadzący rejestr
1.	Przechowywanie dokumentacji osobowej i płacowej (działalność nie może być prowadzona przez osobę fizyczną)	Ustawa z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (tj. Dz.U. 2011 nr 123 poz. 698)	Marszałek Województwa właściwy ze względu na miejsce wykonywania działalności objętej wpisem
2.	Wyrób i rozlew wyrobów winiarskich, obrót tymi wyrobami i organizacja rynku wina	Ustawa z dnia 22 stycznia 2004 r. o wyrobie i rozlewie wyrobów winiarskich, obrocie tymi wyrobami i organizacji rynku win (Dz. U. 2004 nr 34, poz. 293 z późn. zm.)	Minister właściwy ds. rynków rolnych
3.	Wyrób lub rozlew napojów spirytusowych	Ustawa z dnia 18 października 2006 r. o wyrobie napojów spirytusowych oraz rejestracji i ochronie oznaczeń geograficznych napojów spirytusowych (Dz. U. 2006 nr 208, poz. 1539, późn. zm.)	Minister właściwy ds. rynków rolnych
4.	Wyrób, oczyszczanie, skażanie lub odwadnianie alkoholu etylowego	Ustawa z dnia 2 marca 2001 r. o wyrobie alkoholu etylowego oraz wytwarzaniu wyrobów tytoniowych (Dz. U. 2001 nr 31, poz. 353, z późn. zm.)	Minister właściwy ds. rynków rolnych

5.	Wytwarzania wyrobów tytoniowych	Ustawa z dnia 2 marca 2001 r. o wyrobie alkoholu etylowego oraz wytwarzaniu wyrobów tytoniowych (Dz. U. 2001 nr 31, poz. 353, z późn. zm.)	Minister właściwy ds. rynków rolnych
6.	Wytwarzanie, magazynowanie oraz wprowadzanie do obrotu biokomponentów	Ustawa z dnia 25 sierpnia 2006 r. o biokomponentach stosowanych w paliwach ciekłych i biopaliwach ciekłych (Dz. U. 2006 nr 169, poz. 1199 z późn. zm.)	Prezes Agencji Rynku Rolnego
7.	Wytwarzanie biogazu rolniczego lub wytwarzanie energii elektrycznej z biogazu rolniczego	Ustawa z dnia 25 sierpnia 2006 r. o biokomponentach stosowanych w paliwach ciekłych i biopaliwach ciekłych (Dz. U. 2006 nr 169, poz. 1199 z późn. zm.)	Prezes Agencji Rynku Rolnego
8.	Obrót materiałem siewnym	Ustawa z dnia 26 czerwca 2003 r. o nasiennictwie (tj. Dz. U. 2007 nr 41, poz. 271 z późn. zm.)	Wojewódzki Inspektor Ochrony Roślin i Nasiennictwa właściwy ze względu na miejsce zamieszkania albo siedzibę przedsiębiorcy
9.	Konfekcjonowanie lub obrót środkami ochrony roślin	Ustawa z dnia 18 grudnia 2003 r. o ochronie roślin (Dz.U. 2008 nr 133 poz. 849 z późn. zm.)	Wojewódzki Inspektor Ochrony Roślin i Nasiennictwa właściwy ze względu na miejsce zamieszkania albo siedzibę przedsiębiorcy
10.	Szkolenia w zakresie ochrony roślin	Ustawa z dnia 18 grudnia 2003 r. o ochronie roślin (Dz.U. 2008 nr 133 poz. 849 z późn. zm.)	Wojewódzki Inspektor Ochrony Roślin i Nasiennictwa właściwy ze względu na miejsce zamieszkania albo siedzibę przedsiębiorcy
11.	Wykonywanie działalności pocztowej niewymagającej zezwolenia (operatora pocztowego)	Ustawa z dnia 12 czerwca 2003 r. Prawo pocztowe (tj. Dz.U. 2008 nr 189 poz. 1159)	Prezes Urzędu Komunikacji Elektronicznej
12.	Prowadzenie stacji kontroli pojazdów	Ustawa z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym (tj. Dz. U. 2005 nr 108, poz. 908 z późn. zm.)	Starosta właściwy ze względu na siedzibę przedsiębiorcy
13.	Prowadzenie ośrodka szkolenia kierowców	Ustawa z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym (tj. Dz. U. 2005 nr 108, poz. 908 z późn. zm.)	Starosta właściwy ze względu na siedzibę przedsiębiorcy
14.	Prowadzenia pracowni psychologicznej dla instruktorów, egzaminatorów i kierowców	Ustawa z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym (tj. Dz. U. 2005 nr 108, poz. 908 z późn. zm.)	Marszałek województwa właściwy ze względu na siedzibę przedsiębiorcy lub miejsce zamieszkania uprawnionego psychologa
15.	Prowadzenie ośrodka doskonalenia techniki jazdy	Ustawa z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym (tj. Dz. U. 2005 nr 108, poz. 908 z późn. zm.)	Wojewoda właściwy ze względu na miejsce wykonywania działalności objętej wpisem
16.	Prowadzenie szkoleń okresowych kierowców wykonujących transport drogowy	Ustawa z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym (tj. Dz. U. 2007 nr 125, poz. 874 z późn. zm.)	Wojewoda właściwy ze względu na miejsce wykonywania działalności objętej wpisem
17.	Prowadzenie kursów doszkalających dla kierowców przewożących towary niebezpieczne	Ustawa z dnia 28 października 2002 r. o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych (Dz. U. 2002 nr 199, poz. 1671 z późn. zm.)	Marszałek województwa właściwy ze względu na siedzibę przedsiębiorcy

18.	Działalności kantorowa	Ustawa z dnia 27 lipca 2002 r. Prawo dewizowe (Dz. U. 2002 nr 141, poz. 1178 z późn. zm.)	Prezes Narodowego Banku Polskiego
19.	Świadczenia usług turystycznych obejmujących: polowania wykonywane przez cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz polowania za granicą	Ustawa z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie (tj. Dz. U. 2005 nr 127, poz. 1066)	Marszałek województwa właściwy ze względu na siedzibę albo miejsce zamieszkania przedsiębiorcy
20.	Organizacja kształcenia dyplomowego lekarzy i lekarzy dentyistów	Ustawa z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarze i lekarza dentyisty (Dz.U. 2008 nr 136 poz. 857 z późn. zm.)	Okręgowa Rada Lekarska właściwa dla siedziby organizatora prowadzenia kształcenia
21.	Prowadzenie indywidualnej praktyki lekarskiej, indywidualnej specjalistycznej praktyki lekarskiej i grupowej praktyki lekarskiej	Ustawa z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarze i lekarza dentyisty (Dz.U. 2008 nr 136 poz. 857 z późn. zm.)	Okręgowa Rada Lekarska właściwa dla siedziby organizatora prowadzenia kształcenia
22.	Organizacja kształcenia dyplomowego pielęgniarek i położnych	Ustawa z dnia 5 lipca 1996 r. o zawodach pielęgniarki i położnej (tj. Dz. U. 2001 nr 57, poz. 602 z późn. zm.)	Okręgowa Rada Pielęgniarek i Położnych właściwa dla miejsca prowadzenia kształcenia
23.	Prowadzenia indywidualnej praktyki pielęgniarek, położnych, indywidualnej specjalistycznej praktyki pielęgniarek, położnych, albo grupowej praktyki pielęgniarek, położnych	Ustawa z dnia 5 lipca 1996 r. o zawodach pielęgniarki i położnej (tj. Dz.U. 2001 nr 57, poz. 602 z późn. zm.)	Okręgowa Rada Pielęgniarek i Położnych właściwa dla miejsca prowadzenia kształcenia
24.	Prowadzenie zakładu leczniczego dla zwierząt	Ustawa z dnia 21 grudnia 1990 r. o zawodzie lekarza weterynarii i Izbach Lekarsko-Weterynaryjnych (tj. Dz.U. 2009 nr 93, poz. 767 z późn. zm.)	Okręgowa Rada Lekarsko-Weterynaryjna właściwa ze względu na siedzibę zakładu leczniczego
25.	Organizacja imprez turystycznych oraz pośredniczenie na zlecenie klientów w zawieraniu umów o oświadczenie usług turystycznych	Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych (tj. Dz.U. 2004 nr 223, poz. 2268 z późn. zm.)	Marszałek województwa właściwy ze względu na siedzibę przedsiębiorcy
26.	Usługi detektywistyczne	Ustawa z dnia 6 lipca 2001 r. o usługach detektywistycznych (Dz.U. 2002 nr 12, poz. 110 z późn. zm.)	Minister właściwy do spraw wewnętrznych
27.	Prowadzenie przedsiębiorstwa składowego	Ustaw z dnia 16 lutego 2000 r. o domach składowych (Dz. U. 2000 nr 114, poz. 1191 z późn. zm.)	Minister właściwy do spraw gospodarki – skład towarów przemysłowych Minister właściwy do spraw rynków rolnych – skład towarów rolnych
28.	Organizacja wyścigów konnych	Ustawa z dnia 18 stycznia 2001 r. o wyścigach konnych (Dz. U. 2001 nr 11, poz. 86 z późn. zm.)	Prezes Polskiego Klubu Wyścigów Konnych

29.	Prowadzenie agencji pośrednictwa pracy	Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tj. Dz.U. 2008 nr 69, poz. 415 z późn. zm.)	Marszałek województwa właściwy dla siedziby podmiotu ubiegającego się o wpis
30.	Prowadzenie agencji doradztwa personalnego	Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tj. Dz.U. 2008 nr 69, poz. 415 z późn. zm.)	Marszałek województwa właściwy dla siedziby podmiotu ubiegającego się o wpis
31.	Prowadzenie agencji doradztwa zawodowego	Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tj. Dz.U. 2008 nr 69, poz. 415 z późn. zm.)	Marszałek województwa właściwy dla siedziby podmiotu ubiegającego się o wpis
32.	Prowadzenie agencji pracy tymczasowej	Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tj. Dz.U. 2008 nr 69, poz. 415 z późn. zm.)	Marszałek województwa właściwy dla siedziby podmiotu ubiegającego się o wpis
33.	Działalność telekomunikacyjna	Ustawa z dnia 16 lipca 2004 r. Prawo telekomunikacyjne (Dz.U. 2004 nr 171, poz. 1800)	Prezes Urzędu Komunikacji Elektronicznej

Wpis do rejestru działalności regulowanej podlega opłacie skarbowej, której wysokość uzależniona jest od rodzaju działalności.

5.3. Działalność licencjonowana

Zgodnie z zapisami ustawy o swobodzie działalności gospodarczej **uzyskania licencji** wymaga działalność związana z transportem drogowym. Szczegółowo regulują to:

- ustawa z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym (tekst jednolity Dz. U. 2007 nr 125, poz. 874, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym (tekst jednolity Dz. U. 2007 nr 16, poz. 94, z późn. zm.).

Licencji w zakresie **transportu drogowego** udziela się na czas oznaczony nie krótszy niż 2 lata i nie dłuższy niż 50 lat, uwzględniając wniosek przedsiębiorcy.

Licencji udziela się na wykonywanie:

- transportu drogowego taksówką,
- krajowego transportu drogowego osób samochodem nie będącym taksówką,
- krajowego transportu rzeczy,
- międzynarodowego transportu rzeczy,
- transportu kolejowego.

Organem właściwym w sprawach udzielenia, odmowy udzielenia, zmiany lub cofnięcia licencji w zakresie transportu drogowego jest:

- 1) w krajowym transporcie drogowym – starosta właściwy dla siedziby przedsiębiorcy,
- 2) w przewozach taksówkowych – wójt, burmistrz lub prezydent miasta,
- 3) w międzynarodowym transporcie drogowym – minister właściwy do spraw transportu.

Licencje na **transport kolejowy** wydaje się na czas nieokreślony. Organem właściwym do udzielenia, odmowy udzielenia, zmiany lub cofnięcia licencji jest Prezes Urzędu Transportu Kolejowego.

5.4. Działalność wymagająca zezwolenia

Obowiązkiem uzyskiwania zezwolenia objętych jest bardzo wiele dziedzin działalności gospodarczej, które regulowane są szczegółowymi przepisami ustaw wymienionych w ustawie o swobodzie działalności gospodarczej (art. 75, ust. 1).

lp.	Rodzaj działalności	Podstawa prawna	Organ wydający zezwolenie
1.	Detaliczna sprzedaż napojów alkoholowych	Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. Dz.U. 2007 nr 70, poz. 473, z późn. zm.)	Organ gminy właściwy ze względu na miejsce wykonywania działalności
2.	Obrót hurtowy napojami alkoholowymi o zawartości powyżej 18 %	Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. Dz.U. 2007 nr 70, poz. 473, z późn. zm.)	Minister właściwy ds. gospodarki
3.	Obrót hurtowy napojami alkoholowymi o zawartości poniżej 18 %	Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. Dz.U. 2007 nr 70, poz. 473, z późn. zm.)	Marszałek województwa
4.	Urządzanie i prowadzenie działalności w zakresie gier losowych, zakładów wzajemnych lub gier na automatach (Działalność tą można prowadzić wyłącznie w formie spółki akcyjnej lub spółki z o.o.)	Ustawa z dnia 29 lipca 1992 r. o grach i zakładach wzajemnych (tj. Dz.U. 2004 nr 4, poz. 27)	Minister właściwy do spraw finansów publicznych
5.	Urządzanie i prowadzenie działalności w zakresie gier na automatach o niskich wygranych (Działalność tą można prowadzić wyłącznie w formie spółki akcyjnej lub spółki z o.o.)	Ustawa z dnia 29 lipca 1992 r. o grach i zakładach wzajemnych (tj. Dz. U. 2004 nr 4, poz. 27)	Izba skarbowa

6.	Wykonywanie działalności na terenie specjalnych stref ekonomicznych	Ustawa z dnia 20 października 1994 r. o specjalnych strefach ekonomicznych (Dz.U. 2007 nr 42, poz. 274 z późn. zm.)	Minister właściwego do spraw gospodarki
7.	Prowadzenie działalności w zakresie odbierania odpadów komunalnych, opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych, ochrony przed bezdomnymi zwierzętami, schronisk dla bezdomnych zwierząt	Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (tj. Dz. U. 2005 nr 236, poz. 2008, z późn. zm.)	Właściwy miejscowo wójt, burmistrz lub prezydent miasta
8.	Wytwarzanie, import lub eksport, przetwarzanie i przerabianie oraz obrót hurtowy środkami odurzającymi lub substancjami psychotropowymi	Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. 2005 nr 179, poz. 1485 z późn. zm.)	Głównego Inspektor Farmaceutyczny
9.	Uprawa maku i konopi włóknistych	Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. 2005 nr 179, poz. 1485 z późn. zm.)	Właściwy miejscowo wójt, burmistrz lub prezydent miasta
10.	Prowadzenie działalności w zakresie leczenia substytucyjnego	Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. 2005 nr 179, poz. 1485 z późn. zm.)	Wojewoda
11.	Produkcja tablic rejestracyjnych	Ustawa z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym (tj. Dz. U. 2005 nr 108, poz. 908 z późn. zm.)	Marszałek województwa
12.	Prowadzenie działalności maklerskiej (może być wykonywana wyłącznie przez spółkę akcyjną z siedzibą na terytorium RP)	Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (tj. Dz.U. 2010 nr 211 poz. 1384 z późn. zm.)	Komisja Nadzoru Finansowego
13.	Wprowadzanie papierów wartościowych do publicznego obrotu	Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych (tj. Dz.U. 2009 nr 185 poz. 1439 z późn. zm.)	Komisja Nadzoru Finansowego
14.	Działalność funduszy emerytalnych (może być prowadzona wyłącznie w formie towarzystwa emerytalnego)	Ustawa z dnia 28 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych (Dz.U. 2010 nr 34 poz. 189 z późn. zm.)	Komisja Nadzoru Finansowego
15.	Działalność bankowa (może być prowadzona w formie spółki akcyjnej lub banku spółdzielczego)	Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (tj. Dz.U. 2002 nr 72 poz. 665 z późn. zm.)	Komisja Nadzoru Finansowego

16.	Świadczenie i udostępnianie usług telekomunikacyjnych oraz eksploatacja sieci telekomunikacyjnych	Ustawa z dnia 16 lipca 2004 r. Prawo telekomunikacyjne (Dz.U. 2004 nr 171 poz. 1800 z późn. zm.)	Prezes Urzędu Komunikacji Elektronicznej
17.	Prowadzenie giełdy towarowej (może być prowadzona w formie spółki akcyjnej)	Ustawa z dnia 26 października 2000 r. o giełdach towarowych (tj. Dz.U. 2010 nr 48 poz. 284)	Minister właściwy do spraw instytucji finansowych
18.	Działalność w zakresie instalacji lub napraw przyrządów pomiarowych	Ustawa z dnia 11 maja 2001 r. Prawo o miarach (tj. Dz. U. 2004 nr 243, poz. 2441 z późn. zm.)	Prezes Głównego Urzędu Miar
19.	Prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę lub zbiorowego odprowadzania ścieków	Ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tj. Dz.U. 2006 nr 123, poz. 858)	Właściwy miejscowo wójt, burmistrz lub prezydent miasta
20.	Prowadzenia laboratorium referencyjnego	Ustawa z dnia 22 czerwca 2001 r. o organizmach genetycznie zmodyfikowanych (tj. Dz. U. 2007 nr 36, poz. 233)	Minister właściwy ds. środowiska
21.	Działalność w zakresie odzysku lub unieszkodliwianie odpadów Wytwórca lub posiadacz odpadów, który prowadzi działalność w zakresie unieszkodliwiania, zbierania lub transportu odpadów jest zwolniony z uzyskania zezwolenia	Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (tj. Dz.U. 2010 nr 185 poz. 1243 z późn. zm.)	Właściwy miejscowo wojewoda, marszałek województwa, wójt, burmistrz lub prezydent miasta
22.	Działalność w zakresie instalacji lub napraw przyrządów pomiarowych	Ustawa z dnia 11 maja 2001 r. Prawo o miarach (tj. Dz. U. 2004 nr 243, poz. 2441, z późn. zm.)	Prezes Głównego Urzędu Miar
23.	Prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę lub zbiorowego odprowadzania ścieków	Ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tj. Dz.U. 2006 nr 123, poz. 858)	Właściwy miejscowo wójt, burmistrz lub prezydent miasta
24.	Prowadzenia laboratorium referencyjnego	Ustawa z dnia 22 czerwca 2001 r. o organizmach genetycznie zmodyfikowanych (tj. Dz.U. 2007 nr 36, poz. 233)	Minister właściwy ds. środowiska
25.	Wytwarzanie i import produktu leczniczego	Ustawa z dnia 6 września 2001 r. Prawo farmaceutyczne (Dz.U. 2008 nr 45 poz. 271 z późn. zm.)	Główny Inspektor Farmaceutyczny
26.	Prowadzenie hurtowni farmaceutycznej	Ustawa z dnia 6 września 2001 r. Prawo farmaceutyczne (Dz.U. 2008 nr 45 poz. 271 z późn. zm.)	Główny Inspektor Farmaceutyczny
27.	Prowadzenie hurtowni farmaceutycznej produktów leczniczych weterynaryjnych	Ustawa z dnia 6 września 2001 r. Prawo farmaceutyczne (Dz.U. 2008 nr 45 poz. 271 z późn. zm.)	Główny lekarz weterynarii
28.	Prowadzenie aptek i punktów aptecznych	Ustawa z dnia 6 września 2001 r. Prawo farmaceutyczne (Dz.U. 2008 nr 45 poz. 271 z późn. zm.)	Wojewódzki inspektor farmaceutyczny

29.	Wykonywanie przewozów regularnych i przewozów regularnych specjalnych na terenie kraju	Ustawa z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym (tj. Dz. U. 2007 nr 125, poz. 874 z późn. zm.)	Wójt, burmistrz, prezydent miasta (na obszarze gminy), starosta (obszar powiatu), marszałek województwa (obszar województwa)
30.	Wykonywanie działalności związanej z rybołówstwem	Ustawa z dnia 19 lutego 2004 r. o rybołówstwie (Dz. U. 2004 nr 62, poz. 574 z późn. zm.)	Minister właściwy ds. rolnictwa
31.	Założenie lotniska	Ustawa z dnia 3 lipca 2002 r. Prawo lotnicze (tj. Dz.U. 2006 nr 100 poz. 696 z późn zm.)	Prezes Urzędu Lotnictwa Cywilnego
32.	Utworzenie i prowadzenie instytucji pieniądza elektronicznego	Ustawa z dnia 12 września 2002 r. o elektronicznych instrumentach płatniczych (Dz. U. 2002 nr 169, poz. 1385 z późn. zm.)	Komisja Nadzoru Finansowego
33.	Wykonywanie działalności ubezpieczeniowej (aktuarusza)	Ustawa z dnia 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej (Dz.U. 2010 nr 11 poz. 66 poz. 1151 z późn. zm.)	Komisja Nadzoru Finansowego
34.	Wykonywanie działalności pośrednictwa ubezpieczeniowego (agenta lub brokera ubezpieczeniowego)	Ustawa z dnia 22 maja 2003 r. o pośrednictwie ubezpieczeniowym (Dz.U. 2003 nr 124, poz. 1154 z późn. zm.)	Komisja Nadzoru Finansowego
35.	Wykonywanie działalności pocztowej	Ustawa z dnia 12 czerwca 2003 r. Prawo pocztowe (Dz.U. 2008 nr 189 poz. 1159)	Prezes Urzędu Komunikacji Elektronicznej
36.	Prowadzenie składu podatkowego, prowadzenie działalności jako zarejestrowany lub niezarejestrowany handlowiec oraz przedstawiciel podatkowy (nabywanie wyrobów akcyzowych)	Ustawa z dnia 06 grudnia 2008 r. o podatku akcyzowym (tj. Dz.U. 2011 nr 108 poz. 626)	Właściwy naczelnik urzędu celnego
37.	Prowadzenie funduszu inwestycyjnego	Ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych (Dz. U. 2004 nr 146, poz. 1546 z późn. zm.)	Komisja Nadzoru Finansowego
38.	Hodowla zwierząt laboratoryjnych lub dostarczanie zwierząt doświadczalnych	Ustawa z dnia 21 stycznia 2005 r. o doświadczeniach na zwierzętach (Dz.U. 2005 nr 33, poz. 289 z późn.zm.)	Powiatowy lekarz weterynarii
39.	Wykonywanie planów urzędzenia lasu	Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (tj. Dz. U. 2011 nr 12, poz. 59 z późn.zm.)	Minister właściwy ds. środowiska.

6. Formy organizacyjno–prawne prowadzenia działalności gospodarczej

Osoby rozpoczynające działalność gospodarczą mogą wybierać spośród wielu możliwości prawnych. **Samodzielnie** mogą prowadzić biznes jako indywidualni przedsiębiorcy, w formie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością lub akcyjnej. Natomiast jeżeli zamierzają prowadzić działalność **ze wspólnikiem** mają do wyboru: spółkę cywilną, jawną, partnerską, komandytową, komandytowo-akcyjną, z ograniczoną odpowiedzialnością i akcyjną. Przedsiębiorca posiada prawo swobodnego wyboru formy organizacyjno-prawnej działalności. Jednak w szczególnych przypadkach jest ona narzucona w przepisach szczegółowych przez ustawodawcę. Tak się dzieje w przypadku np. bankowości i ubezpieczeń.

Podmioty gospodarcze prowadzące działalność, można podzielić na trzy podstawowe grupy:

- 1) osoby fizyczne (indywidualni przedsiębiorcy oraz wspólnicy spółek cywilnych),
- 2) osoby prawne (spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, spółki akcyjne, inne podmioty mające osobowość prawną),
- 3) jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej (spółki jawne, partnerskie, komandytowe, komandytowo-akcyjne).

Jednoosobową działalność gospodarczą oraz działalność w formie spółki cywilnej regulują przepisy ustawy o swobodzie działalności gospodarczej i kodeksu cywilnego, natomiast kodeks spółek handlowych reguluje działalność spółek osobowych i kapitałowych prawa handlowego.

Z uwagi na różne wymagania formalne, dopuszczalne formy opodatkowania, możliwości zawiązania i likwidacji działalności, źródła pozyskiwania kapitału, jak również zakresy odpowiedzialności za zobowiązania, **dokonując wyboru formy organizacyjno-prawnej działalności gospodarczej**, należy uwzględnić i dokładnie przeanalizować kilka istotnych elementów:

- czy przedsięwzięcie prowadzone będzie przez jedną osobę czy grupę osób (skala zaufania partnerów);
- jaka będzie wielkość i rodzaj planowanej działalności;
- jakimi zasobami finansowymi dysponujemy (np. w przypadku spółek kapitałowych wymagane jest wykazanie się kapitałem założycielskim w określonej wysokości);
- jaka będzie wysokość obciążeń podatkowych, która forma rozliczeń z urzędem skarbowym będzie najkorzystniejsza;
- a także wziąć pod uwagę osobowość przedsiębiorcy, czy np. będzie potrafił współdziałać ze wspólnikiem, czy może jednak jest osobą bardzo samodzielną i samowystarczalną.

Jednak aby odpowiedzieć na powyższe pytania i przeanalizować swoją sytuację, niezbędna jest chociaż podstawowa wiedza z zakresu działania i organizacji różnych form działalności gospodarczej oraz rozliczeń podatkowych. Wszystkie te kwestie omówione zostały w dalszej części opracowania.

6.1. Indywidualna działalność gospodarcza

Indywidualna działalność gospodarcza jest najprostszą formą prowadzenia działalności w Polsce. Podstawę prawną tworzenia i funkcjonowania przedsiębiorstw indywidualnych, stanowi ustawa o swobodzie działalności gospodarczej, ustawa o działalności gospodarczej oraz przepisy Kodeksu cywilnego (poza częścią dotyczącą spółek). Jest to forma charakterystyczna głównie dla niewielkich przedsięwzięć, choć nie ma formalnych przeciwwskazań, aby w jej ramach prowadzić działalność na dużą skalę. Jednoosobową działalność wykonuje się **pod własnym nazwiskiem i na własny rachunek**, zawsze **jednoosobowo**, co nie oznacza, że nie można zatrudniać pracowników.

Jest to forma działalności, która umożliwia przedsiębiorcy samodzielnie podejmowanie decyzji i zarządzanie firmą, dzięki czemu może on elastycznie dostosowywać swoją działalność do potrzeb rynku. Dobrze sprawdza się u osób, które nie lubią podporządkowywać się innym, są skuteczne w działaniu, mają dobre pomysły i środki finansowe potrzebne do prowadzenia firmy.

Firma

Firmą osoby fizycznej, czyli **nazwą**, pod którą przedsiębiorca prowadzi swoją działalność, jest **zawsze jego imię i nazwisko**. Nie wyklucza to bynajmniej możliwości włączenia do nazwy pseudonimu, dodatkowego określenia wskazującego na przykład na przedmiot działalności, miejsce jej wykonywania lub innych dowolnie wybranych określeń. Zawsze jednak musi pojawić się imię i nazwisko w pełnym brzemieniu, nie wystarczy samo nazwisko czy inicjały.

Odpowiedzialność za zobowiązania

Przedsiębiorcę prowadzącego jednoosobową działalność gospodarczą obowiązuje pełna odpowiedzialność majątkiem osobistym za zobowiązania firmy, również majątkiem wspólnym małżonków.

Likwidacja działalności gospodarczej

Kończąc działalność gospodarczą przedsiębiorca musi złożyć w urzędzie, w którym wcześniej dokonywał wpisu lub bezpośrednio na platformie www.ceidg.gov.pl **zawiadomienie o zaprzestaniu działalności gospodarczej na wniosku CEIDG-1**, tym samym, na podstawie którego dokonywał wpisu działalności gospodarczej, w terminie

7 dni od dnia trwałego zaprzestania wykonywania działalności. Organ ewidencyjny jest obowiązany do przekazania w terminie 3 dni od dnia wydania decyzji, informacji o wykreśleniu przedsiębiorcy z ewidencji właściwemu ze względu na ostatnie miejsce zamieszkania przedsiębiorcy: urzędowi statystycznemu, naczelnikowi urzędu skarbowego oraz oddziałowi Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Zalety

- łatwość założenia i likwidacji działalności,
- bezpłatna procedura rejestracyjna,
- brak wymogów minimalnego wkładu finansowego,
- łatwość wprowadzania zmian,
- rozmiar działalności nie jest ograniczony – łatwo ją rozszerzyć,
- samodzielność w podejmowaniu decyzji związanych z prowadzeniem firmy,
- możliwość wyboru dogodnej formy opodatkowania spośród czterech dostępnych:
 - karta podatkowa
 - ryczałt ewidencjonowany
 - podatek liniowy 19%
 - opodatkowanie na zasadach ogólnych,
- możliwość stosowania uproszczonych form księgowych,
- cały wypracowany zysk należy do właściciela.

Wady

- pełna odpowiedzialność majątkiem osobistym za zobowiązania firmy,
- brak płatnego urlopu,
- niepewność dochodów,
- pełna dyspozycyjność i konieczność poświęcenia dużej ilości czasu na rozwój firmy.

6.1.1. Samozatrudnienie

W żadnym z obowiązujących przepisów nie zostało zdefiniowane pojęcie samozatrudnienia, nie jest ono określone ani w prawie podatkowym, prawie ubezpieczeniowym, ani prawie pracy. W literaturze przedmiotu mianem samozatrudnienia najczęściej określa się pracę na własny rachunek, świadczoną dla jednego lub głównie jednego przedsiębiorcy, w ramach prowadzonej działalności gospodarczej. W praktyce ze zjawiskiem tym mamy zwykle do czynienia wówczas, gdy umowa o pracę zostaje zastąpiona działalnością gospodarczą, świadczoną na rzecz byłego pracodawcy i na potrzeby niniejszego opracowania, taką definicję przyjmujemy.

Nie zawsze założenie własnej firmy oznacza, że wykonywane w jej ramach prace mogą być zakwalifikowane jako działalność gospodarcza. Zgodnie bowiem z art. 5b ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (tekst

jednolity Dz. U. 2010 nr 51, poz. 307), pozarolniczą **działalnością gospodarczą nie są czynności**, przy których **spełnione są łącznie** następujące warunki:

- 1) odpowiedzialność wobec osób trzecich za rezultat tych czynności oraz ich wykonywanie ponosi zlecający wykonanie tych czynności,
- 2) są one wykonywane pod kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonych przez zlecającego te czynności,
- 3) wykonujący te czynności nie ponosi ryzyka gospodarczego związanego z prowadzoną działalnością.

Ograniczenie to wynika z faktu, że powyższe cechy spełnione łącznie, są charakterystyczne dla stosunku pracy, czyli tzw. etatu, a co za tym idzie, praca wykonywana na tych zasadach, nie może być uznana za działalność gospodarczą. Aby świadczyć usługi w ramach jednoosobowej działalności **samozatrudniony podpisuje ze zleceniodawcą umowę cywilnoprawną**. Jednak, aby zasadność i forma umowy nie została podważona, oprócz jej właściwego sformułowania i nazwania, należy zadbać o to, aby praca wykonywana na rzecz kontrahenta, nie miała wszystkich cech charakterystycznych dla stosunku pracy, którymi są: wykonywanie pracy osobiście, dobrowolnie, odpłatnie, w sposób ciągły, pod kierownictwem pracodawcy, na jego rzecz i ryzyko oraz w miejscu i czasie przez niego wskazanym. Zarówno Państwowa Inspekcja Pracy, jaki i Urząd Skarbowy mają prawo skontrolować prawidłowość umowy zawartej pomiędzy kontrahentem a osobą prowadzącą działalność gospodarczą, i zależnie od okoliczności, uznać osoby spełniające łącznie wspomniane warunki za pracowników lub osoby wykonujące działalność osobiście, czyli na podstawie umów cywilnoprawnych, a nie prowadzące działalność gospodarczą, ze wszystkimi wynikającymi z tego konsekwencjami prawnymi.

Samozatrudnienie może być korzystne zarówno dla pracodawcy, jak i dla decydującego się na tę formę współpracy zleceniobiorcy.

Pracodawca podpisując umowę z jednoosobowym przedsiębiorcą obniża koszty pracy, które poniósłby, gdyby te same czynności wykonywała osoba zatrudniona na podstawie umowy o pracę. Tak więc, nie ponosi on dodatkowych wydatków związanych z zatrudnieniem pracownika – opłacaniem za niego podatku, składek na ubezpieczenie społeczne oraz innych świadczeń pracowniczych przewidzianych przepisami prawa pracy (m.in. urlopy, zasiłki, nadgodziny), a także związanych z obsługą pracownika (m.in. kadry, bhp, stanowisko pracy). Zleceniodawca rozlicza tylko wystawiane przez samozatrudnionego faktury za wykonaną usługę.

W przeciwieństwie do pracy na etacie, kiedy to pracownik nie ma żadnego wpływu na sposób opodatkowania i wysokość składek na ubezpieczenie społeczne, prowadzenie działalności gospodarczej daje możliwość obniżenia tych obciążeń i zaoszczędzenia na podatkach i składkach ZUS (szczególnie w sytuacji, gdy dochody z tytułu umowy o pracę były wysokie).

Przedsiębiorca ma zdecydowanie większe, w porównaniu z pracownikami etatowymi, możliwości odliczania kosztów uzyskania przychodów, czyli w przypadku firmy wydatków związanych z prowadzeniem działalności, dzięki czemu może znacząco obniżyć wysokość płaconego podatku dochodowego.

Choć teoretycznie przedsiębiorcy prowadzący jednoosobową działalność gospodarczą mają do wyboru 4 formy opodatkowania dochodów, pamiętać należy, że osoby działające w ramach samozatrudnienia, zamierzające świadczyć na rzecz byłego lub obecnego pracodawcy czynności, które wykonywali w ramach stosunku pracy w roku poprzedzającym lub w roku rozpoczęcia działalności, **nie mają możliwości rozliczania się na podstawie ryczału ewidencjonowanego**. W praktyce oznacza to, że samozatrudniony świadczący usługi dla byłego pracodawcy, który założył działalność np. 1 maja 2011 r. będzie mógł wybrać tę formę opodatkowania dopiero 1 stycznia 2013 r.

Przedsiębiorca wykonujący swoje usługi na rzecz byłego pracodawcy **nie ma również możliwości rozliczania się podatkiem liniowym**. Prawo takie nabywa dopiero po zakończeniu roku kalendarzowego, w którym nastąpiło rozwiązanie umowy o pracę. Tak więc samozatrudniony, który świadczy na rzecz byłego pracodawcy, z którym rozwiązał umowę o pracę np. 1 lutego 2011 r., takie same usługi jak na etacie, będzie mógł wybrać rozliczanie się stałym podatkiem w wysokości 19% dopiero od 1 stycznia 2012 r.

Jak wynika z powyższego, byłemu pracownikowi, który przechodzi na samozatrudnienie, pozostaje rozliczanie dochodów na zasadach ogólnych, czyli według skali podatkowej oraz w niektórych przypadkach rozliczanie na podstawie karty podatkowej. Jeżeli jednak przedsiębiorca zamierza świadczyć usługi na rzecz byłego pracodawcy, ale będą to czynności inne niż na etacie, nic nie stoi na przeszkodzie, aby rozliczał się na podstawie dowolnie wybranej formy.

Osoby prowadzące działalność na zasadach samozatrudnienia, rozumiane jako współpraca z byłym pracodawcą i wykonywanie na jego rzecz takich samych czynności, jakie świadczone były wcześniej w ramach zatrudnienia, **nie mają możliwości skorzystania z preferencji w opłaceniu składek na ZUS**, czyli możliwości opłacania w okresie 24 miesięcy od dnia rozpoczęcia działalności gospodarczej, składki na ubezpieczenie społeczne w niższym wymiarze. Jednak bez względu na osiągnięte dochody opłacają składki od zadeklarowanej kwoty nie niższej niż 60% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia, a nie jak ma to miejsce w przypadku zatrudnienia pracowniczego, od rzeczywiście osiągniętych dochodów. Rozwiązanie to jest więc szczególnie opłacalne w sytuacji, gdy z działalności osiągnięte są wysokie zyski. Natomiast jeżeli dochody są niewielkie, brak możliwości skorzystania z preferencji jest dla przedsiębiorcy zdecydowanie niekorzystny.

6.2. Działalność w formie spółki

Spółka jest zrzeszeniem osób lub kapitału, w celu prowadzenia działalności gospodarczej. Działalność spółek regulują dwa akty prawne: Kodeks cywilny (spółki cywilne) i Kodeks spółek handlowych (spółki osobowe i kapitałowe).

Spółki osobowe to takie, które swoją działalność opierają na osobistej pracy wspólników. Odpowiedzialność za zobowiązania spółki ponoszą wspólnicy wraz ze spółką.

W **spółkach kapitałowych** zazwyczaj nie ma więzi pomiędzy działalnością spółki i osobistą pracą wspólników, nie ponoszą oni również odpowiedzialności za zobowiązania spółki wobec wierzycieli.

Dla osób rozpoczynających działalność gospodarczą, które nie chcą prowadzić firmy samodzielnie, najlepszym rozwiązaniem będzie wybór spółki cywilnej lub jednej ze spółek osobowych: jawnej, partnerskiej, komandytowej lub komandytowo-akcyjnej. Natomiast osoby zdecydowane na samodzielne prowadzenie firmy mogą to robić w formie spółki z ograniczoną odpowiedzialności lub akcyjnej.

6.2.1. Spółka cywilna

Spółka cywilna (s.c.) **jest umową co najmniej dwóch przedsiębiorców**, uregulowaną w Kodeksie cywilnym (art. 860-875). Zgodnie z jego zapisami wspólnicy zobowiązują się dążyć do osiągnięcia wspólnego celu gospodarczego, poprzez działanie w sposób oznaczony, w szczególności poprzez wniesienie wkładów. Wkład wspólnika może polegać na wniesieniu do spółki własności lub innych praw albo na świadczeniu usług.

Spółka cywilna **nie jest podmiotem prawa cywilnego**. Nie może więc być stroną umowy, właścicielem nieruchomości czy samochodu. Właścicielami tych dóbr są wszyscy jej wspólnicy. Jest to tzw. wspólność łączna. Polega ona na tym, że wspólnicy spółki nie mają ściśle określonych udziałów, co w praktyce oznacza, że każdy z nich jest w takim samym stopniu ich właścicielem.

Pomimo, że spółka cywilna nie jest podmiotem prawa, **jest podatnikiem**. Tak więc **posiada własny NIP i REGON**, może być **płatnikiem podatku VAT**. Jednak płatnikami podatku dochodowego w spółce są poszczególni jej wspólnicy, co oznacza, że z podatku dochodowego każdy ze wspólników rozlicza się sam.

Firma spółki

Zgodnie z zapisami Kodeksu cywilnego spółka cywilna nie ma możliwości działania pod własną firmą (firma jest nazwą, pod którą spółka prowadzi swoje przedsiębiorstwo), ponieważ w rozumieniu ustawy o swobodzie działalności gospodarczej nie jest przedsiębiorcą. Przedsiębiorcami są poszczególni jej wspólnicy i to oni indywidualnie muszą dokonać zgłoszenia do ewidencji działalności gospodarczej. Jednak biorąc

pod uwagę, że mamy tu do czynienia ze wspólnym przedsięwzięciem wspólników, którzy są przedsiębiorcami, **wyróżnione może być ono nazwą**. Teoretycznie w nazwie spółki cywilnej mogą być podane nazwiska wspólników, bądź dowolna nazwa, która jest synonimem prowadzonego przez nich przedsiębiorstwa, bądź jedno i drugie z rozszerzeniem „wspólnik spółki cywilnej”, w praktyce jednak urzędy skarbowe żądają podania w nazwie imion i nazwisk wszystkich wspólników.

Umowa spółki

Spółka cywilna nie jest przedsiębiorcą, a tylko umową przedsiębiorców. Spółkę taką zawiązać mogą co najmniej dwie osoby fizyczne lub prawne. **Powstaje ona z chwilą zawarcia umowy**. Umowa spółki powinna być sporządzona na piśmie, ale nie jest wymagane poświadczenia jej notarialnie. Umowa taka powinna zawierać:

- oznaczenie wspólników,
- określenie wspólnego celu gospodarczego,
- wyznaczenie sposobu, w jaki wspólnicy będą dążyli do osiągnięcia łączącego ich celu gospodarczego (np. poprzez oznaczenie wkładów),
- oznaczenie okresu, na jaki zostaje zawarta (spółka może być zawarta na czas określony bądź bezterminowo),
- określenie zakresu działalności według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD),
- wysokość i rodzaj wkładów (można wnieść gotówkę, własność albo inne prawa, można wnieść również deklarację świadczenia usług na rzecz spółki),
- podział zysku i uczestnictwo w stratach (każdy wspólnik jest uprawniony do równego udziału w zyskach i w tym samym stosunku uczestniczy w stratach, bez względu na rodzaj i wartość wniesionego przez siebie wkładu, chyba że strony uzgodniły inaczej. Można nawet zwolnić wspólnika od udziału w stratach, ale niemożliwe jest wyłączenie go od udziału w zyskach),
- wskazanie, kto będzie prowadził i reprezentował sprawy spółki (kodeks cywilny stanowi, że każdy wspólnik jest uprawniony i zobowiązany do prowadzenia spraw spółki, ale w umowie spółki wspólnicy mogą postanowić, że sprawy te będzie prowadził jeden lub kilku z nich, bądź też osoba trzecia),
- oznaczenie okresu obrotowego,
- sposób rozwiązania umowy.

Odpowiedzialność za zobowiązania

Spółka cywilna **nie posiada osobowości prawnej**, czyli zdolności do czynności prawnych, w tym do nabywania praw i zaciągania zobowiązań, nie posiada więc własnego majątku, a wszystkie rzeczy wniesione przez wspólników do spółki, stanowią współwłasność wspólników, a nie spółki. Podmiotem praw i obowiązków są wszyscy jej wspólnicy jako osoby fizyczne, a za zobowiązania spółki **wspólnicy odpowiedzialni są solidarnie całym swoim majątkiem osobistym razem ze spółką i pozostałymi**

wspólnikami. W praktyce zasada ta powoduje, że wierzyciel, któremu spółka jest coś winna, może wybrać dowolnie, od którego ze wspólników będzie egzekwować spłatę należności, np. wybierając tego, który gwarantuje największą pewność spłaty zadłużenia. Zasada solidarności sprawia, że bez względu na to, który ze wspólników faktycznie przyczynił się do powstania długu, wszyscy ponoszą za to odpowiedzialność w równym stopniu. Odpowiedzialność solidarna obciąża wspólników tylko w zakresie zobowiązań powstałych w czasie ich uczestnictwa w spółce, czyli wspólnik nie odpowiada za długi powstałe przed jego przystąpieniem do spółki.

Wystąpienie ze spółki

Jeżeli spółka została zawarta na czas nieoznaczony, każdy wspólnik może z niej wystąpić, **wypowiadając swój udział na 3 miesiące przed końcem roku obrachunkowego.** Jednak, w przypadku zaistnienia ważnych powodów, wspólnik może wypowiedzieć swój udział bez zachowania okresu wypowiedzenia, nawet w przypadku, gdy spółka zawarta jest na czas oznaczony.

Rozwiązanie spółki

Rozwiązanie spółki cywilnej może nastąpić **na podstawie orzeczenia sądu**, którego każdy wspólnik może żądać z bardzo ważnych powodów, z dniem ogłoszenia upadłości jednego ze wspólników, a także w przypadku jednomyślnej uchwały wspólników. Rozwiązanie spółki może również **wynikać z zapisów umowy spółki** (np. osiągnięcie celu gospodarczego, dla którego spółka została zawiązana). W spółce, w której zostało dwóch wspólników, przyczyną rozwiązania będzie również wypowiedzenie umowy spółki przez jednego z nich (spółka cywilna nie może być prowadzona przez jednego przedsiębiorcę).

Gdy dojdzie do rozwiązania spółki, z majątku pozostałego zwraca się wspólnikom ich wkłady. Pozostałą nadwyżkę wspólnego majątku dzieli się pomiędzy wspólników w takim stosunku, w jakim uczestniczyli w zyskach spółki. Gdy działalność spółki zakończyła się stratą, wspólnicy są zobowiązani pokryć ją proporcjonalnie do udziału w stratach zgodnie z zapisami umowy.

Zalety

- łatwość zawiązania i likwidacji spółki,
- brak kosztów związanych z założeniem spółki,
- brak określonego prawem minimalnego kapitału,
- możliwość wniesienia jako wkładu własnej pracy,
- możliwość zredagowania umowy dostosowanej do konkretnych potrzeb wspólników,
- proste procedury prowadzenia,
- możliwość wyboru dogodnej formy opodatkowania.

Wady

- każdy ze wspólników musi wcześniej indywidualnie wpisać działalność do ewidencji działalności gospodarczej,
- brak podmiotowości prawnej,
- spółka cywilna nie może posiadać własnego majątku, którym mogłaby odpowiadać za zobowiązania, rzeczy wniesione przez wspólników stają się ich współwłasnością,
- solidarna odpowiedzialność całym majątkiem osobistym za zobowiązania spółki,
- ograniczone do minimum regulacje prawne (inaczej niż ma to miejsce w przypadku spółek prawa handlowego) mogą być wadą w przypadku działalności prowadzonej w większym rozmiarze, zwłaszcza gdy chodzi o wiarygodność w oczach kontrahentów bądź w przypadku konfliktu między wspólnikami,
- odejście wspólnika oznacza rozwiązanie spółki (w przypadku spółek dwuosobowych).

6.2.2. Spółka jawna

Spółka jawna (sp.j.) to **osobowa spółka prawa handlowego** (co oznacza, że zasady jej działalności reguluje kodeks spółek handlowych, art. 22-85). Spółka taka jest tak zwaną ułomną osobą prawną, co w praktyce oznacza, że choć nie posiada pełnej osobowości prawnej, to może nabywać we własnym imieniu prawa (również nieruchomości), zaciągać zobowiązania, pozywać i być pozywana. Spółka jawna **ma własny majątek**, którym odpowiada za zobowiązania.

Spółka jawna **powstaje z chwilą wpisania jej do rejestru przedsiębiorców**, który jest częścią Krajowego Rejestru Sądowego. Zawiązać ją może dwóch lub większa liczba wspólników. Spółka jawna może też powstać z przekształcenia w nią innej spółki. **Wspólnikami sp.j. mogą być** osoby fizyczne, prawne (np. kapitałowe spółki handlowe – z o.o. i akcyjna, spółdzielnie, przedsiębiorstwa państwowe, stowarzyszenia) oraz jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej, ale wyposażone w zdolność prawną, takie jak osobowe spółki handlowe (jawna, partnerska, komandytowa, komandytowo-akcyjna). **Wspólnikiem** spółki jawnej (jak również żadnej innej spółki) **nie może być** spółka cywilna.

Firma spółki

Spółka jawna działa zawsze pod własną firmą, czyli nazwą. Firma (nazwa) musi zawierać nazwiska lub firmy (jeżeli wspólnikami są inne spółki) wszystkich wspólników albo nazwisko lub firmę przynajmniej jednego wspólnika oraz oznaczenie „spółka jawna”. Dopuszczalne jest używanie w obrocie skrótu „sp.j.”.

Umowa spółki

Umowa spółki jawnej musi być zawarta **w formie pisemnej** pod rygorem nieważności i powinna zawierać przynajmniej:

- firmę, czyli nazwę spółki,
- oznaczenie siedziby spółki,
- określenie wkładów wnoszonych przez każdego wspólnika i ich wartość,
- przedmiot działalności spółki według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD),
- czas trwania spółki, jeżeli jest oznaczony przez wspólników,
- zasady reprezentacji spółki,
- udział w zyskach i stratach.

Jeżeli wspólnicy nie umówią się inaczej, przyjmuje się, że każdy wspólnik ma prawo do równego udziału w zyskach i stratach w tym samym stosunku, bez względu na rodzaj i wartość wkładu. Dokonując odpowiedniego zapisu w umowie spółki, można zwolnić wspólnika z ponoszenia strat, nie można jednak nikogo odsunąć od zysków. Taki zapis nie zwalnia jednak wspólnika z solidarnej odpowiedzialności za zobowiązania spółki wobec wierzycieli. Oznacza to, że wierzyciel może żądać spłaty długu od dowolnego wspólnika, bez względu na zapisy w umowie dotyczące udziału w zyskach i stratach.

Odpowiedzialność za zobowiązania

Wszyscy wspólnicy odpowiadają za zobowiązania spółki jawnej bez ograniczenia, całym swoim majątkiem, solidarnie z pozostałymi wspólnikami oraz ze spółką. Odpowiedzialność ta ma charakter subsydiarny. Zasada nieograniczonej i solidarnej odpowiedzialności powoduje, że każdy wspólnik staje się dłużnikiem wierzyciela, a co za tym idzie wierzyciel może żądać zapłaty zobowiązania w całości bądź części od wszystkich wspólników łącznie bądź od każdego z osobna. Jeżeli dług zostanie spłacony przez jednego ze wspólników może on potem wystąpić wobec pozostałych wspólników o zwrot części zapłaconej sumy. Subsydiarny charakter odpowiedzialności powoduje natomiast, że wierzyciel może prowadzić egzekucję z osobistego majątku wspólników dopiero wówczas, gdy egzekucja z majątku spółki okaże się bezskuteczna.

Uwaga!

Osoba przystępująca do spółki jawnej odpowiada za zobowiązania spółki powstałe przed dniem jej przystąpienia (art. 32 ksh).

Wystąpienie ze spółki

Jeżeli spółkę zawarto na czas nieoznaczony, każdy ze wspólników może ją **wypowiedzieć na 6 miesięcy przed końcem roku obrotowego**. Przyjmuje się, że umowy zawartej na czas oznaczony, co do zasady nie można wypowiedzieć.

Rozwiązanie spółki

Rozwiązanie spółki może nastąpić w wyniku:

- przyczyn przewidzianych w umowie,
- jednomyślnej uchwały wszystkich wspólników,
- ogłoszenia upadłości,

- śmierci wspólnika lub ogłoszenia jego upadłości,
- wypowiedzenia umowy spółki przez wspólnika lub wierzyciela wspólnika,
- prawomocnego orzeczenia sądu.

Zalety

- brak określonego prawem minimalnego kapitału zakładowego,
- możliwość wniesienia do spółki aportu rzeczowego (niepieniężnego),
- duża swoboda kształtowania postanowień spółki,
- możliwość reprezentacji spółki przez każdego wspólnika,
- możliwość stosowania uproszczonych form księgowych,
- możliwość ujawnienia w nazwie nazwiska tylko jednego wspólnika,
- posiadanie swojego odrębnego majątku, którym spółka odpowiada za zobowiązania,
- większa, niż spółki cywilnej, wiarygodność spółki wobec kontrahentów.

Wady

- konieczność rejestracji w KRS (koszt rejestracji: opłata sądowa 750 zł plus 500 zł za publikację w Monitorze Sądowym i Gospodarczym),
- solidarna odpowiedzialność wspólników całym majątkiem za zobowiązania spółki,
- trudność odejścia wspólnika ze spółki.

6.2.3. Spółka partnerska

Spółka partnerska jest to **osobowa spółka handlowa** (obok spółki jawnej, komandytowej i komandytowo-akcyjnej), której zasady działania reguluje kodeks spółek handlowych (art. 86-101). Spółka partnerska tworzona jest przez wspólników w celu wykonywania wolnego zawodu w spółce prowadzącej przedsiębiorstwo pod własną firmą. **Partnerami w spółce mogą być wyłącznie osoby fizyczne, posiadające uprawnienia do wykonywania następujących zawodów:** adwokata, aptekarza, architekta, inżyniera budownictwa, biegłego rewidenta, brokera ubezpieczeniowego, doradcy podatkowego, maklera papierów wartościowych, doradcy inwestycyjnego, księgowego, lekarza, lekarza dentystry, lekarza weterynarii, notariusza, pielęgniarki, położnej, radcy prawnego, rzecznika patentowego, rzeczoznawcy majątkowego i tłumacza przysięgłego.

Spółka **powstaje z chwilą wpisania jej do rejestru przedsiębiorców** w Krajowym Rejestrze Sądowym. Do zgłoszenia należy dołączyć dokumenty potwierdzające uprawnienia każdego partnera do wykonywania wolnego zawodu.

Firma spółki

Nazwa spółki partnerskiej powinna zawierać nazwisko przynajmniej jednego partnera, dodatkowe oznaczenie „i partner” lub „i partnerzy” lub „spółka partnerska” oraz określenie wolnego zawodu wykonywanego w spółce. W obrocie dopuszczalne jest używanie skrótu „sp.p”.

Umowa spółki

Umowa spółki partnerskiej powinna być zawarta w **na piśmie** pod rygorem nieważności i zawierać:

- określenie wolnego zawodu wykonywanego przez partnerów w ramach spółki,
- przedmiot działalności spółki,
- nazwiska i imiona partnerów, którzy ponoszą nieograniczoną odpowiedzialność za zobowiązania spółki (jeżeli tacy są),
- w przypadku, gdy spółkę reprezentują tylko niektórzy partnerzy, nazwiska i imiona tych partnerów,
- firmę (nazwę) i siedzibę spółki,
- czas trwania spółki, jeżeli jest oznaczony,
- określenie wkładów wnoszonych przez każdego partnera i ich wartość.

Odpowiedzialność za zobowiązania

Wszyscy partnerzy odpowiadają za zobowiązania spółki **bez ograniczenia**, z jednym wyjątkiem. Otóż partner jest wyłączony od odpowiedzialności za zobowiązania spółki powstałe wskutek wykonywania przez innego partnera wolnego zawodu w spółce oraz za takie, do których doprowadziły osoby zatrudnione przez spółkę, które podlegały kierownictwu innego partnera przy świadczeniu usług związanych z przedmiotem działalności spółki. Zawiązanie spółki partnerskiej jest więc szczególnie korzystne tam, gdzie istnieje spore ryzyko popełnienia błędu w sztuce zawodowej przez wspólnika.

Umowa spółki może dopuszczać, że jeden lub więcej wspólników zgadza się na ponoszenie pełnej odpowiedzialności, tak jak wspólnik spółki jawnej, czyli bez żadnych ograniczeń, osobiście, całym majątkiem, solidarnie z pozostałymi partnerami oraz ze spółką, niezależnie od tego, czy do ich powstania doprowadził inny partner, czy też powstały one wskutek innych zdarzeń prawnych.

Wystąpienie ze spółki

W przypadku zawiązania spółki na czas nieoznaczony, każdy ze wspólników może ją **wypowiedzieć na 6 miesięcy przed końcem roku obrotowego**. Przyjmuje się, że umowy zawartej na czas oznaczony, co do zasady nie można wypowiedzieć.

Rozwiązanie spółki

Rozwiązanie spółki powodują:

- przyczyny przewidziane w umowie spółki,
- jednomyślna uchwała wszystkich partnerów,
- ogłoszenie upadłości spółki,
- utrata przez wszystkich partnerów prawa do wykonywania wolnego zawodu,
- prawomocne orzeczenie sądu,
- sytuacja, gdy w spółce pozostaje jeden partner lub gdy tylko jeden partner posiada uprawnienia do wykonywania wolnego zawodu związanego z przedmiotem działalności spółki.

Spółka ulega rozwiązaniu najpóźniej z upływem roku od dnia zaistnienia któregośkolwiek z ww. zdarzeń.

Zalety

- wyłączenie od odpowiedzialności za zobowiązania wynikające z błędu współnika,
- brak określonego prawem minimalnego kapitału założycielskiego,
- możliwość ujawnienia w nazwie spółki nazwiska tylko jednego partnera.

Wady

- koszty związane z rejestracją w KRS i sporządzeniem umowy w formie aktu notarialnego,
- działalność związana wyłącznie z zakresem wykonywania zawodu partnerów.

We wszystkich sprawach nieuregulowanych w przepisach szczegółowych dotyczących spółki partnerskiej, zastosowanie mają przepisy o spółce jawnej.

6.2.4. Spółka komandytowa

Spółką komandytową jest **spółka osobowa** regulowana przez kodeks spółek handlowych (art. 102-124), mająca na celu prowadzenie przedsiębiorstwa pod własną firmą, w której za zobowiązania spółki wobec wierzycieli co najmniej jeden wspólnik musi odpowiadać bez ograniczenia (komplementariusz), a odpowiedzialność co najmniej jednego wspólnika (komandytariusza) musi być ograniczona.

Spółka ta jest korzystną formą prowadzenia działalności, gdy jedni ze wspólników chcą ulokować kapitał w jakimś przedsięwzięciu i czerpać z niego korzyści bez obawy o majątek osobisty, a pełną odpowiedzialność wobec wierzycieli przyjmują pozostali wspólnicy, prowadząc spółkę i ją reprezentując. Spółka jest przewidziana **dla wspólników o różnym potencjale kapitałowym**. Jest to dobra forma współpracy dla osób, z których jedna ma pomysł, a druga kapitał.

Spółka komandytowa powstaje z chwilą **wpisania jej do rejestru przedsiębiorców**.

Firma spółki

W nazwie spółki komandytowej powinno znaleźć się nazwisko (lub firma) przynajmniej jednego z komplementariuszy oraz dodatkowe oznaczenie „spółka komandytowa”. Dopuszczalne jest używanie skrótu „sp.k. Jeżeli komplementariuszem jest osoba prawna, jej firma albo nazwa musi zostać ujawniona w nazwie spółki.

Nie powinno się zamieszczać w firmie spółki nazwiska komandytariusza, ponieważ jego ujawnienie w nazwie, powoduje odpowiedzialność komandytariusza za zobowiązania spółki tak jak komplementariusza, czyli bez ograniczeń.

Umowa spółki

Umowa spółki komandytowej powinna być zawarta **w formie aktu notarialnego** i zawierać:

- firmę i siedzibę spółki,
- przedmiot działalności spółki,
- czas trwania spółki, jeżeli jest oznaczony,
- oznaczenie wkładów wnoszonych przez każdego wspólnika i ich wartość,
- oznaczony kwotowo zakres odpowiedzialności każdego komandytariusza wobec wierzycieli (sumę komandytową).

Odpowiedzialność za zobowiązania

Najważniejszą cechą spółki komandytowej jest występowanie w niej **dwóch rodzajów wspólników – komplementariuszy i komandytariuszy**, różnie odpowiadających za zobowiązania spółki i o różnych prawach i obowiązkach.

Komplementariusze odpowiadają za zobowiązania spółki bez ograniczenia, prowadzą sprawy spółki i reprezentują ją na zewnątrz. **Komandytariusze** mogą reprezentować spółkę wyłącznie jako pełnomocnicy i odpowiadają za zobowiązania tylko do wysokości tzw. sumy komandytowej. Sumę tę wspólnicy oznaczają w umowie spółki. Jeżeli umowa nie stanowi inaczej, wkład komandytariusza może być wniesiony w wartości niższej niż suma komandytowa.

Wystąpienie ze spółki

Wystąpienie ze spółki następuje na takich samych zasadach jak w spółce jawnej, co oznacza, że w przypadku zawiązania spółki na czas nieoznaczony, każdy ze wspólników może ją wypowiedzieć na 6 miesięcy przed końcem roku obrotowego. Przyjmuje się, że umowy zawartej na czas oznaczony, co do zasady nie można wypowiedzieć.

Rozwiązanie spółki

Rozwiązanie spółki komandytowej odbywa się według zasad określonych w przepisach o spółce jawnej, z tą różnicą, iż śmierć komandytariusza nie stanowi przyczyny rozwiązania spółki. Istotne dla istnienia spółki komandytowej jest, aby w spółce pozostał co najmniej jeden komplementariusz i jeden komandytariusz.

Zalety

- ograniczenie odpowiedzialności komandytariusza za zobowiązania do wysokości sumy komandytowej,
- komandytariusze mogą działać w imieniu spółki wyłącznie jako pełnomocnicy,
- brak określonych wymagań odnośnie sumy komandytowej.

Wady

- koszty związane z rejestracją w KRS i sporządzeniem umowy w formie aktu notarialnego,
- rachunkowość może być prowadzona wyłącznie na zasadach ustawy o rachunkowości (pełna księgowość), co jest szczególnie uciążliwe przy małym rozmiarze działalności.

W sprawach nieuregulowanych w artykułach 102-124 k.s.h. do spółek komandytowych stosuje się odpowiednio przepisy o spółce jawnej.

6.2.5. Spółka komandytowo-akcyjna

Spółka komandytowo-akcyjna jest **spółką osobową** regulowaną przez kodeks spółek handlowych (art. 125-150).

Spółka komandytowa przeznaczona jest raczej do wykonywania działalności w większym rozmiarze, ponieważ jej **minimalny kapitał zakładowy wynosi 50000 zł**. Spółka ta wykazuje podobieństwo zarówno do spółki komandytowej, jak i akcyjnej (część wspólników dostaje akcje).

Za zobowiązania spółki co najmniej jeden wspólnik odpowiada bez ograniczenia (komplementariusz), a co najmniej jeden wspólnik jest akcjonariuszem. Spółka **powstaje z chwilą wpisania jej do rejestru przedsiębiorców**.

Firma spółki

Nazwa spółki komandytowo-akcyjnej powinna zawierać nazwiska jednego lub kilku komplementariuszy oraz dodatkowe oznaczenie „spółka komandytowo-akcyjna”. Dopuszczalne jest używanie skrótu „S.K.A.”. Nazwisko lub firma akcjonariusza nie może być umieszczone w nazwie spółki. Zamieszczenie w nazwie firmy akcjonariusza powoduje jego odpowiedzialność wobec osób trzecich na zasadach komplementariusza.

Umowa spółki

Aktem regulującym wewnętrzne stosunki w spółce jest **statut**, a nie umowa spółki, jak ma to miejsce w przypadku pozostałych spółek osobowych. Statut musi być sporządzony **w formie aktu notarialnego** i być podpisany przez założycieli, czyli co najmniej przez wszystkich komplementariuszy, akcjonariusze mogą, lecz nie muszą, go podpisywać. Osoby podpisujące statut są założycielami spółki.

Statut spółki powinien zawierać:

- firmę i siedzibę spółki,
- przedmiot działalności spółki,
- czas trwania spółki, jeżeli jest oznaczony,
- oznaczenie wkładów wnoszonych przez każdego komplementariusza oraz ich wartość,
- wysokość kapitału zakładowego, sposób jego zebrania, wartość nominalną akcji i ich liczbę ze wskazaniem, czy akcje są imienne, czy na okaziciela,
- liczbę akcji poszczególnych rodzajów i związane z nimi uprawnienia, jeżeli mają być wprowadzone akcje różnych rodzajów,
- nazwiska i imiona albo firmy (nazwy) komplementariuszy oraz ich siedziby, adresy lub adresy do doręczeń,
- organizację walnego zgromadzenia i rady nadzorczej.

Odpowiedzialność za zobowiązania

Akcjonariusz nie odpowiada za zobowiązania spółki. Odstępstwem od tej zasady jest sytuacja, gdy nazwisko akcjonariusza zostanie umieszczone w nazwie spółki.

Komplementariusz odpowiada za zobowiązania bez ograniczenia.

Wystąpienie ze spółki

Wypowiedzenie umowy spółki i wystąpienie wspólnika ze spółki, jest możliwe tylko w przypadku komplementariusza i tylko wówczas, gdy stanowi tak statut. Wypowiedzenie musi być dokonane w formie pisemnej. Akcjonariusz nie ma uprawnień do wypowiedzenia umowy spółki. Może natomiast dokonać przeniesienia swoich praw wynikających z akcji w drodze ich zbycia.

Rozwiązanie spółki

Rozwiązanie spółki powodują:

- przyczyny przewidziane w statucie,
- uchwała walnego zgromadzenia o rozwiązaniu spółki,
- ogłoszenie upadłości spółki,
- śmierć, ogłoszenie upadłości lub wystąpienie jednego komplementariusza, chyba że statut stanowi inaczej,
- inne przyczyny przewidziane prawem.

Ogłoszenie upadłości akcjonariusza nie stanowi przyczyny rozwiązania spółki.

Zalety

- wyłączenie odpowiedzialności akcjonariusza za zobowiązania spółki,
- akcjonariusze mogą działać w imieniu spółki wyłącznie jako pełnomocnicy,
- możliwość pozyskiwania kapitału poprzez emisję akcji,
- komplementariusz nie musi uczestniczyć w pokryciu kapitału zakładowego.

Wady

- wysoki minimalny kapitał zakładowy,
- koszty związane z rejestracją w KRS i sporządzeniem statutu w formie aktu notarialnego,
- komplementariusz odpowiada za zobowiązania spółki całym swoim majątkiem.

6.2.6. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością

Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością reguluje kodeks spółek handlowych (art. 151-300). Jest to najczęściej zakładana spółka kapitałowa. Spółka taka **ma osobowość prawną i jest spółką kapitałową**, czyli działa w oparciu o kapitał zakładowy (min. 5 tys. zł), podzielony na udziały (o wartości nie mniejszej niż 50 zł) i ponosi odpowiedzialność całym swoim majątkiem za własne, czyli spółki zobowiązania. Prawo do prowadzenia spraw spółki i jej reprezentacji ma zarząd, a nie wspólnicy. Do zarządu mogą być powołane osoby spośród wspólników lub spoza ich grona. W praktyce, przynajmniej w przypadku niedużych firm, wspólnicy są często jednocześnie członkami zarządu.

W odróżnieniu od innych spółek, spółkę z o.o. **założyć może jedna osoba**, w każdym prawnie dopuszczonym celu, nie może to być jednak inna jednoosobowa spółka z o.o. Aby taką spółkę utworzyć, należy dysponować **kapitałem w wysokości co najmniej 5000 zł**. Udziały w spółce obejmuje się w zamian za wniesienie wkładów (istnieje możliwość wniesienia aportu, czyli wkładu niepieniężnego).

Firma spółki

Nazwa spółki może być obrana dowolnie, musi tylko zawierać dodatkowe oznaczenie „spółka z ograniczoną odpowiedzialnością”. W obrocie dopuszczalne jest używanie skrótu „sp. z o.o.”.

Umowa spółki

Spółka z o.o. **powstaje z chwilą zawarcia umowy spółki**. Od tego momentu do dnia zarejestrowania jej w rejestrze przedsiębiorców w KRS, działa jako spółka w organizacji, czyli ma zdolność do nabywania praw i zaciągania zobowiązań, może pozywać i być pozywana, działa pod własną nazwą z dodatkiem „w organizacji” i jest przedsiębiorcą, pomimo braku wpisu do rejestru przedsiębiorców. Jednak, jeżeli spółka nie dokona zgłoszenia w sądzie rejestrowym w ciągu 6 miesięcy od zawarcia umowy lub jeżeli postanowienie sądu odmawiające zarejestrowania stanie się prawomocne, umowa spółki ulega rozwiązaniu.

Umowa spółki z o.o. powinna być zawarta **w formie aktu notarialnego** i zawierać:

- nazwę i siedzibę spółki,
- przedmiot działalności spółki,
- wysokość kapitału zakładowego,

- liczbę i wartość nominalną udziałów objętych przez poszczególnych wspólników,
- czas trwania spółki, jeżeli jest oznaczony.

Odpowiedzialność za zobowiązania

Wspólnicy sp. z o.o. nie odpowiadają za zobowiązania spółki osobistym majątkiem, ich odpowiedzialność ogranicza się do wysokości wniesionych przez nich wkładów. Jedynie w sytuacji, gdy egzekucja z majątku spółki okaże się bezskuteczna, **za jej zobowiązania odpowiadają solidarnie członkowie zarządu** całym swoim majątkiem. Ich odpowiedzialność obejmuje zobowiązania spółki (w tym również podatkowe), które powstały w czasie pełnienia przez nich obowiązków członków zarządu. Od odpowiedzialności mogą się uwolnić, gdy wystąpią przesłanki określone w art. 299 § 2 Kodeksu spółek handlowych, czyli np. że we właściwym czasie zgłoszono wniosek o ogłoszenie upadłości.

Wystąpienie ze spółki

Spółka z o.o. jest spółką kapitałową, dlatego wspólnik może dowolnie zbyć swój udział i w ten sposób wystąpić ze spółki, chyba że umowa spółki stanowi inaczej i określa, że na zbycie musi być zgoda spółki lub w inny sposób je ograniczać. Zgody udziela zarząd w formie pisemnej. Zbycie udziału powinno nastąpić w formie pisemnej z notarialnie poświadczonymi podpisami.

Rozwiązanie spółki

Rozwiązanie spółki powodują:

- przyczyny przewidziane w umowie spółki,
- uchwała wspólników o rozwiązaniu spółki albo o przeniesieniu siedziby spółki za granicę, stwierdzona protokołem sporządzonym przez notariusza,
- ogłoszenie upadłości spółki,
- inne przyczyny przewidziane prawem.

Rozwiązanie spółki następuje po przeprowadzeniu likwidacji, z chwilą jej wykreślenia z rejestru przedsiębiorców.

Zalety

- wyłączenie odpowiedzialności wspólnika za zobowiązania spółki,
- spółka ma osobowość prawną,
- możliwość pozyskania kapitału poprzez pozyskanie nowego wspólnika,
- możliwość pokrycia udziału w kapitale aportem rzeczowym (maszyny, urządzenia),
- wysoka wiarygodność spółki.

Wady

- koszty związane z rejestracją w KRS i sporządzeniem umowy w formie aktu notarialnego,
- duża odpowiedzialność zarządu,
- brak możliwości zawierania umów o pracę z członkami zarządu będącymi jednocześnie wspólnikami bez powołania pełnomocnika lub rady nadzorczej,
- konieczność prowadzenia pełnej księgowości (księgi rachunkowe),
- podwójne opodatkowanie dochodów – spółka jako osoba prawna jest podatnikiem podatku dochodowego od osób prawnych CIT, natomiast wspólnicy muszą dodatkowo płacić podatek od wypłacanych im dywidend i innych dochodów z udziału w zyskach osób prawnych. Zarówno podatek płacony przez spółkę, jak i podatek płacony przez wspólników wynosi 19%,
- konieczność wykazania się kapitałem założycielskim w wysokości 5 tys. zł.

6.2.7. Spółka akcyjna

Spółka akcyjna jest typową **spółką kapitałową**, regulowaną przez kodeks spółek handlowych (art. 301-490). Jest to forma działalności przeznaczona dla średnich i dużych przedsiębiorstw, ponieważ jej **kapitał założycielski wynosi co najmniej 100 tys. zł**. Kapitał zakładowy dzieli się na akcje o równej wartości nominalnej.

Spółka akcyjna założona może być przez co najmniej jedną osobę. Założycielami spółki są osoby podpisujące statut. **Statutowe organy spółki** to: zarząd, zgromadzenie akcjonariuszy oraz rada nadzorcza. Spółka akcyjna posiada akcjonariuszy, czyli osoby, które wykupują udziały firmy. Akcje są papierami wartościowymi, które podlegają obrotowi na giełdzie. Będąc udziałowcem S.A. istnieje możliwość zaangażowania znacznego kapitału i podwyższenia go w drodze emisji akcji.

Firma spółki

Nazwa spółki może brzmieć dowolnie, powinna jednak zawierać dodatkowe oznaczenie „spółka akcyjna”. W obrocie używa się skrótu „S.A”.

Odpowiedzialność za zobowiązania

Odpowiedzialność akcjonariuszy (założycieli) za zobowiązania spółki jest ograniczona do wysokości posiadanych akcji.

Zalety

- łatwość kumulacji kapitału oraz proste metody pozyskiwania kapitałów w trakcie trwania działalności poprzez emisję akcji, obligacji i innych instrumentów finansowych,
- brak odpowiedzialności akcjonariuszy za zobowiązania spółki.

Wady

- drogi, skomplikowany i czasochłonny proces rejestracji,
- duże wymagania formalne dotyczące działalności spółki,
- konieczność prowadzenia pełnej księgowości,
- konieczność zatrudniania specjalistycznej obsługi prawnej, finansowej i zarządczej,
- brak wpływu na działalność spółki przez mniejszych udziałowców,
- skomplikowany proces likwidacji.

Duże wymagania formalne, skomplikowana forma prowadzenia spółki oraz wysokie wymagania kapitałowe sprawiają, że jest to **forma odpowiednia dla dużych inwestycji**.

7. Formy opodatkowania działalności

Po podjęciu decyzji o wyborze formy organizacyjno-prawnej firmy, należy zastanowić się, który ze sposobów rozliczania się z urzędem skarbowym będzie najkorzystniejszy dla wykonywanej działalności.

Obecnie w Polsce funkcjonują dwa systemy opodatkowania dochodów – osoby prawne (spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, spółki akcyjne) objęte są podatkiem dochodowym od osób prawnych (CIT), natomiast osoby fizyczne podatkiem dochodowym od osób fizycznych (PIT).

Podatnicy rozpoczynający i prowadzący działalność gospodarczą mają prawo wyboru formy opodatkowania przychodów i dochodów.

Osoby fizyczne prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą i **wspólnicy spółek cywilnych**, mają do wyboru cztery formy rozliczania się z podatku dochodowego:

- 1) ryczałt ewidencjonowany,
- 2) kartę podatkową,
- 3) według stawki liniowej (podatek liniowy),
- 4) według skali progresywnej (zasady ogólne).

Spółka jawna i spółka partnerska mogą wybierać spośród rozliczeń na podstawie:

- 1) ryczałtu ewidencjonowanego,
- 2) stawki liniowej (podatek liniowy),
- 3) skali progresywnej (zasady ogólne).

Wyboru rodzaju opodatkowania należy dokonać po dokładnych analizach i przemyśleniach, ponieważ **według wybranych zasad przedsiębiorca jest zobowiązany rozliczać się do końca roku kalendarzowego**, bez względu na to, czy okażą się dla niego opłacalne, czy też nie. Zmiany można dokonać dopiero z nastaniem nowego roku do dnia 20 stycznia.

Domyślną formą opodatkowania są tzw. zasady ogólne, czyli opłacanie podatku według skali progresywnej ze stawkami 18 i 32 procent, co oznacza, że jeżeli osoba rozpoczynająca działalność gospodarczą nie zdecyduje się na inną formę opodatkowania, będzie się musiała rozliczać właśnie w ten sposób. Może się również okazać, że nie wszystkie formy opodatkowania będą w równym stopniu dostępne dla wszystkich przedsiębiorców, co szerzej omówione zostanie w kolejnych punktach.

Osoby fizyczne i spółki osobowe mogą rozliczać się, w zależności od wyboru formy opodatkowania, na podstawie uproszczonych ewidencji lub księgi przychodów i rozchodów. Dopiero po przekroczeniu w skali roku obrotu z działalności przekraczającego 1 200 tys. euro, mają obowiązek prowadzenia księgi rachunkowej, choć nadal podatek rozliczany jest na podstawie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych.

Spółki kapitałowe – spółka z ograniczoną odpowiedzialnością i spółka akcyjna objęte są podatkiem od osób prawnych CIT w stałej wysokości 19%, bez względu na osiągnięte dochody. Spółki te rozliczają się na podstawie przepisów o rachunkowości i muszą prowadzić tzw. pełną księgowość, czyli księgi rachunkowe.

Przed dokonaniem wyboru, w jaki sposób będzie rozliczana z urzędem skarbowym działalność firmy, należy przede wszystkim **sprawdzić dostępność** poszczególnych form opodatkowania dla planowanej działalności, ponieważ przepisy prawa wprowadzają szereg ograniczeń dla innych niż rozliczenia według skali podatkowej, sposobów opodatkowania działalności firmy. W szczególności dotyczy to form najprostszych, czyli karty podatkowej i ryczału ewidencjonowanego. Po ustaleniu dostępności poszczególnych form opodatkowania, należy przeanalizować, która z nich będzie najkorzystniejsza. W tym celu trzeba wziąć pod uwagę nie tylko przewidywaną wysokość podatku, czy stopień skomplikowania rozliczeń przy każdej formie, ale również koszty prowadzenia działalności gospodarczej, planowane przychody oraz rozmiar działalności. W oparciu o te dane, można w przybliżeniu wyliczyć należny podatek we wszystkich wariantach. Błędna decyzja może zwiększyć obciążenia podatkowe firmy, a przez to znacząco zmniejszyć jej opłacalność.

To, w jak różnej wysokości może płać podatki ta sama firma w zależności od wybranej przez nią formy rozliczeń, pokazuje poniższe porównanie. Jako przykład posłużyła firma zajmująca się działalnością usługową w zakresie fryzjerstwa damskiego, w mieście powyżej 50 tys. mieszkańców, zatrudniająca 2 osoby.

Średni miesięczny przychód	9500 zł
Średnie miesięczne koszty uzyskania przychodu	6000 zł
Średni miesięczny dochód	3500 zł
Roczny przychód	14000 zł
Roczne koszty uzyskania przychodu	72000 zł
Roczny dochód	42000 zł

Wyliczenie miesięczne podatku dla różnych form opodatkowania:

1) karta podatkowa:		497 zł
2) ryczałt ewidencjonowany:	$9500 \times 8,5\%$	807 zł
3) zasady ogólne:	$9500 - 6000 \times 18\%$	630 zł
4) podatek liniowy:	$9500 - 6000 \times 19\%$	665 zł

Wyliczenie roczne podatku dla różnych form opodatkowania:

1) karta podatkowa:	485 x 12 miesięcy	5964 zł
2) ryczałt ewidencjonowany:	$114000 \times 8,5\%$	9690 zł
3) zasady ogólne:	$114000 - 72000 \times 18\% - 556,02$	7004 zł
4) podatek liniowy:	$114000 - 72000 \times 19\%$	7980 zł

Z przykładu tego wynika, że najkorzystniejsze dla właściciela zakładu jest płacenie podatku na podstawie karty podatkowej, pomimo tego, że ta forma rozliczeń wyklucza np. możliwość uwzględniania kosztów uzyskania przychodu.

Są to oczywiście tylko bardzo orientacyjne i podstawowe wyliczenia, nie uwzględniające, np. kosztów związanych z zatrudnieniem księgowego czy korzystania z biura rachunkowego, odliczeń składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne, możliwości skorzystania w rozliczeniu rocznym z ulg podatkowych i preferencji w rozliczeniach z małżonkiem, różnego rodzaju dotacji, refundacji, uwarunkowań lokalnych. Dają one jedynie obraz, jak zróżnicowane podatki można opłacać, korzystając z dostępnych form opodatkowania.

W dalszej części opracowania omówione są szczegółowo wszystkie dostępne formy opodatkowania.

7.1. Ryczałt ewidencjonowany

Ryczałt ewidencjonowany jest jedną z najprostszych form opodatkowania. Skorzystać z niej mogą **osoby fizyczne** prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą oraz osoby fizyczne działające w formie **spółki cywilnej i spółki jawnej**.

Jednak nie wszystkie rodzaje działalności mogą być objęte ryczałtem, **wyłączona z niego jest działalność związana z:**

- prowadzeniem aptek,
- prowadzeniem lombardów,
- prowadzeniem kantorów,
- prowadzeniem handlu częściami i akcesoriami do pojazdów mechanicznych,
- prowadzeniem pozarolniczej działalności gospodarczej w zakresie wolnych zawodów: adwokata, aptekarza, architekta, inżyniera budownictwa, biegłego rewidenta, brokera ubezpieczeniowego, doradcy podatkowego, maklera papierów wartościowych, doradcy inwestycyjnego, księgowego, notariusza, radcy prawnego, rzecznika patentowego, rzeczoznawcy majątkowego i tłumacza przysięgłego,
- świadczeniem usług wymienionych w załączniku nr 2 do ustawy z dnia 20 listopada 1998 r. o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne (**uzpddf**) – Dz. U. 1998 nr 144, poz. 930, z późn. zm.

Ryczałtu **nie mogą płacić** przedsiębiorcy, którzy zamierzają świadczyć na rzecz byłego lub obecnego pracodawcy czynności, które wykonywali w ramach stosunku pracy w roku poprzedzającym lub w roku rozpoczęcia działalności.

Stawka ryczałtu uzależniona jest od rodzaju prowadzonej działalności i wynosi (szczegółowo reguluje to art. 12 **uzpddf**):

- **20%** dla przychodów osiąganych w ramach tzw. wolnych zawodów: lekarza, lekarza dentystry, lekarza weterynarii, pielęgniarki, położnej, felczera, tłumacza oraz nauczycieli w zakresie lekcji udzielanych na godziny,

- **17%** dla przychodów osiągniętych z niektórych działalności usługowych m.in. pośrednictwo w sprzedaży i wynajmie samochodów, pośrednictwo w handlu hurtowym, usługi parkingowe, usługi hotelarskie, zarządzanie nieruchomościami, usługi w zakresie obsługi sprzętu komputerowego i oprogramowania,
- **8,5%** dla przychodów z działalności usługowej m.in. przychodów z działalności gastronomicznej w zakresie sprzedaży napojów alkoholowych powyżej 1,5%, z działalności związanej z prowadzeniem przedszkoli, usług związanych z ogrodami botanicznymi i zoologicznymi, wytwarzaniu przedmiotów z materiału powierzono przez zamawiającego,
- **5,5%** dla przychodów z działalności wytwórczej, robót budowlanych, przewozu ładunków,
- **3%** dla przychodów z działalności gastronomicznej, z działalności usługowej w zakresie handlu.

Podstawę opodatkowania stanowi przychód bez pomniejszenia go o koszty jego uzyskania. Przychodami z działalności gospodarczej są przede wszystkim pieniądze należne z tytułu sprzedaży towarów, produktów lub usług.

Prawo do wyboru tej formy rozliczania mają przedsiębiorcy, których **przychody** z prowadzenia działalności gospodarczej samodzielnie lub przychody spółki za poprzedni rok **nie przekroczyły równowartości 150 tys. euro**.

Prawo do ryczałtu podatnik utraci od roku podatkowego następującego po roku, w którym przekroczył limit przychodów uprawniający do skorzystania z tej formy opodatkowania, a nie w momencie przekroczenia tego pułapu w trakcie roku podatkowego. Jeśli zatem przedsiębiorca we wrześniu 2011 roku **przekroczy limit 150 tys. euro**, to bez względu na wysokość osiągniętych przychodów, prawo do korzystania z ryczałtu utraci dopiero 1 stycznia 2012 r., i wtedy będzie miał obowiązek przejścia na ogólne zasady opodatkowania, tj. według skali progresywnej.

O wyborze tej formy opodatkowania należy poinformować urząd skarbowy, właściwy według miejsca zamieszkania przedsiębiorcy, **składając stosowne oświadczenie**, najpóźniej w dniu poprzedzającym dzień rozpoczęcia działalności, nie później jednak niż w dniu uzyskania pierwszego przychodu. Oświadczenie to będzie obowiązywać w latach następnych, o ile przedsiębiorca do 20 stycznia nie poinformuje o zmianie decyzji i wyborze innej formy opodatkowania.

Będąc opodatkowanym w formie ryczałtu, nie trzeba prowadzić księgi przychodów i rozchodów, należy natomiast **prowadzić** uproszczoną księgowość w postaci **ewidencji przychodów**, która jest podstawą do obliczenia należnego podatku (podatek oblicza się od przychodów, a nie od dochodów). Przychodem, który księguje się w ewidencji, jest kwota należna z tytułu sprzedaży towarów lub usług (pomniejszona o VAT w przypadku, gdy przedsiębiorca jest płatnikiem tego podatku). **Przychód** przed opodatkowaniem **pomniejsza się** o zapłacone składki na ubezpieczenie społeczne. **Ryczałt** (należny

podatek) od przychodów ewidencjonowanych **obniża się** o kwotę opłaconej składki na ubezpieczenie zdrowotne. Wyliczony za dany miesiąc podatek przedsiębiorca wpłaca na konto urzędu skarbowego do 20 dnia następnego miesiąca, a za grudzień w terminie zeznania rocznego. Istnieje możliwość obliczania i wpłacania ryczałtu w systemie kwartalnym do 20 dnia następnego miesiąca po upływie kwartału. Możliwość ta jednak dotyczy wyłącznie podatników, których otrzymane w roku poprzedzającym rok podatkowy przychody nie przekroczyły równowartości kwoty stanowiącej 25 tys. euro.

W przypadku ryczałtu przedsiębiorca nie musi składać comiesięcznych deklaracji podatkowych, a jedynie raz w roku do 31 stycznia składa do urzędu skarbowego właściwego ze względu na swoje miejsce zamieszkania, zeznanie o wysokości uzyskanego przychodu za rok poprzedni. Rozliczenia rocznego dokonuje się na formularzu PIT-28.

Podstawową **wadą** tej formy rozliczania jest brak możliwości pomniejszania należnego podatku o koszty uzyskania przychodu (wydatki związane z prowadzoną działalnością). Stawkę ryczałtu oblicza się od przychodu, więc nawet w sytuacji, gdy firma w danym miesiącu przynosi straty (realne koszty przewyższają zyski), podatek i tak musi być zapłacony. Podatnik wybierający opodatkowanie ryczałtem, nie ma możliwości wspólnego rozliczania się z małżonkiem lub w sposób przewidziany dla osób samotnie wychowujących dzieci. Ma natomiast możliwość korzystania z ulg podatkowych, poza ulgą na nowe technologie i na dzieci.

Ponieważ podstawową zasadą rozliczeń na podstawie ryczałtu jest wyliczanie podatku od przychodu, czyli bez odliczania kosztów jego uzyskania, opłacalny on może być jedynie, gdy koszty prowadzonej działalności są relatywnie nieduże.

Przedsiębiorcy opodatkowani w formie ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych są **zobowiązani do prowadzenia**:

- ewidencji przychodów;
- ewidencji wyposażenia;
- ewidencji środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych;
- ewidencji zatrudnienia;
- karty przychodów pracowników.

Aktem prawnym, który reguluje opodatkowanie zryczałtowanym podatkiem dochodowym jest ustawa z dnia 20 listopada 1998 r. o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne (Dz. U. 1998 nr 144, poz. 930 z późn. zm.) i Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 17 grudnia 2002 r. w sprawie prowadzenia ewidencji przychodów i wykazu środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych (Dz. U. 2002 nr 219, poz. 1836 z późn. zm.).

7.2. Karta podatkowa

Zryczałtowany podatek dochodowy w formie karty podatkowej jest najprostszą metodą płacenia podatku. Wybierając go przedsiębiorca zwolniony jest z obowiązku prowadzenia ksiąg, czyli ewidencjonowania przychodów, składania zeznań podatkowych oraz wpłacania zaliczek na podatek dochodowy. Musi jednak wydawać na żądanie klienta rachunki lub faktury stwierdzające sprzedaż wyrobu, towaru lub wykonanie usługi oraz przechowywać w kolejności numerów kopie tych rachunków i faktur w okresie pięciu lat podatkowych, licząc od końca roku, w którym wystawiono rachunek lub fakturę.

Charakterystyczną cechą tej formy opodatkowania jest to, że bez względu na osiągnięte zyski, **podatnik płaci co miesiąc dokładnie określoną kwotowo stawkę podatku**, która jest niezależna od osiągniętych przychodów i ponoszonych kosztów.

Karta podatkowa nie jest jednak ogólnie dostępna. **Skierowana jest głównie do osób prowadzących drobną działalność usługową, handlową i gastronomiczną w formie jednoosobowej działalności lub spółki cywilnej** (pod warunkiem, że łączna liczba wspólników i osób zatrudnionych nie przekracza stanu zatrudnienia określonego dla tej działalności). Rozliczać się na tej zasadzie mogą np. ślusarze, jubilerzy, kowale, krawcy, tapicjerzy, osoby prowadzące usługi w zakresie handlu, transportu, parkingowe, udzielania korepetycji, opieki domowej nad dziećmi.

Innym ograniczeniem stawianym przedsiębiorcom rozliczającym się w tej formie jest limit zatrudnienia. Każdy rodzaj działalności ma ściśle określoną liczbę osób, które można zatrudnić nie tracąc prawa do rozliczeń kartą podatkową. Dla przykładu rzemieślnik zajmujący się usługami grawerskimi, nie może zatrudnić więcej niż jednego pracownika, a już dla usług kosmetycznych taką górną granicą jest 5 osób.

Szczegółowo reguluje to ustawa z dnia 20 listopada 1998 r. o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne (Dz. U. 1998 nr 144, poz. 930, z późn. zm.).

Z opodatkowania w formie karty nie skorzystają przedsiębiorcy, którzy:

- przy prowadzeniu działalności korzystają z usług osób niezatrudnionych przez siebie (czyli wykonujących pracę na podstawie np. umowy o dzieło czy zlecenie),
- korzystają z usług innych przedsiębiorstw (chyba że chodzi o usługi specjalistyczne, tzn. z innego zakresu niż prowadzona przez podatnika działalność, ale niezbędne do jej właściwego wykonywania),
- wytwarzają wyroby opodatkowane akcyzą,
- mają małżonka prowadzącego działalność w tym samym zakresie,
- prowadzą działalność wykluczoną opodatkowaniem kartą.

Przed rozpoczęciem działalności gospodarczej przedsiębiorca, który zdecydował się na opodatkowanie w formie karty musi **złożyć wniosek (formularz PIT 16)** do

urzędu skarbowego właściwego ze względu na miejsce prowadzenia działalności (siedzibę firmy podaną w formularzu rejestracyjnym CEIDG). Jeżeli urząd wyda zgodę na zastosowanie karty, określi jednocześnie dokładną kwotę podatku. Jeżeli podatnik uzna, że wysokość podatku jest dla niego niekorzystna, ma prawo w terminie do 14 dni od daty doręczenia decyzji odstąpić od wyboru tej formy rozliczenia.

Co miesiąc (najpóźniej do 7 dnia miesiąca) za miesiąc poprzedni (za grudzień w terminie do 28 grudnia) podatnik płaci na rachunek urzędu skarbowego stałą **kwotę podatku** (pomniejszoną o zapłaconą składkę na ubezpieczenie zdrowotne), **której wysokość uzależniona jest od rodzaju działalności, liczby mieszkańców gminy, w której jest prowadzona oraz liczby zatrudnionych pracowników**. Tak więc inną stawkę podatku zapłaci np. stolarz mający swoją firmę w miejscowości do 5 tys. mieszkańców i zatrudniający jedną osobę, a inną stolarz z miasta powyżej 50 tys. mieszkańców i mający trzech pracowników. Szczegółowo określa to corocznie aktualizowany załącznik nr 3 do ww. ustawy (dostępny m.in. na stronach ministerstwa finansów). Obowiązujące w kolejnym roku stawki karty podatkowej ogłaszane są w formie obwieszczenia Ministerstwa Finansów w sprawie stawek karty podatkowej (...) w terminie do 30 listopada roku poprzedzającego. Tam w formie przejrzystej tabeli można samodzielnie sprawdzić, czy dany rodzaj i zakres działalności może być objęty kartą podatkową, ilu maksymalnie pracowników można zatrudnić i jaką wysokość podatku trzeba będzie opłacać.

O każdej zmianie powodującej utratę prawa do opodatkowania w formie karty bądź powodującej zmianę wysokości podatku (zmiana w stanie zatrudnienia, miejsca prowadzenia działalności, rodzaju działalności), przedsiębiorca jest zobowiązany zawiadomić w formie pisemnej naczelnika urzędu skarbowego, najpóźniej w ciągu 7 dni od dnia powstania okoliczności powodujących zmiany.

Podatek dochodowy w formie karty **pomniejsza się** o kwotę składki na obowiązkowe ubezpieczenie zdrowotne. Nie ma możliwości wspólnego opodatkowania się z małżonkiem, ani w sposób przewidziany dla osób samotnie wychowujących dzieci, ani skorzystania z ulg podatkowych.

Podstawową **wadą** tej formy rozliczania jest to, że nawet w sytuacji, kiedy firma nie przynosi żadnych zysków, czy wręcz generuje straty, podatek w określonej i tak wysokości musi być wpłacony do urzędu skarbowego.

Podatnik nie ma obowiązku składania comiesięcznych deklaracji do urzędu skarbowego, jedynie na koniec roku składa w urzędzie skarbowym do 31 stycznia deklarację na formularzu PIT-16A o wysokości odliczonej i zapłaconej w poszczególnych miesiącach od karty podatkowej składki na ubezpieczenie zdrowotne. Jest to jedyna deklaracja, jaką muszą składać przedsiębiorcy w związku z opodatkowaniem w formie karty.

Przedsiębiorcy rozliczający się na podstawie karty podatkowej są zobowiązani jedynie do prowadzenia ewidencji zatrudnienia i karty przychodów pracowników, o ile kogoś zatrudniają.

7.3. Opodatkowanie według skali progresywnej

Osoba prowadząca działalność gospodarczą ma możliwość wyboru opodatkowania według **skali progresywnej**, wynoszącej **18 i 32%**. W tym przypadku wysokość podatku jest ściśle zależna od rzeczywiście osiągniętych dochodów, czyli różnicy między przychodem z prowadzenia działalności a kosztami jego uzyskania (wydatkami związanymi z prowadzeniem działalności), i właśnie możliwość wliczania różnego rodzaju wydatków ponoszonych w związku z prowadzoną działalnością w koszty uzyskania przychodu, jest jedną z najważniejszych zalet tej formy opodatkowania.

Podstawowymi **kosztami prowadzenia działalności** są m.in.:

- opłaty związane z lokalem, w którym prowadzona jest działalność – czynsz, energia, woda;
- wyposażenie biura, koszty remontów;
- zakup towarów i materiałów do produkcji/sprzedaży;
- wydatki na sprzęt i narzędzia niezbędne do prowadzenia działalności;
- odpisy amortyzacyjne środków trwałych – siedziby, samochodu, komputera;
- koszty użytkowania samochodu – paliwo, naprawy;
- faktury za telefon, Internet;
- wydatki na promocję i reklamę;
- wynagrodzenia pracowników;
- składki na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne i Fundusz Pracy;
- koszty obsługi prawnej i księgowej;
- koszty wyjazdów służbowych;
- prowizje bankowe;
- obsługa pożyczki/kredytu.

Wyboru opodatkowania na zasadach ogólnych przedsiębiorcy mogą dokonać na podstawie art. 27 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz.U. 2000 nr 14, poz. 176, z późn. zm.). Zasady ogólne są podstawową formą opodatkowania, brak jest zatem warunków ograniczających wybór opodatkowania na tej zasadzie.

Jeżeli przedsiębiorca dokonujący zgłoszenia swojej firmy w urzędzie skarbowym, nie zadeklaruje wyboru jednej z pozostałych form opodatkowania, obowiązuje go opodatkowanie na zasadach ogólnych.

Podatnik rozliczający się w ten sposób, ma **obowiązek prowadzenia księgi przychodów i rozchodów lub ksiąg rachunkowych** (tzw. pełna księgowość) w przypadku, gdy roczny przychód przekroczył 1 200 tys. euro lub przedsiębiorstwo jest spółką handlową, i na podstawie dokonanych tam zapisów ustalać podstawę opodatkowania, czyli ustalać dochód. Przed obliczeniem podatku dochód można pomniejszyć o składki na ubezpieczenie społeczne, a podatek o składki na ubezpieczenie zdrowotne.

Księgę przychodów i rozchodów zakłada się z dniem rozpoczęcia działalności gospodarczej, a następnie na każdy kolejny rok oddzielnie z dniem 1 stycznia. Szczegółowe zasady jej prowadzenia zawarte są w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 26 sierpnia 2003 r. w sprawie prowadzenia podatkowej księgi przychodów i rozchodów (Dz. U. 2003 nr 152, poz. 1475, z późn. zm.).

Przez cały rok podatnik musi co miesiąc obliczać i wpłacać do urzędu skarbowego w terminie do 20 dnia miesiąca za miesiąc poprzedni **zaliczki na podatek**. Obowiązek wpłacenia pierwszej zaliczki powstaje w miesiącu, w którym dochody firmy przekroczyły kwotę **3091 zł.** (roczny dochód nie powodujący obowiązku zapłaty podatku w 2011 r.). Zaliczkę za grudzień w wysokości należnej za listopad wpłaca się do 20 grudnia.

Ustawa o podatku dochodowym od osób fizycznych dopuszcza możliwość opłacania zaliczek na podatek dochodowy **w systemie kwartalnym**. Prawo do rozliczeń w tej formie mają osoby, które rozpoczynają prowadzenie działalności gospodarczej oraz przedsiębiorcy, których przychód ze sprzedaży wraz z kwotą należnego podatku od towarów i usług nie przekroczył w poprzednim roku równowartości 800 tys. euro. Obowiązek wpłacenia pierwszej zaliczki powstaje w kwartale, w którym dochody przekroczyły kwotę 3091 zł. Zaliczki kwartalne należy wpłacać do urzędu skarbowego do 20 dnia każdego miesiąca następującego po kwartale, za który wpłacana jest zaliczka, natomiast za ostatni kwartał do dnia 20 grudnia w wysokości zaliczki za kwartał poprzedni.

Wybór kwartalnego systemu wpłacania zaliczek należy zgłosić do urzędu skarbowego do 20 lutego, natomiast w przypadku rozpoczynania działalności gospodarczej w trakcie roku podatkowego, należy o tym fakcie zawiadomić urząd w terminie do dnia poprzedzającego dzień rozpoczęcia działalności, nie później jednak niż w dniu uzyskania pierwszego przychodu.

Należy podatek, czyli różnicę pomiędzy wysokością osiągniętego dochodu, a sumą zapłaconych za dany rok zaliczek, oblicza się po zakończeniu roku kalendarzowego w zeznaniu rocznym na formularzu PIT-36, który należy złożyć do urzędu skarbowego do 30 kwietnia. W przypadku wykazania strat (koszty były wyższe od dochodów), podatnik może odliczać je od dochodów uzyskiwanych w ciągu następnych 5 lat.

Urzędem skarbowym właściwym do składania rocznego zeznania podatkowego jest urząd zgodny z miejscem zamieszkania przedsiębiorcy.

Omawiana **skala ma charakter progresywny**, co oznacza, że wraz ze wzrostem dochodu, rośnie stawka podatku dochodowego. Gdy dochód liczony od początku roku przekroczy granicę pierwszego progu podatkowego (85 528 zł), wówczas od następnego miesiąca zaliczkę oblicza się według następnej 32% stawki.

Tabela: Skale podatku dochodowego w 2011 r.

Skale podatku dochodowego dla osób fizycznych w 2011 r.		
Podstawa obliczenia podatku w zł		Podatek
ponad	do	
	85 528	18% minus kwota zmniejszająca podatek 556,02 zł
85 528		14839,02 zł + 32% nadwyżki ponad 85 528 zł

Zasady wyliczania podatku według skali:

- do przekroczenia kwoty 3 091 zł zwolnienie z podatku w całości – według skali odpowiada temu kwota 556,02 zł,
- kwota od 3 091 do 85 528 zł objęta jest stawką podatku w wysokości 18% – według skali liczy się podatek w wysokości 18% podstawy wymiaru i od tego odejmuje się kwotę zmniejszającą podatek w wysokości 556, 02 zł,
- kwota powyżej 85 528 zł objęta jest stawką podatku 32% – według skali liczy się podatek w ten sposób, że ustala się 32% nadwyżki dochodu ponad 85528 zł i dodaje kwotę 14839,02 zł, która jest podatkiem wyliczonym wedle opisanej wyżej metody od dochodu w wysokości 85528 zł, z uwzględnieniem kwoty wolnej od podatku.

Jedynie przedsiębiorca rozliczający się według skali podatkowej, może dokonywać rocznych rozliczeń z małżonkiem oraz skorzystać z preferencyjnego opodatkowania przewidzianego dla osób samotnie wychowujących dziecko. Może również korzystać ze wszystkich dostępnych ulg, a także odliczać składki zapłacone na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne.

Opłacanie podatku według skali opłacalne jest głównie dla podatników:

- których dochód nie przekracza kwoty 96384 zł w skali roku,
- którzy ponoszą wysokie koszty prowadzenia działalności,
- którzy chcą się rozliczać ze współmałżonkiem, szczególnie nie osiągniętym dochodów, lub na zasadach przewidzianych dla osób samotnie wychowujących dzieci,
- którym przysługują znaczne ulgi, a nie mogą ich odliczyć od innego dochodu lub podatku.

Przedsiębiorcy opodatkowani według skali progresywnej **są zobowiązani do prowadzenia:**

- podatkowej księgi przychodów i rozchodów lub księgi rachunkowej;
- ewidencji środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych;

- ewidencji wyposażenia;
- ewidencji sprzedaży;
- ewidencji przebiegu pojazdu;
- ewidencji zatrudnienia i karty przychodów pracowników.

7.4. Opodatkowanie według stawki liniowej 19%

Wyboru sposobu opodatkowania podatkiem liniowym przedsiębiorcy mogą dokonać na podstawie art. 30c ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (tj. Dz.U. 2010 nr 51, poz. 307, z późn. zm.).

O wyborze tej formy opodatkowania przedsiębiorca ma obowiązek poinformować właściwy urząd skarbowy na piśmie do 20 stycznia, a jeśli rozpoczyna działalność w ciągu roku, do dnia poprzedzającego dzień rozpoczęcia działalności, nie później jednak niż w dniu uzyskania pierwszego przychodu. Takie jednorazowe zgłoszenie oznacza również wybór tej formy opodatkowania w kolejnych latach, chyba że przedsiębiorca zmieni zdanie i do 20 stycznia następnego roku złoży oświadczenie o rezygnacji z rozliczeń według stawki liniowej.

Przedsiębiorca rozliczający się według stałej 19 % stawki podatku może, podobnie jak przy rozliczeniach na zasadach ogólnych, pomniejszać przychody z prowadzenia działalności gospodarczej o koszty ich uzyskania. Może również dochód pomniejszać o składki na ubezpieczenia społeczne, a podatek o składki na ubezpieczenie zdrowotne.

Wybierając tę formę traci się jednak możliwość wspólnego rozliczania się z małżonkiem oraz na zasadach przewidzianych dla samotnych rodziców, oraz prawo do wszelkich ulg podatkowych, w tym najbardziej popularnych na dzieci i internet. Nie ma również możliwości odliczenia w zeznaniu rocznym kwoty wolnej od podatku (556,02 zł).

Podatek obliczany jest od dochodu ustalonego na podstawie księgi przychodów i rozchodów. **Bez względu na wysokość dochodu zaliczki wpłacane comiesięcznie do urzędu skarbowego ustala się według stałej 19% stawki.** Innymi słowy, zarówno od pierwszej, jak i ostatniej zarobionej złotówki przedsiębiorca musi odprowadzić do US 19 groszy podatku. Tak samo, jak ma to miejsce w przypadku podatników rozliczających się na zasadach ogólnych, zaliczki na podatek wpłaca się do 20 dnia każdego następnego miesiąca, a do 30 kwietnia należy złożyć roczne zeznanie podatkowe na formularzu PIT-36L za rok poprzedni. Ewentualne straty mogą być odliczane tak jak w przypadku zasad ogólnych.

Prawo dopuszcza możliwość wpłacania zaliczek w systemie kwartalnym. Rozliczać się w tej formie mogą osoby, które rozpoczynają prowadzenie działalności gospodarczej oraz przedsiębiorcy, których przychód ze sprzedaży, wraz z kwotą należnego podatku od towarów i usług, nie przekroczył w poprzednim roku równowartości 800 tys. euro. Zaliczki kwartalne należy wpłacać do urzędu skarbowego do 20 dnia każdego miesiąca

następującego po kwartale, za który wpłacana jest zaliczka, natomiast za ostatni kwartał do dnia 20 grudnia w wysokości zaliczki za kwartał poprzedni.

Wybór kwartalnego systemu wpłacania zaliczek należy zgłosić do urzędu skarbowego do 20 lutego, natomiast w przypadku rozpoczynania działalności gospodarczej w trakcie roku podatkowego, należy o tym fakcie zawiadomić urząd w terminie do dnia poprzedzającego dzień rozpoczęcia działalności, nie później jednak niż w dniu uzyskania pierwszego przychodu. Brak zawiadomienia urzędu skarbowego o rezygnacji z rozliczeń kwartalnych w kolejnych latach podatkowych oznacza, że podatnik decyduje się rozliczać w ten sposób również w latach następnych.

Eksperci zajmujący się doradztwem podatkowym, są zdania, że dopiero **przekroczenie granicy około 96,5 tys. zł rocznego dochodu** z działalności gospodarczej, czyni **opłacalnym wybór rozliczania dochodów podatkiem liniowym**. Należy przy tym pamiętać, że chodzi o dochód po odliczeniu składek na ubezpieczenia społeczne, które pomniejszają podstawę opodatkowania. W praktyce dotyczy to więc osób zarabiających ponad 100 tys. zł rocznie.

Rozliczanie takie jest **niekorzystne dla przedsiębiorców, których dochody nie przewyższają pierwszej skali podatkowej** (czyli 85 528 zł), ponieważ oni zdecydowanie stracą na wyborze tej formy – o jeden procent niższe opodatkowanie, brak możliwości odliczenia kwoty wolnej od podatku oraz skorzystania z ulg. Im większy dochód, tym większe prawdopodobieństwo, że takie rozliczanie będzie dla firmy korzystne. Jednak jest to kwestia bardzo indywidualna, uzależniona np. od możliwości korzystania z preferencyjnych zasad rozliczania jako samotny rodzic lub z nisko zarabiającym lub niepracującym małżonkiem, co może powodować, że granicą opłacalności podatku płaconego według stawki 19% będzie kwota nawet niemal dwukrotnie wyższa niż 96 tys. zł.

Podatek liniowy **nie jest dostępny** dla przedsiębiorców, którzy chcą świadczyć na rzecz byłego lub obecnego pracodawcy usługi, takie jak wykonywali dla niego wcześniej w ramach stosunku pracy. Prawo takie nabędą dopiero po zakończeniu roku kalendarzowego, w którym nastąpiło rozwiązanie umowy o pracę, czyli z dniem 1 stycznia roku następnego.

Zgodnie z przepisami ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, jeżeli podatnik, który wybrał sposób opodatkowania liniowym PIT, uzyska z działalności gospodarczej prowadzonej samodzielnie lub jako współnik spółki osobowej, przychody ze świadczenia usług na rzecz byłego lub obecnego pracodawcy, odpowiadające czynnościom, które on sam lub co najmniej jeden ze współników wykonywał lub wykonuje w roku podatkowym, w ramach stosunku pracy lub spółdzielczego stosunku pracy, **traci w roku podatkowym prawo do opodatkowania na zasadach liniowego PIT** i jest zobowiązany do wpłacenia zaliczek od dochodu osiągniętego od początku roku, obliczonych przy zastosowaniu skali podatkowej oraz odsetek za zwłokę od zaległości z tytułu tych zaliczek.

Wybór podatku liniowego powinni więc rozważyć przedsiębiorcy:

- których roczne dochody przekraczają 96384 zł;
- którym nie przysługują żadne ulgi i odliczenia;
- którzy nie rozliczają się według preferencyjnych zasad przewidzianych dla osób samotnie wychowujących dziecko;
- którzy nie mogą rozliczać się z małżonkiem;
- osiągający dochody z dodatkowych źródeł poza firmą (np. z umowy o pracę lub wynajmu mieszkania);
- którzy w trakcie roku zamierzają sprzedać część majątku firmy i z tego tytułu mogą osiągnąć znaczące dochody.

Przedsiębiorcy opodatkowani według stawki liniowej **są zobowiązani do prowadzenia:**

- podatkowej księgi przychodów i rozchodów lub księgi rachunkowej;
- ewidencji środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych;
- ewidencji wyposażenia;
- ewidencji sprzedaży;
- ewidencji przebiegu pojazdu;
- ewidencji zatrudnienia i karty przychodów pracowników.

8. Podatek od towarów i usług VAT

Każdy przedsiębiorca rozpoczynający działalność gospodarczą, bez względu na jej cel oraz rezultat, **jest podatnikiem podatku VAT**. Podstawą opodatkowania podatkiem od towarów i usług jest obrót, czyli kwota wynikająca ze sprzedaży, pomniejszona o podatek należny.

Opodatkowaniu podatkiem od towarów i usług podlegają:

- odpłatna dostawa towarów,
- odpłatne świadczenie usług,
- import towarów,
- wewnątrzwspólnotowe nabycie towarów za wynagrodzeniem na terytorium kraju,
- wewnątrzwspólnotowa dostawa towarów.

Obowiązek podatkowy powstaje z chwilą wydania towaru lub wykonania usługi. Natomiast w przypadku, gdy dostawa towaru lub wykonanie usługi powinny być potwierdzone fakturą, obowiązek podatkowy powstaje z chwilą wystawienia faktury, nie później jednak niż w 7 dniu, licząc od dnia wydania towaru lub wykonania usługi.

Na podstawie ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (tj. Dz.U. 2011 nr 177 poz. 1054) obowiązuje zasada, zgodnie z którą osoby rozpoczynające działalność zwolnione są z obowiązku rozliczania się z VAT. Tacy przedsiębiorcy są formalnie podatnikami VAT, faktycznie jednak nie rozliczają się z niego do momentu przekroczenia w ciągu roku podatkowego limitu sprzedaży w wysokości 150 tys. zł, jest to tzw. **zwolnienie podmiotowe**. Powyższa kwota nie jest jednak obowiązująca dla wszystkich podatników, a jedynie tych, którzy działalność rozpoczynają z dniem 1 stycznia, bowiem limit liczony jest proporcjonalnie do okresu prowadzenia działalności. I tak np. przedsiębiorcy, który rozpoczyna działalność gospodarczą 1 lipca, przysługuje limit w wysokości 75 tys. zł i do momentu jego przekroczenia może korzystać ze zwolnienia.

Zwolnienie przysługuje automatycznie każdemu przedsiębiorcy rozpoczynającemu działalność bez konieczności informowania o tym urzędu skarbowego i przysługuje tak długo, jak długo obrót nie przekracza przewidywanego na dany rok limitu.

Przedsiębiorcy podlegający zwolnieniu mogą, ale nie muszą, dokonać zgłoszenia rejestracyjnego w urzędzie skarbowym. Jeżeli tego dokonają rejestrowani są jako „**podatnicy VAT zwolnieni**”. Zwolniony podatnik nie ma możliwości wystawiania faktur (poświadczeniem sprzedaży jest w takim przypadku paragon z kasy fiskalnej, jeżeli jest zobowiązany do jej posiadania lub rachunek zwykły) oraz odliczania podatku z faktur wystawionych przez kontrahentów.

Korzystając ze zwolnienia podmiotowego osoba prowadząca działalność gospodarczą ma obowiązek prowadzenia bieżącej ewidencji sprzedaży, która jest podstawą do ustalenia momentu przekroczenia limitu zwolnienia.

Przedsiębiorca **może zrezygnować ze zwolnienia**, zgłaszając ten fakt przed dokonaniem pierwszej czynności opodatkowanej (przed rozpoczęciem działalności), bądź przed początkiem miesiąca, w którym ze zwolnienia rezygnuje.

Zgłoszenia rejestracyjnego dla potrzeb bycia „czynnym podatnikiem VAT”, bądź „podatnikiem VAT zwolnionym” właściciel firmy dokonuje w urzędzie skarbowym właściwym ze względu na miejsce wykonywania czynności objętych podatkiem VAT (a nie miejsce zamieszkania). W tym samym urzędzie składa też deklaracje oraz wpłaca należny podatek.

Przedsiębiorcy tracą prawo do zwolnienia podmiotowego w momencie przekroczenia limitu sprzedaży w wysokości 150 tys. zł w ciągu roku podatkowego, bądź proporcjonalnie niższego w przypadku, gdy działalność została rozpoczęta w trakcie roku ($150 \text{ tys.} \times \text{liczba dni od podjęcia działalności do końca roku} / 365$). **Opodatkowaniu wówczas podlega nadwyżka sprzedaży ponad tę kwotę**, czyli np. gdy przedsiębiorca osiągnie w trakcie roku obrót w wysokości 160 tys. zł. podatek zapłaci tylko od 10 tys. nadwyżki. **Do wyliczenia kwoty obrotu przyjmuje się wartość sprzedaży netto**, czyli bez podatku VAT. **Nie wlicza się do obrotu** odpłatnej dostawy towarów oraz odpłatnego świadczenia usług zwolnionych od podatku (chodzi o zwolnienie przedmiotowe od VAT), a także towarów, które na podstawie przepisów o podatku dochodowym są zaliczane przez podatnika do środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych podlegających amortyzacji (np. sprzedaż samochodu).

Przedsiębiorca, który utracił prawo do zwolnienia od podatku lub zrezygnował z tego zwolnienia, może po upływie roku, licząc od końca roku, w którym prawo do zwolnienia utracił, **ponownie skorzystać ze zwolnienia podmiotowego**. Na przykład, jeżeli zrezygnował lub utracił możliwość zwolnienia podmiotowego w czerwcu 2011 r., będzie miał możliwość powrotu do zwolnienia dopiero 1 stycznia 2013 r., pod warunkiem jednak, że jego obrót w 2012 r. nie przekroczy dopuszczalnego limitu, czyli 150 tys. zł. Musi o tym poinformować na piśmie urząd skarbowy do dnia 15 stycznia.

Jednak nie wszyscy podatnicy mogą skorzystać ze zwolnienia podmiotowego z VAT. Bez względu na wysokość osiąganych dochodów **nie mogą być zwolnieni przedsiębiorcy**:

- 1) dokonujący dostaw:
 - wyrobów ze stali szlachetnej,
 - towarów opodatkowanych podatkiem akcyzowym (z pewnymi wyjątkami wymienionymi szczegółowo w ustawie o VAT),
 - nowych środków transportu,
 - terenów budowlanych lub przeznaczonych pod zabudowę.
- 2) świadczących usługi prawnicze, usługi w zakresie doradztwa, a także usługi jubilerskie,
- 3) niemający siedziby lub miejsca zamieszkania na terytorium Polski.

Uszczegółowioną listę towarów i usług, których dostawa bądź świadczenie nie uprawnia do zwolnienia podmiotowego, określa załącznik do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 28 listopada 2008 r. (Dz.U. 2008 nr 212, poz. 1337).

Zwolnienia podmiotowego nie stosuje się również do importu towarów i usług, wewnątrzspółnotowego nabycia towarów, dostawy towarów, dla której podatnikiem jest ich nabywca.

Pomimo zwolnienia z podatku VAT, przedsiębiorca ma **obowiązek prowadzenia ewidencji sprzedaży** za dany dzień w uproszczonej formie, która stanowi podstawę do określenia limitu zwolnienia z podatku.

Istnieje jeszcze jeden rodzaj zwolnienia z podatku VAT, tzw. **zwolnienie przedmiotowe**. Rodzaje usług objętych zwolnieniem wymienione są w załączniku do ustawy o podatku od towarów i usług, są to m.in.: usługi pocztowe, edukacyjne, w zakresie ochrony zdrowia, związane z kulturą.

W przypadku utraty prawa do zwolnienia lub dobrowolnej rezygnacji ze zwolnienia, **podatnik ma obowiązek złożenia** do właściwego urzędu skarbowego **zgłoszenia rejestracyjnego na druku VAT-R** (opłata 170 zł) lub aktualizacji zgłoszenia w przypadku, gdy wcześniej zarejestrowany był jako podatnik zwolniony. Zostaje on wówczas zarejestrowany jako „**podatnik VAT czynny**”. W momencie zmiany statusu podatnika powstaje obowiązek prowadzenia pełnej ewidencji VAT. Przedsiębiorcy zamierzający dokonywać transakcji z podmiotami z państw Unii Europejskiej są zobowiązani do zarejestrowania się dodatkowo dla potrzeb handlu wewnątrzspółnotowego. Zgłoszenia takiego dokonują na załączniku VAT-R/UE.

Po dokonaniu zgłoszenia rejestracyjnego przedsiębiorca, będąc czynnym podatnikiem, **ma obowiązek prowadzenia ewidencji sprzedaży i zakupów**, zawierającej wszystkie dane niezbędne do prawidłowego sporządzenia deklaracji podatkowej, **składania** w urzędzie skarbowym **deklaracji podatkowych** (na druku VAT-7) i **wpłacania wyliczonego podatku** za okresy miesięczne do 25 dnia miesiąca następującego po miesiącu, za który składana jest deklaracja.

Ułatwienia w tym zakresie **przewidziane są dla tzw. małych podatników**, którzy mogą rozliczać się metodą kasową w okresie kwartalnym do 25 dnia miesiąca po każdym kolejnym kwartale (formularz VAT-7K) i wpłacać w tym terminie podatek VAT.

Mały podatnik to podatnik VAT, którego wartość sprzedaży towarów (wraz z kwotą sprzedaży) nie przekroczyła, w proporcji do okresu prowadzonej sprzedaży, w poprzednim roku podatkowym wyrażonej w zł kwoty odpowiadającej równowartości **1 200 tys. euro**. Wyjątek stanowią podatnicy prowadzący przedsiębiorstwo maklerskie, zarządzający funduszami powierniczymi, będący agentem, zleceniobiorcą lub inną osobą świadczącą usługi o podobnym charakterze, z wyjątkiem komisu. Tracą oni status małych podatników, jeżeli kwota prowizji lub innych postaci wynagrodzenia za wykonane usługi (wraz z kwotą podatku) przekroczyła w poprzednim roku podatkowym wyrażoną w złotych kwotę odpowiadającej równowartości 45 tys. euro.

O wyborze tej formy rozliczenia podatnik musi poinformować na piśmie naczelnika urzędu skarbowego, w terminie do końca miesiąca poprzedzającego okres, za który będzie stosował tę metodę, nazywaną **metodą kasową**. Poza możliwością kwartalnego składania deklaracji podatkowych dla podatku VAT i kwartalnego rozliczania tego podatku, wybór metody kasowej daje możliwość rozliczania podatku VAT po uregulowaniu przez kontrahenta należności z tytułu sprzedaży towarów lub usług.

Z metody kasowej mały podatnik może zrezygnować dopiero po upływie 12 miesięcy (czterech kwartałów rozliczeniowych), podczas których rozliczał się w ten sposób. O fakcie rezygnacji musi poinformować właściwy urząd skarbowy do końca kwartału, za który będzie składana ostatnia deklaracja podatkowa. Podatnik traci prawo do rozliczania się omawianą metodą, począwszy od rozliczenia za miesiąc następujący po kwartale, w którym przekroczył kwoty limitów (1 200 tys. euro) uprawniających do posiadania statutu małego podatnika.

Jednak nie tylko podatnicy rozliczający się metodą kasową mogą wybrać rozliczenia w systemie kwartalnym. Od 2009 r. ta forma dostępna jest również dla pozostałych podatników, o ile wcześniej powiadomią o tym pisemnie urząd skarbowy najpóźniej do 25 dnia drugiego miesiąca kwartału, za który będzie po raz pierwszy złożona kwartalna deklaracja podatkowa, przy czym chodzi tu o kwartał kalendarzowy, a nie trzy następujące po sobie miesiące. Osoby rozpoczynające działalność gospodarczą, jeżeli chcą się rozliczać kwartalnie, muszą powiadomić urząd w terminie do 25 dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym rozpoczęły wykonywanie czynności podlegających opodatkowaniu.

Zwolnienie z podatku VAT będzie rozwiązaniem korzystnym dla firm sprzedających swoje usługi lub towary klientom indywidualnym. Takie osoby często nie będą zainteresowane otrzymaniem faktury, chętnie natomiast kupią usługę tańszą o 23%, bo o tyle zwykle trzeba by podnieść cenę w przypadku wystawiania faktury VAT. Inną korzyścią wynikająca ze zwolnienia jest to, że nie trzeba wystawiać faktur VAT, ani deklaracji, a co za tym idzie, prowadzić pełnej ewidencji, co wiąże się z dodatkowym obciążeniem administracyjnym bądź kosztami, jeżeli taka usługa zostanie zlecona firmie zewnętrznej.

Natomiast w przypadku współpracy z innymi przedsiębiorcami właściwszy ze względu na możliwość odliczeń, będzie **wyбір opodatkowania podatkiem VAT**. Ważne to będzie również z innego powodu, kontrahenci, którzy nie będą mogli odliczać VAT-u od zakupów robionych u zwolnionego podatnika, zrezygnują prawdopodobnie ze współpracy i wybiorą przedsiębiorcę, który na swoje usługi czy towary będzie wystawiał faktury. Zarejestrowanie się od razu jako „podatnik VAT czynny” będzie korzystne również dla firm mających duże obroty, jak i nowozakładanych, które wysokie obroty przewidują. Rezygnację ze zwolnienia powinni również rozważyć przedsiębiorcy, których koszty nakładów inwestycyjnych (zakup nieruchomości, jej remont, maszyny, samochody, komputery itd.) przed rozpoczęciem działalności będą bardzo wysokie,

ponieważ dzięki temu możliwe będzie odliczenie podatku należnego od tych zakupów i tym samym obniżenie ich kosztów.

Podstawową **wadą bycia podatnikiem VAT zwolnionym** jest niemożność odliczania podatku naliczonego z faktur VAT przy dokonywanych zakupach. Oznacza to, że chociaż za zakupiony towar przedsiębiorca płaci kwotę wraz z podatkiem, sam nie może go później odliczyć.

Podatnicy dokonujący sprzedaży na rzecz osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej oraz rolników ryczałtowych, są obowiązani prowadzić ewidencję obrotu i kwot podatku należnego przy zastosowaniu **kas rejestrujących**. Zwolnieni z tego obowiązku są podatnicy, u których kwota obrotu z działalności nie przekroczyła 40 tys. zł oraz przedsiębiorcy rozpoczynający sprzedaż do momentu przekroczenia kwoty obrotów w wysokości 20 tys. zł. U przedsiębiorców będących płatnikami podatku VAT brana jest pod uwagę sprzedaż netto, czyli bez VAT. Po upływie dwóch miesięcy od przekroczenia ww. limitów, przedsiębiorcy mają obowiązek zainstalowania kasy fiskalnej. Podatnik dokonujący zakupu kasy może odliczyć od należnego podatku 90% jej ceny (bez podatku), nie więcej jednak niż 700 zł. Firma, która już raz została zobligowana do zainstalowania kasy nie może z niej zrezygnować.

Zasady stosowania kas rejestrujących są szczegółowo uregulowane w rozporządzeniach Ministra Finansów z dnia 26 lipca 2010 r. (Dz.U. 2010 nr 138 poz. 930) w sprawie zwolnienia z obowiązku prowadzenia ewidencji przy zastosowaniu kas rejestrujących oraz Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 27 grudnia 2010 r. w sprawie odliczania i zwrotu kwot wydatkowanych na zakup kas rejestrujących (Dz.U. 2010 nr 257 poz. 1733).

Wszystkie kwestie dotyczące podatku VAT reguluje ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (tj. Dz.U. 2011 nr 177 poz. 1054).

9. Składki na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne (ZUS)

Osoby prowadzące działalność gospodarczą, podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu, ubezpieczeniu zdrowotnemu oraz dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu.

Przedsiębiorca rozpoczynający działalność gospodarczą **zostaje zgłoszony w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych jako płatnik składek na podstawie formularza CEIDG-1**, składanego podczas rejestracji firmy w urzędzie gminy/miasta/dzielnicy lub poprzez platformę www.ceidg.gov.pl.

Jednocześnie **w ciągu 7 dni od dnia rozpoczęcia** (nie, zgłoszenia w ewidencji) działalności gospodarczej, właściciel firmy ma obowiązek dokonać **zgłoszenia siebie do ubezpieczeń społecznych i zdrowotnych na formularzu ZUS ZUA**, jeżeli prowadzenie firmy jest jedyną formą aktywności zawodowej przedsiębiorcy, ponieważ podlega on wówczas obowiązkowi ubezpieczenia społecznego i zdrowotnego. W sytuacji, gdy osoba prowadząca działalność gospodarczą jest emerytem lub pracuje jednocześnie na umowę o pracę i osiąga z tego tytułu dochód powyżej minimalnego wynagrodzenia, podlega wyłącznie **obowiązkowemu ubezpieczeniu zdrowotnemu**. Musi wówczas dokonać tylko zgłoszenia do ubezpieczenia zdrowotnego na formularzu **ZUS ZZA**. Zarówno dla emerytów, jak i osób, które jednocześnie mają tytuły do innych ubezpieczeń, składki na ubezpieczenia rentowe i emerytalne mają charakter dobrowolny. Zgłoszeń należy dokonać do inspektoratu ZUS właściwego ze względu na adres siedziby firmy.

Zgłoszenie do ubezpieczenia chorobowego jest dobrowolne i następuje w terminie wybranym przez ubezpieczonego. Przedsiębiorca opłacający tę składkę ma prawo do: zasiłku chorobowego, świadczenia rehabilitacyjnego, zasiłku macierzyńskiego i zasiłku opiekuńczego. Prawo do zasiłku macierzyńskiego i opiekuńczego przysługuje już od pierwszego dnia opłacania ubezpieczenia chorobowego, przy czym okoliczności uprawniające do takich świadczeń muszą powstać w okresie podlegania ubezpieczeniu. Inaczej jest w przypadku zasiłku chorobowego – prawo do niego przysługuje dopiero po 90 dniach, **nieprzerwanego i terminowego opłacania składek**. Zasada ta dotyczy jednak tylko tych przedsiębiorców, którzy do ubezpieczenia chorobowego przystępują po raz pierwszy lub po przerwie w ubezpieczeniu trwającej powyżej 30 dni. Do wymaganego 90 dniowego okresu wliczane są poprzednie okresy tego ubezpieczenia, pod warunkiem, że przerwa między nimi nie przekroczyła 30 dni lub była spowodowana urlopem wychowawczym, bądź urlopem bezpłatnym. Tak więc, jeżeli np. od momentu rozwiązania umowy o pracę, do chwili rozpoczęcia działalności gospodarczej nie upłynęło więcej niż 30 dni, przedsiębiorca ma prawo do świadczeń już od pierwszego dnia prowadzenia własnej firmy.

Należy pamiętać, że rezygnacja z opłacania składek na ubezpieczenie chorobowe pozbawia jakiegokolwiek wsparcia finansowego w przypadku choroby, urodzenia dziecka, czy opieki nad dzieckiem.

Roczna podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne – emerytalne i rentowe nie może być wyższa od kwoty odpowiadającej trzydziestokrotności prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia na dany rok kalendarzowy. Natomiast podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie chorobowe, nie może przekraczać 250% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w poprzednim kwartale.

Minimalna podstawa, od której obliczane są składki, **nie może być niższa niż 60% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia** (w 2011 r. jest to 2015,40 zł). Oczywiście, jak było to wspomniane wcześniej, składki można płacić od zdecydowanie wyższej podstawy wymiaru, wystarczy tylko to zadeklarować, jednak w praktyce nie ma to większego uzasadnienia. Kwotę najniższej podstawy wymiaru składek ustala się z góry na cały rok na podstawie prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia na dany rok kalendarzowy. Obowiązujące stawki publikowane są na stronie www.zus.pl.

Podstawę wymiaru składki na **ubezpieczenie zdrowotne** stanowi zadeklarowana kwota nie niższa niż 75% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w czwartym kwartale poprzedniego roku kalendarzowego (w 2011 r. jest to 2704,31 zł), natomiast sama składka na ubezpieczenie zdrowotne stanowi 9% jej wymiaru. Składka na ubezpieczenie zdrowotne jest niepodzielna, co oznacza, że bez względu na to, czy działalność była wykonywana przez cały miesiąc, czy też tylko jego część, składkę i tak należy uiścić w pełnej wysokości, bez jej proporcjonalnego zmniejszania, jak ma to miejsce w przypadku składek na ubezpieczenie społeczne.

Zasady obliczania składek na ubezpieczenie społeczne przedstawiają się następująco:

• ubezpieczenie emerytalne	2015,40 x 19,52%	=	393,41 zł
• ubezpieczenie rentowe	2015,40 x 6%	=	120,92 zł
• ubezpieczenie wypadkowe	2015,40 x 1,67%	=	33,65 zł
(stawka waha się od 0,67 do 3,33% podstawy wymiaru, w zależności od rodzaju działalności)			
• ubezpieczenie chorobowe	2015,40 x 2,45%	=	49,38 zł
(ubezpieczenie dobrowolne)			
• składka na Fundusz Pracy	2015,40 x 2,45%	=	49,38 zł
• ubezpieczenie zdrowotne	2704,31 x 9%	=	243,39 zł

Minimalna łączna suma składek w 2011 r. wynosi 890,13 zł.

Przedsiębiorcy **rozpoczynający prowadzenie działalności gospodarczej, mogą skorzystać z preferencyjnych zasad optacania składek na ubezpieczenia społeczne.** Możliwość taką mają osoby, które:

- nie prowadzą lub w okresie ostatnich 60 miesięcy nie prowadziły innej pozarolniczej działalności gospodarczej,

- nie wykonują działalności gospodarczej na rzecz byłego pracodawcy, na rzecz którego przed dniem rozpoczęcia działalności w bieżącym lub poprzednim roku kalendarzowym, wykonywały w ramach stosunku pracy lub spółdzielczego stosunku pracy, czynności wchodzące w zakres wykonywanej działalności gospodarczej.

Ww. osoby mają możliwość opłacania w okresie 24 miesięcy od dnia rozpoczęcia działalności gospodarczej, składki na ubezpieczenie społeczne od zadeklarowanej przez siebie kwoty, nie niższej jednak niż 30% kwoty minimalnego wynagrodzenia za pracę (w 2011 r. jest to 415,80).

Zasady opłacania składki na obowiązkowe ubezpieczenie zdrowotne są takie same, jak w przypadku przedsiębiorców bez ulg w składkach ZUS.

W praktyce wygląda to następująco:

• ubezpieczenie emerytalne	415,80 x 19,52%	=	81,16 zł
• ubezpieczenie rentowe	415,80 x 6%	=	24,95 zł
• ubezpieczenie wypadkowe	415,80 x 1,67%	=	6,94 zł
(stawka waha się od 0,67 do 3,33% podstawy wymiaru, w zależności od rodzaju działalności)			
• ubezpieczenie chorobowe	415,80 x 2,45%	=	10,16 zł
(ubezpieczenie dobrowolne)			
• ubezpieczenie zdrowotne	2704,31 x 9%	=	243,39 zł

Tak więc łączna składka na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne w 2011 r. nie może być niższa niż **366,63 zł**.

Osoby opłacające składki według preferencyjnych zasad są zwolnione z obowiązku opłacania składki na Fundusz Pracy, ponieważ podstawa jej wymiaru na obowiązkowe ubezpieczenia emerytalne i rentowe jest niższa od kwoty minimalnego wynagrodzenia.

Z preferencyjnych zasad opłacania składek **nie mogą skorzystać** wspólnicy spółek (poza cywilną) oraz artyści i twórcy.

Uwaga!

Podstawy, od których obliczane są składki, corocznie ulegają zmianie. Obowiązujące w danym roku wysokości składek publikowane są na stronie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych www.zus.pl.

Przedsiębiorca może odliczać składki na ubezpieczenia społeczne od podstawy opodatkowania lub zaliczać je do kosztów uzyskania przychodu. Jeżeli zdecyduje się na drugie rozwiązanie składek nie będzie już mógł ich odliczyć w zeznaniu podatkowym. Natomiast składki na ubezpieczenie zdrowotne zawsze odliczane są od podatku.

10. Zatrudnienie osób spokrewnionych

Osoba prowadząca jednoosobową działalność gospodarczą ma możliwość zatrudniania w swojej firmie pracowników, którymi mogą być zarówno osoby obce, jak i te najbliższe. W jednym i drugim przypadku ma obowiązek wypłacać im co miesiąc pensję i odprowadzać za nie zaliczki na podatek dochodowy. Musi również opłacać składki na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne. I tu zaczynają się różnice. W przeciwieństwie do „obcych” pracowników, **członków najbliższej rodziny zaangażowanych w pracę na rzecz firmy i pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym z jej właścicielem**, Zakład Ubezpieczeń Społecznych dla swoich potrzeb traktuje jako **osoby współpracujące przy prowadzeniu działalności**, a nie etatowych pracowników. W praktyce oznacza to, że za taką osobę będzie trzeba opłacać składki do ZUS jak za właściciela firmy, przy czym nie obowiązują tutaj preferencje w opłacaniu składek, przysługujące osobom rozpoczynającym działalność gospodarczą. Bez względu na charakter umowy, osoba taka będzie zgodnie z ustawą z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (sus) (tj. Dz.U. 2009 nr 205 poz. 1585) traktowana dla potrzeb ubezpieczeń społecznych jako osoba współpracująca.

Podkreślić należy, że bardzo istotna jest tu kwestia prowadzenia wspólnego gospodarstwa domowego, czyli wspólnego zamieszkiwania, prowadzenia domu, wspólnego budżetu domowego, załatwiania wspólnych spraw życiowych, innymi słowy istniejąca między właścicielem firmy i pracującym u niego członkiem rodziny więź społeczno-gospodarcza, a nie tylko wspólny adres zameldowania. Jeżeli przedsiębiorca zatrudnia osobę z najbliższej rodziny, która jednak mieszka oddzielnie i prowadzi odrębne gospodarstwo domowe, wówczas odprowadza za nią składki w wysokości wynikającej z umowy o pracę.

Do osób spokrewnionych z właścicielem, które mogą być uznane za osoby współpracujące, zalicza się: małżonek, dziecko własne, dziecko drugiego małżonka, dziecko przysposobione, rodzic, macocha i ojczym oraz osoba przysposabiająca.

Osobą współpracującą może być również najbliższy członek rodziny, który pomaga w prowadzeniu firmy, ale robi to bez umowy i nieodpłatnie, bądź na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia. Wyjątek stanowią osoby, z którymi została zawarta umowa o pracę w celu przygotowania zawodowego.

Powyższe zasady nie mają zastosowania w przypadku zatrudniania najbliższego członka rodziny w spółkach cywilnych i spółkach osobowych, np. spółce jawnej. Jeżeli małżonka jednego ze wspólników zatrudnia spółka, to składki za tę osobę odprowadzane są zgodnie z zasadami określonymi dla pracowników, a nie osób współpracujących, nawet jeżeli małżonkowie prowadzą wspólne gospodarstwo domowe.

Również **przepisy podatkowe** regulują zatrudnianie małżonka i dzieci. Zgodnie z art. 23 ust.1 pkt 10 ustawy z dn. 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (pdef) (tj. Dz.U. 2010 nr 51 poz. 307 z późn. zm.), nie uważa się za

koszt uzyskania przychodów **wartości własnej pracy podatnika, jego małżonka i małoletnich dzieci**. Przy czym nie ma tu znaczenia, czy pomiędzy małżonkami istnieje wspólność majątkowa, oraz czy prowadzą wspólne gospodarstwo domowe. Oznacza to, że przedsiębiorca nie może wliczyć w koszty uzyskania przychodów pensji małżonka czy niepełnoletniego dziecka, tak jak ma to miejsce w przypadku pracowników. Natomiast kosztem podatkowym, który można odliczać są składki zapłacone za osobę współpracującą na ubezpieczenie społeczne. Przepis ten ma zastosowanie również w przypadku zatrudniania współmałżonka czy małoletniego dziecka przez spółkę cywilną lub spółkę osobową.

Podsumowując, choć nie ma przeszkód prawnych, aby przedsiębiorca zatrudnił u siebie małżonka lub dzieci na podstawie umowy o pracę, w praktyce nie ma to większego uzasadnienia. Z punktu widzenia ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych i tak nie będą oni traktowani jako pracownicy, lecz osoby współpracujące, które nie uzyskują własnych dochodów, czyli składki na ubezpieczenia społeczne opłacane będą na zasadach przewidzianych dla osób prowadzących działalność gospodarczą, a nie od faktycznie osiągniętych dochodów, nawet gdyby współmałżonek pomagający w prowadzeniu działalności nie pobierał z tego tytułu żadnego wynagrodzenia. Natomiast zgodnie z ustawą o podatku dochodowym od osób fizycznych bez względu na to, w jakiej wysokości pensję będzie dostawał małżonek, nie będzie możliwe wliczenie jej w koszty uzyskania przychodu właściciela firmy. Możliwe jest natomiast wliczenie do kosztów uzyskania przychodów opłaconych za taką osobę składek na ubezpieczenie społeczne.

11. Zawieszenie wykonywania działalności gospodarczej

Z możliwości zawieszenia wykonywania działalności gospodarczej może skorzystać każdy przedsiębiorca, bez względu na to, w jakiej formie prowadzi swoją firmę, czyli zarówno osoba fizyczna prowadząca jednoosobową działalność gospodarczą, wspólnicy spółki cywilnej, jak i przedsiębiorcy działający w formie spółek osobowych (jawna, partnerska, komandytowa, komandytowo-akcyjna) i spółek kapitałowych (z ograniczoną odpowiedzialnością i akcyjna). Jest jednak jeden istotny warunek, przedsiębiorca nie może **zatrudniać pracowników**.

Zawieszenia można dokonać na okres **od 30 dni do maksymalnie 24 miesięcy** (wyjątek stanowi luty). Okres zawieszenia działalności może być oznaczony w dniach, miesiącach albo dniach i miesiącach. Jeżeli przedsiębiorca wykonuje działalność gospodarczą w różnych formach prawnych, np. w więcej niż jednej spółce, to może dokonać zawieszenia działalności tylko w jednej z tych form lub we wszystkich. W przypadku wspólników spółki cywilnej zawieszenia musi dokonać każdy wspólnik z osobna, dopiero wtedy zawieszenie uznaje się za skuteczne. Przedsiębiorca sam decyduje, na jak czas chce zawiesić wykonywaną działalność, oczywiście w wyznaczonym przepisami zakresie, i może tego dokonywać wielokrotnie podczas prowadzenia tej samej działalności. Pamiętać jednak należy, że w sytuacji, gdy zawieszenia następują po sobie kolejno, bez wznowiania działalności, ich łączny okres nie może być dłuższy niż 24 miesiące.

Działalność jest zawieszana i wznowiana na wniosek przedsiębiorcy. W tym celu musi on złożyć **wniosek CEIDG-1** lub wniosek **KRS-Z62** na odpowiednim formularzu do właściwego sądu rejestrowego (w przypadku spółek prawa handlowego zarejestrowanych w Krajowym Rejestrze Sądowym).

Informacja o zawieszeniu trafia do właściwego dla przedsiębiorcy urzędu statystycznego, urzędu skarbowego oraz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Inaczej wygląda obowiązek informacyjny wobec urzędu skarbowego w przypadku spółek (poza cywilną). W tym przypadku to spółka ma obowiązek w ciągu 7 dni od dnia złożenia w KRS wniosku o zawieszenie działalności, poinformować o tym fakcie na piśmie właściwy urząd skarbowy.

Okres zawieszenia działalności rozpoczyna się od dnia wskazanego we wniosku o wpis informacji o zawieszeniu, nie wcześniej jednak niż w dniu złożenia wniosku, i trwa do dnia, kiedy przedsiębiorca złoży wniosek o wznowieniu wykonywania działalności gospodarczej.

W okresie zawieszenia działalności przedsiębiorca nie może wykonywać działalności gospodarczej i osiągać z niej bieżących przychodów. Nie musi składać deklaracji, ani wpłacać zaliczek na podatek dochodowy do urzędu skarbowego. W tym czasie zwolniony jest z obowiązku opłacania składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne. Może jednak dobrowolnie opłacać składki na ubezpieczenia emerytalne

i rentowe. W okresie zawieszenia przedsiębiorca nie ma możliwości opłacania składek na ubezpieczenie zdrowotne, może się jednak ubezpieczyć dobrowolnie w ZUS.

Wnioski o zawieszenie i wznowienie wykonywania działalności **nie podlegają opłacie**.

12. Źródła finansowania działalności gospodarczej

12.1. Środki z Funduszu Pracy

Osoba bezrobotna zamierzająca otworzyć własną firmę może ubiegać się o udzielenie jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej. Musi w tym celu złożyć (za pośrednictwem powiatowego urzędu pracy) do starosty właściwego ze względu na miejsce zamieszkania lub pobytu albo ze względu na miejsce prowadzenia działalności gospodarczej wniosek o dofinansowanie, w tym na pokrycie kosztów pomocy prawnej, konsultacji i doradztwa związanego z podjęciem tej działalności, w wysokości określonej w umowie, nie wyższej jednak niż 6-krotność wysokości przeciętnego wynagrodzenia.

Wniosek o przyznanie środków na jej podjęcie, który składa osoba bezrobotna zawiera:

- kwotę wnioskowanych środków;
- rodzaj działalności gospodarczej, którą zamierza podjąć;
- symbol podklasy rodzaju działalności określony zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności (PKD);
- kalkulację kosztów związanych z podjęciem działalności oraz źródła ich finansowania;
- szczegółową specyfikację oraz harmonogram wydatków w ramach wnioskowanych środków;
- proponowaną formę zwrotu środków.

Maksymalna wysokość dofinansowania nie może być wyższa niż 6-krotność przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia.

O dofinansowanie może ubiegać się wyłącznie zarejestrowany bezrobotny, który:

- w okresie ostatnich 12 miesięcy nie odmówił bez uzasadnionej przyczyny przyjęcia propozycji zatrudnienia, szkolenia, stażu, przygotowania zawodowego, wykonywania prac społecznie użytecznych, prac interwencyjnych lub robót publicznych,
- w okresie 12 miesięcy nie przerwał z własnej winy szkolenia, stażu, przygotowania zawodowego, wykonywania prac społecznie użytecznych, prac interwencyjnych lub robót publicznych,
- nie otrzymał z Funduszu Pracy lub innych środków publicznych bezzwrotnych środków na podjęcie działalności gospodarczej,
- nie był w okresie 2 lat przed złożeniem wniosku karany za przestępstwa przeciwko obrotowi gospodarczemu,
- oraz nie prowadził działalności gospodarczej w okresie 12 miesięcy przed dniem złożenia wniosku.

Osoba, która uzyskała dofinansowanie, będzie zobowiązana zwrócić przyznane środki wraz z ustawowymi odsetkami naliczonymi od dnia ich uzyskania, w sytuacji gdy:

- otrzymane środki wykorzystane niezgodnie z przeznaczeniem,
- będzie prowadzić działalność przez okres krótszy niż 12 miesięcy,
- podejmie zatrudnienie lub zawiesi prowadzenie działalności w okresie pierwszych 12 miesięcy prowadzenia działalności,
- naruszy inne warunki umowy.

Przyznanie bezrobotnemu środków na podjęcie działalności gospodarczej jest dokonywane na podstawie umowy zawartej na piśmie pod rygorem nieważności i spełnieniu przez bezrobotnego warunków w niej określonych.

Warunki przyznawania bezzwrotnych dotacji określają szczegółowo regulaminy tworzone przez poszczególne urzędy pracy.

Podstawa prawna:

- rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 lipca 2011 r. w sprawie dokonywania z Funduszu Pracy refundacji kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego oraz przyznawania bezrobotnemu środków na podjęcie działalności gospodarczej (Dz. U. 2011 nr 155 poz. 922) oraz
- art. 46 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tj. Dz. U. 2008 nr 69, poz. 415 z późn. zm.).

12.2. Program Operacyjny Kapitał Ludzki Działanie 6.2

W ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet VI, Działanie 6.2 Wsparcie oraz promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia **osoby rozpoczynające działalność gospodarczą będą mogły uzyskać wsparcie w postaci:**

- doradztwa (indywidualnego i grupowego) oraz szkoleń umożliwiających uzyskanie wiedzy i umiejętności potrzebnych do założenia i prowadzenia działalności gospodarczej;
- przyznania środków finansowych na rozwój firmy do wysokości stanowiącej równowartość 40 tys. zł (lub 20 tys. na osobę w przypadku spółdzielni lub spółdzielni socjalnej);
- wsparcie pomostowe w okresie do 6 (podstawowe wsparcie pomostowe) lub do 12 miesięcy (przedłużone wsparcie pomostowe) wykonywania działalności gospodarczej, obejmujące finansowe wsparcie wypłacane miesięcznie w kwocie nie większej niż równowartość minimalnego wynagrodzenia obowiązującego na dzień wypłacenia dotacji, połączone z doradztwem oraz pomocą w efektywnym wykorzystaniu dotacji (wyłącznie dla osób, które rozpoczęły działalność w ramach danego projektu).

Na podstawie decyzji Instytucji Pośredniczącej PO KL w województwie mazowieckim, zgodnie z kryterium strategicznym, priorytetowo traktowane są:

- osoby poniżej 25 roku życia,
- osoby powyżej 50 roku życia,
- osoby długotrwale bezrobotne,
- osoby niepełnosprawne,
- kobiety, zwłaszcza powracające oraz wchodzące po raz pierwszy na rynek pracy, po przerwie związanej z urodzeniem i wychowaniem dzieci,
- osoby zamieszkujące na obszarach wiejskich, w gminach wiejskich, miejsko-wiejskich i miejskich oraz mieszkańcy miast do 25 tys. mieszkańców zamierzające podjąć zatrudnienie w zawodach pozarolniczych (niezwiązanych z produkcją rolną i zwierzęcą).

I do tych grup w głównej mierze kierowane jest wsparcie.

Osoba chcąca uzyskać dotację przechodzi najpierw szkolenia z zakresu zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej, a następnie może się ubiegać o środki finansowe na otwarcie firmy w maksymalnej wysokości 40 000 zł. Aby wziąć udział w projekcie musi zgłosić się do tzw. operatora, wyłonionego w drodze konkursu, który taką usługę będzie realizował dla beneficjentów ostatecznych, czyli osób, które chcą założyć działalność gospodarczą. Listy operatorów, czyli firm/instytucji, które wygrały konkurs i realizują to działanie na terenie woj. mazowieckiego znajdują się na stronie Mazowieckiej Jednostki Wdrażania Programów Unijnych www.mazowia.eu.

Dodatkowe informacje na temat realizacji projektów na terenie województwa mazowieckiego można uzyskać w Mazowieckiej Jednostce Wdrażania Programów Unijnych, infolinia – **0801 101 101**, strona internetowa – **www.mazowia.eu**.

12.3. Polskie Stowarzyszenie Funduszy Pożyczkowych

Osoby potrzebujące środków finansowych na rozpoczęcie lub rozwijanie już prowadzonego biznesu, a mające problemy z uzyskaniem kredytów w bankach, mogą skorzystać z oferty funduszy pożyczkowych. Wszystkie fundusze skupione są w powstałym w 2002 r. Polskim Stowarzyszeniu Funduszy Pożyczkowych. Działają one jako organizacje pozarządowe o charakterze non-profit, a ich celem jest finansowanie, poprzez udzielanie pożyczek, startu i rozwoju mikro, małych i średnich przedsiębiorstw. Informacje na temat funduszy pożyczkowych oraz pełna ich lista znajduje się na stronie internetowej www.psfp.org.pl. Ze szczegółowymi warunkami udzielania pożyczek zapoznać się można na stronach internetowych poszczególnych jednostek.

Na Mazowszu działają następujące fundusze pożyczkowe:

1. Mazowiecki Regionalny Fundusz Pożyczkowy sp. z o.o., **www.mrfp.pl**
2. Fundusz Mikro sp. z o.o., **www.funduszmikro.pl**

3. Stowarzyszenie Rozwoju Przedsiębiorczości i Inicjatyw Lokalnych, www.srp.pl
4. Ostrołęcki Ruch Wspierania Przedsiębiorczości – Fundusz Rozwoju Przedsiębiorczości, www.orwp.com.pl
5. Stowarzyszenie „Radomskie Centrum Przedsiębiorczości”, www.srcp.radom.pl
6. Fundacja na rzecz Rozwoju Polskiego Rolnictwa, www.fdpa.org.pl
7. Fundacja Wspomagania Wsi, www.fww.org.pl
8. Żyrardowskie Stowarzyszenie Wspierania Przedsiębiorczości, www.zswp.pl

12.4. Fundusze Poręczeń Kredytowych

Przedsiębiorcy, którzy chcieliby uzyskać kredyt bankowy, a nie posiadają wystarczającej historii kredytowej lub wymaganych przez bank komercyjny zabezpieczeń, mogą skorzystać z oferty Funduszy Poręczeń Kredytowych. Fundusze te są nie nastawionymi na zysk jednostkami parabankowymi, wspomagającymi lokalny rozwój społeczno-ekonomiczny. Świadczą one pomoc finansową w formie poręczeń dla małych, rozwojowych firm. Poprzez udzielenie poręczenia fundusz zobowiązuje się wobec banku do zwrotu poręczonego kredytu lub jego części w sytuacji, gdy kredytobiorca ma problemy ze spłatą.

Wykaz funduszy doręczeniowych dostępny jest na stronie www.ksfp.org.pl. Na Mazowszu działają następujące fundusze poręczeniowe:

1. Bank Gospodarstwa Krajowego, www.bgk.com.pl
2. Mazowiecki Fundusz Poręczeń Kredytowych, www.mfpk.mazovia.pl
3. Stowarzyszenie „Radomskie Centrum Przedsiębiorczości”, www.srcp.radom.pl
4. Poręczenia Kredytowe sp. z o.o., www.poreczeniakredytowe.pl
5. Radomski Fundusz Poręczeń Kredytowych sp. z o.o., www.frpk.pl
6. Powiatowy Fundusz Poręczeń Kredytowych sp. z o.o. w Wyszкові, www.pfpk.website.pl

12.5. Fundusze venture capital

Venture capital jest formą finansowania nowopowstających i już działających na rynku spółek. Venture capital tłumaczy się jako „kapitał wysokiego ryzyka”, co w praktyce oznacza, że firmy zdecydowane na zainwestowanie w inne potrzebujące środków finansowych podmioty, gotowe są na poniesienie ryzyka, w zamian jednak, w przypadku powodzenia przedsięwzięcia, oczekują krótko i średnioterminowych zysków. Inwestor poprzez inwestycję własnego kapitału w nabycie akcji lub udziałów spółki, staje się współwłaścicielem firmy, którą finansuje, ze wszystkimi tego konsekwencjami. Od tego momentu ponosi pełne ryzyko związane z jej działalnością, ale również ma prawo decydowania o jej rozwoju. W związku z tym jego głównym celem staje się rozwój firmy i znaczący wzrost jej wartości w perspektywie kilku lat. Po upływie określonego czasu finansowania i osiągnięciu oczekiwanych zysków wspólnik-inwestor odsprzedaje posiadane udziały, m.in. poprzez giełdę lub inwestorowi branżowemu.

Z reguły minimalne limity inwestowanych środków wynoszą od kilku do kilkudziesięciu milionów euro. Jest również grupa funduszy o niższych limitach inwestycyjnych (od min. 40 tys. euro). Fundusze jednak rzadko inwestują w małe firmy, ponieważ jest to dla nich nieopłacalne.

Pozyskanie funduszy nie wiąże się z koniecznością ich późniejszej spłaty, ponieważ środki stanowią kapitał, a nie pożyczkę. Inwestor będzie współnikiem tylko przez określony czas (najczęściej od 3 do 7 lat), do momentu, kiedy spółka osiągnie wyznaczone cele i zacznie generować zaplanowane zyski.

Na tego rodzaju dofinansowanie działalności mogą liczyć firmy o bardzo dobrych perspektywach rozwojowych i innowacyjnych rozwiązaniach. Inwestorzy venture capital poszukują przede wszystkim firm, które:

- mają bardzo dobrą kadrę kierowniczą,
- mają lepszą niż konkurenci ofertę produktów, usług lub przewagę technologiczną,
- działają na wzrostowym rynku,
- rozwijają się szybciej niż ich branża,
- posiadają znaczny udział w rynku.

Informacje na temat funduszy venture capital znajdują się m.in. na stronach:

www.psik.org.pl, www.kfk.org.pl

oraz w publikacji Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości znajdującej się pod linkiem: **http://www.parp.gov.pl/files/74/81/104/venture_capital.pdf**.

12.6. Aniołowie biznesu

Aniołowie biznesu to najczęściej osoby prywatne o dużym kapitale, które inwestują swoje fundusze w przedsięwzięcia innowacyjne, obarczone sporym ryzykiem, ale jednocześnie rokujące duże szanse na rozwój i płynące z niego zyski. Aniołowie biznesu częściej niż fundusze venture capital inwestują w firmy w ich początkowym okresie działalności. Wysokość takiego dofinansowania wynosi od ok. 50 tys. do kilku milionów złotych

Aniołowie biznesu skupieni są w Polsce głównie w dwóch organizacjach: Lewiatan Business Angels, działającą przy Konfederacji Pracodawców Prywatnych Lewiatan **www.lba.pl** oraz w Polskiej Sieci Aniołów biznesu PolBAN **www.polban.pl**. Potencjalnych inwestorów poszukiwać można również za pomocą strony **www.znajdzinwestora.pl**.

13. Inkubatory Przedsiębiorczości

Główną ideą inkubatorów przedsiębiorczości jest wspomaganie nowopowstałych firm w początkowym okresie ich działalności, poprzez dostarczenie powierzchni biurowych, obsługi administracyjnej, a także doradztwo. Większość inkubatorów powstało z inicjatywy różnych stowarzyszeń, fundacji oraz organizacji, mających na celu wspomaganie rozwoju lokalnego i regionalnego.

Inkubatory w ramach swojej działalności oferują:

- wynajem powierzchni biurowych (najczęściej po bardzo atrakcyjnych cenach, zdecydowanie niższych od rynkowych),
- zapewnienie obsługi administracyjno-biurowej (usługi sekretarskie, recepcja podczas godzin urzędowania, przyjmowanie drobnych przesyłek, udostępnianie przyłączy telefonicznych, faksu, Internetu, podstawowego sprzętu biurowego, np. kserokopiarki, komputera, sprzętu do oprawy dokumentów, skanera),
- świadczenie usług doradczych (prawnych, podatkowych, w zakresie pozyskiwania środków na finansowanie własnej działalności), organizację szkoleń z zakresu prowadzenia działalności gospodarczej.

Każdy inkubator określa indywidualnie warunki, które musi spełniać firma chcąca wejść w jego struktury. Podstawowym wymogiem wspólnym dla wszystkich inkubatorów jest jednak, aby były to:

- firmy nowopowstałe, rozpoczynające działalność lub
- firmy działające na rynku nie dłużej niż 2 lata.

13.1. Akademickie Inkubatory Przedsiębiorczości (AIP)

Akademickie Inkubatory Przedsiębiorczości tworzone są przy współpracy szkół wyższych, w celu wspierania i promocji przedsiębiorczości wśród młodzieży. Swoją działalność kierują do wszystkich młodych ludzi do 30 roku życia, a w szczególności do studentów dziennych, zaocznych oraz wieczorowych uczelni wyższych w kraju, mających pomysł na własną firmę.

Osoby takie prowadzą działalność w inkubatorze na zasadzie pionu, tzn. nie zakładają własnej firmy, tylko działają na rachunek i ryzyko inkubatora, w którym funkcjonują. Dopiero po osiągnięciu regularnych comiesięcznych zysków, wychodzą z inkubatora i z pomocą ekspertów zakładają własną działalność gospodarczą.

Z oferty inkubatora mogą również skorzystać przedsiębiorcy już prowadzący własną firmę. W takiej sytuacji korzystają oni z pomocy świadczonej przez AIP, ale działają na własny rachunek i ryzyko.

Osoba zainteresowana prowadzeniem firmy, przychodząc do inkubatora może liczyć m.in. na następujące formy pomocy:

- udostępnienie pomieszczeń przeznaczonych do prowadzenia działalności gospodarczej,
- dostęp do telefonu, faksu, komputera, drukarki i podstawowych urządzeń biurowych,
- działanie na zasadzie pionu w inkubatorze, umożliwiające rozwijanie własnych pomysłów najniższym kosztem. Dzięki temu rozwiązaniu osoba nie musi zakładać od razu własnej firmy i ponosić kosztów z tym związanych,
- prowadzenie księgowości firmy przez biuro rachunkowe (wspólne biuro rachunkowe, księgowa dla wszystkich podmiotów w obrębie jednego inkubatora), w tym darmowe porady prawno-podatkowe doradców podatków,
- prawo posługiwania się znakiem Akademickiego Inkubatora Przedsiębiorczości,
- pomoc w promocji i reklamie,
- doradztwo w zakresie tworzenia własnej firmy oraz doradztwo bieżące w trakcie okresu inkubacji, porady marketingowe, porady prawne, księgowe,
- dostęp do specjalistycznej prasy i opracowań biznesowych kupowanych i prenumerowanych przez inkubator.

Dodatkowe informacje na temat AIP znajdują się na stronie **www.inkubaroty.pl**.

14. Franczyza (Franchising)

Franczyza jest rozwiązaniem dla osób, które mają środki finansowe i chcą działać na własny rachunek, brakuje im jednak pomysłu na biznes lub boją się podjąć ryzyko związane z samodzielnym prowadzeniem nowego przedsięwzięcia. Dzięki umowie franczyzowej przedsiębiorca może działać pod znaną marką, co zwiększa jego wiarygodność w oczach potencjalnych kontrahentów.

Przystąpienie do sieci następuje po podpisaniu umowy franczyzowej pomiędzy przedsiębiorcą i franczyzodawcą oraz uiszczeniu opłaty franczyzowej. Od tego momentu franczyzobiorca otrzymuje prawo do posługiwania się logo firmy. Uzyskuje ponadto prawo do korzystania z doświadczeń gospodarczych franczyzodawcy, jego know-how (w postaci wiedzy, asortymentu towarów lub usług, procedur ich wykonywania), ma zapewnione szkolenia oraz stałe wsparcie franczyzodawcy w zakresie doradztwa ekonomicznego, prawnego i finansowego. Doradztwo dotyczy w szczególności organizacji i prowadzenia przedsiębiorstwa, wyboru lokalizacji, zakupu wyposażenia, aranżacji wnętrza lokalu, zarządzania personelem, marketingu, wyboru asortymentu, przygotowania i dostarczenia programu pozwalającego prowadzić rachunkowość itp.

Franczyzobiorca regularnie (w sposób ustalony w umowie) musi dokonywać opłat bieżących na rzecz franczyzodawcy (określonego w umowie procentu od zysków lub obrotów) oraz wpłat na fundusz reklamowy, z którego finansowane są działania reklamowe i marketingowe dla całej sieci.

Przez cały okres trwania umowy franczyzodawca ma prawo kontrolować działalność franczyzobiorcy, głównie w zakresie przestrzegania obowiązujących w sieci standardów oraz jakości oferowanych przez franczyzobiorcę towarów i usług, jak również dokumentacji rachunkowej i finansowej.

Więcej informacji na temat franczyzy oraz katalog dostępnych na polskim rynku systemów franczyzowych znajduje się na stronie **www.franchising.info.pl**.

15. Informacja i doradztwo

15.1. Punkty Konsultacyjne Krajowego Systemu Usług na Mazowszu

Punkty Konsultacyjne (PK) działają w ramach sieci Krajowego Systemu Usług (KSU). Usługi PK skierowane są do działających przedsiębiorców, jak również osób, które zamierzają rozpocząć działalność gospodarczą. Można w nich uzyskać **bezpłatnie informacje na temat:**

1. Możliwości uzyskania wsparcia na realizację projektów w latach 2007-2013 finansowanych ze środków publicznych, w tym ze środków unijnych (m.in. w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka oraz Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego), dotyczących w szczególności:
 - charakterystyki poszczególnych źródeł finansowania,
 - przedstawienie możliwości uzyskania wsparcia finansowego na realizację projektu,
 - inne informacje istotne z punktu widzenia ubiegania się o wsparcie finansowe na realizację projektu.
2. Podejmowania i wykonywania działalności gospodarczej (z uwzględnieniem aspektów finansowych, prawnych i podatkowych), jak również rezygnacji z prowadzenia działalności gospodarczej.
3. Możliwości uzyskania usług specjalistycznych, w tym:
 - usług doradczych o charakterze proinnowacyjnym,
 - usług doradczych o charakterze proeksportowym.
4. Możliwości i zasad skorzystania z dofinansowanych szkoleń.
5. Inne informacje, w tym:
 - informacje teled adresowe instytucji otoczenia biznesu,
 - wskazanie instytucji, które posiadają bazy danych zawierające informacje o dłużnikach i potwierdzające wiarygodność partnerów gospodarczych.

Osoba chcąca skorzystać z usług Punktu Konsultacyjnego musi w tym celu umówić się wcześniej telefonicznie bądź osobiście na konsultację.

Poniżej znajduje się lista zawierająca dane teled adresowe Punktów Konsultacyjnych działających na terenie woj. Mazowieckiego (www.pk-mazowsze.pl). Niektóre z Punktów prowadzą również dyżury konsultanta poza siedzibą Punktu – w celu uzyskania dodatkowych informacji dot. miejsca i częstotliwości dyżurów należy skontaktować się telefonicznie z danym PK.

Akademickie Inkubatory Przedsiębiorczości

Al. Jerozolimskie 53/1a, 00-697 Warszawa

tel. 22 356 24 24 fax 22 356 21 10

godziny otwarcia: pon.-pt. 8:30-17:00

e-mail: konsultacje@inkubatory.pl

www.inkubatory.pl

Fundacja Małych i Średnich Przedsiębiorstw

ul. Smocza 27 , 01-048 Warszawa

tel. 22 838 02 91, fax. 22 838 02 61

godziny otwarcia: pon.-pt. 8:00-16:00

Dyżury konsultanta: Nowy Dwór Mazowiecki, Mińsk Mazowiecki, Otwock, Grodzisk Mazowiecki

e-mail: punktinfo@fund.org.pl

www.fund.org.pl

Związek Pracodawców Warszawy i Mazowsza

ul. Andersa 6, 00-201 Warszawa

tel. 22 887 64 20, fax 22 887 64 22

godziny otwarcia: pon. 10:00-18:00, wt-pt 8:30-16:30

Dyżury konsultanta: Legionowo, Lesznowola, Łomianki, Garwolin

e-mail: pk@zpwim.pl

www.zpwim.pl

Federacja Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych NOT Rada Regionalna w Ostrołęce

ul. Mazowiecka 6, 07-410 Ostrołęka

tel. 29 764 58 58, fax 29 764 58 58

godziny otwarcia: pon. 10:00-18:00, wt.- pt. 8:00-16:00

Dyżury konsultanta: Ostrów Mazowiecki

e-mail: not@notostroleka.pl

www.notostroleka.pl

Fundacja Gospodarcza im. Karola Marcinkowskiego

ul. Małgorzacka 8, 06-400 Ciechanów

tel. 23 672 57 41, fax 23 673 23 89

godziny otwarcia: pon.-pt. 8:00-16:00

Dyżury konsultanta: Mława

e-mail: pk@fg.org.pl

www.fg.org.pl

Fundacja Gospodarcza im. Karola Marcinkowskiego

ul. Wolności 22, 09-100 Płońsk

tel. 23 662 21 10

godziny otwarcia: pon. - pt. 8:00-16:00

e-mail: wapocpp@praca.gov.pl

Fundacja Małych i Średnich Przedsiębiorstw

ul. Sokołowska 161/A , 08-110 Siedlce

tel. 25 633 20 59, fax 25 633 20 59

godziny otwarcia: pon.-pt. 8:00-16:00

e-mail: punktinfo@wsfiz.siedlce.pl

www.wsfiz.siedlce.pl (zakładka Punkt Konsultacyjny)

Stowarzyszenie „Radomskie Centrum Przedsiębiorczości”

ul. Kościuszki 1, 26-600 Radom

tel. 48 360 00 45, fax 48 360 00 46

godziny otwarcia: pon.-pt. 7:30-15:30

Dyżury konsultanta: Kozienice

e-mail: rcp1@radom.net

www.srcp.radom.pl

Związek Pracodawców Warszawy i Mazowsza

(siedziba Izby Gospodarczej Regionu Płockiego)

ul. Stary Rynek 20, 09-400 Płock

tel. 24 364 99 89

godziny otwarcia: pon.-pt. 7:30-15:30

Dyżury konsultanta: Sochaczew, Sierpc, Gostynin

e-mail: punkt.konsultacyjny@igrp.com.pl

www.igrp.com.pl

Fundacja Agencja Rozwoju Regionalnego

ul. Zamkowa 14, 26-500 Szydłowiec

tel. 48 660 14 02

godziny otwarcia: pon.-pt. 8.00-16.00

Dyżury konsultanta: Przysucha, Lipsko

e-mail: pk1@farr.pl

www.farr.pl

Informacje na temat zakresu działalności i wykaz wszystkich Punktów Konsultacyjnych funkcjonujących w Polsce znajduje się na stronie **www.ksu.parp.gov.pl/pl/pk**.

15.2. Pojedynczy Punkt Kontaktowy

Pojedynczy Punkt Kontaktowy jest to platforma internetowa, na której można znaleźć informacje przydatne przedsiębiorcom zarówno początkującym, jak i tym, którzy już prowadzą swoją działalność.

www.eu-go.gov.pl

15.3. Krajowa Informacja Podatkowa

Krajowa Informacja Podatkowa to ogólnopolska infolinia podatkowa, na której można uzyskać informacje z zakresu podatków.

Infolinia czynna jest od poniedziałku do piątku w godzinach 7-18

- z telefonów stacjonarnych 801 055 055,
- z telefonów komórkowych 22 330 0330.

www.kip.gov.pl

15.4. Punkty informacyjne nt. programów realizowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego

Centralny Punkt Informacyjny Funduszy Unijnych

ul. Krucza 38/42, 00-512 Warszawa

tel. 22 626 06 32, 626 06 33

(pon-pt. 8-18, sob. 10-14)

punktinformacyjny@cpe.gov.pl

www.funduszeuropejskie.gov.pl

EUROPE DIRECT

pl. Konstytucji 4, 00-552 Warszawa

tel. 22 331 70 20

(pon-pt. 14-18)

europa-direct@um.warszawa.pl

www.um.warszawa.pl/europa-direct

Centrum Doradcze EURODOTACJE

ul. Krucza 38/42, 00-512 Warszawa

tel. 22 627 10 60

(pon-pt. 8-18)

cde@um.warszawa.pl

<http://europa.um.warszawa.pl/centrum-doradcze-eurodotacje>

Mazowiecka Jednostka Wdrażania Programów Unijnych

ul. Jagiellońska 74, 03-310 Warszawa

tel. 801 101 101

(pon.-pt. 8.30-15.30)

punkt_kontaktowy@mazowia.eu

www.mazowia.eu

Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości

Informatorium PARP

801 33 22 02

22 432 89 91-93

(pon.-pt. 10-16)

info@parp.gov.pl

www.parp.gov.pl

Ministerstwo Rozwoju Regionalnego

tel. 22 626 06 32/33

(pon.-pt. 8-18)

punktinformacyjny@mrr.gov.pl

www.mrr.gov.pl

Bibliografia

Podatek dochodowy od osób fizycznych, Gazeta Prawna 2009

Glinka B., Gudkova S. „*Wielka mała firma*” Master of Business Administration Nr 3/2003 „*Kompendium przedsiębiorczości*” Praca zbiorowa, Publikacja wydana w ramach projektu „Jak dobrze być przedsiębiorczą kobietą” współfinansowana ze środków EFS, Warszawa 2008

Laszczak M. „*Kierowanie małą firmą, tajniki przedsiębiorczości*”, Poltext, Warszawa 2004

Malinowski A. „*Kodeks spółek handlowych z wyjaśnieniami eksperta*”, Infor 2008

Młodzińska D., Lunden B. „*Jednoosobowa firma. Jak założyć i samodzielnie prowadzić jednoosobową działalność gospodarczą*”, BL Indor, Gdańsk 2007

Świąder B. „*Abc pocztującego podatnika VAT*”, Gazeta prawna nr 142/06

„*Ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenia zdrowotne osób prowadzących pozarolniczą działalność i osób z nimi współpracujących*”, publikacja dostępna na stronie www.zus.pl,
Wesołowska E. „*Psychologiczny portret prywatnego przedsiębiorcy*”, Wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, Olsztyn 2003

„*Pierwsze kroki w urzędzie skarbowym. Informator dla rozpoczynających działalność gospodarczą*” Izba Skarbowa w Warszawie, wydanie elektroniczne
„*Encyklopedia małego przedsiębiorcy*” Dziennik Gazeta Prawna 2009

Akty prawne

Ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (tj. Dz. U. 2010 nr 220 poz. 1447 z późn. zm.)

Ustawa z 19 listopada 1999 r. Prawo działalności gospodarczej (Dz.U. 1999 nr 101, poz.1178 z późn. zm.)

Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz.U. 1964 nr 16, poz. 93, z późn. zm.)

Ustawa z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych (Dz.U. 2000 nr 94, poz. 1037, z późn. zm.)

Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (tj. Dz.U. 1998 nr 21, poz. 94 z późn. zm.)

Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (tj. Dz.U. 2010 nr 51 poz. 307 z późn. zm.)

Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz.U. 2004 nr 54, poz. 535, z późn. zm.)

Ustawa z dnia 20 listopada 1998 r. o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne (Dz. U. 1998 nr 144, poz. 930, z późn. zm.)

Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (tj. Dz. U. 2005 nr 8 poz. 60 z późn. zm.)

Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tj. Dz.U. 2008 nr 69, poz. 415, z późn. zm.)

Ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tj. Dz.U. 2009 nr 205 poz. 1585 z późn. zm.)

Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tj. Dz.U. 2008 nr 164, poz. 1027 z późn. zm.)

NOTATKI